

OBSAH

Obsah.....	1
1 Úvod	2
2 Metodika	3
3 Profil	4
4 SWOT analýza	33
5 Vize.....	36
6 Strategické cíle	37
7 Problémové okruhy	38
8 Priority	39
9 Opatření.....	40
10 Zhodnocení zdrojů a jejich alokace.....	63
11 Plán realizace.....	64
Seznam příloh	66
Příloha č. 1: Použité zdroje.....	67
Příloha č. 2: Složení pracovní skupiny	70

1 ÚVOD

Strategicky řídit znamená vědět, co a proč děláme, nemyslet pouze na dnešek či jedno volební období a být si vědom širších dopadů svých rozhodnutí. Strategicky plánovat znamená vytyčovat směr strategickému řízení: pojmenovávat nejvýznamnější potřeby, stanovovat správné cíle a navrhnout vhodná opatření k jejich dosažení. Pokora ve vztahu k vlastním omezeným silám a zdrojům je nutná: nelze plánovat vše a nic zároveň a věřit přitom ve smysluplnost tohoto počínání. Ambice a vize musí být vyvažovány rozvahou: obojí je nezbytné, avšak všeho s mírou.

Tento plán se zaměřuje na rozvoj Bílé v období od roku 2023. Jeho platnost je rámcově vymezena desetiletým obdobím (tj. do roku 2032 včetně), nebude-li však po skončení tohoto období nezbytně nutná tvorba nového strategického plánu, může být tento strategický plán aktualizován tak, aby i nadále plnil svůj účel. Vize a strategické principy, které obsahuje, jsou svým způsobem nadčasové stejně, jako tento plán navazuje na předchozí strategické plány. Strategický plán byl pořízen ve spolupráci s externím poradcem¹ za aktivní účasti samosprávy, podnikatelských i neziskových organizací a veřejnosti obecně. Strategický plán se prostřednictvím jejich účasti na plánování stal záznamem jejich dohody na prioritách rozvoje obce. Sebelepší plán však sám o sobě není ničím, neslouží-li jako kompas pro každodenní rozhodování. Obec si musí být vědoma, že zadáním strategického plánu a zapojením veřejnosti do jeho tvorby na sebe bere závazek k jeho naplnění. Na druhou stranu, společné plánování je předstupněm společného jednání. Dlouhodobě udržitelný a všestranně uspokojující rozvoj obce nemůže stát pouze na omezených kapacitách samosprávy: musí se stát záležitostí všech.

¹ David W. Novák.

2 METODIKA

Strategický plán byl zpracován kombinací komunitních a expertních metod. V průběhu jeho tvorby byl kladen velký důraz na co nejširší zapojení veřejnosti do všech klíčových fází plánování prostřednictvím jejich zástupců v pracovní skupině. Externí poradce byl pověřen koordinací a metodickým vedením plánování, přípravou podkladů, facilitací pracovní skupiny, zpracováním výstupů z jednotlivých aktivit a kompletací strategického plánu. Při přípravě podkladů bylo využito metody desk research, založené na práci s daty a informacemi z veřejně dostupných zdrojů a od veřejných institucí (seznam použitých zdrojů viz příloha č. 1).

Garantem strategického plánování a současně garantem obsahové náplně strategického plánu byla pracovní skupina, která sestávala ze zástupců samosprávy, místních organizací a široce chápané veřejnosti. Při jejím sestavování byl kladen důraz na reprezentativní zastoupení různorodých zájmů aktérů působících v obci (viz příloha č. 2). Pracovní skupina byla zapojena jak v analytické, tak v koncepční fázi plánování. V průběhu toho se sešla dvakrát (viz obrázek č. 1). První setkání se zaměřovalo na dosažení shody nad prioritními problémy k řešení, druhé na sestavení množiny plánovaných opatření v jednotlivých oblastech. Zápisy a fotodokumentace z jednání pracovní skupiny jsou obsahem příloh č. 3 a 4 tohoto strategického plánu. Členové pracovní skupiny kromě toho osobně vznášeli vlastní podněty a připomínkovali dílčí výstupy plánování a výsledný strategický plán.

Obrázek č. 1: Jednání pracovní skupiny

Časový sled jednotlivých aktivit plánování znázorňuje následující schéma (obrázek č. 2).

Obrázek č. 2: Průběh plánování

3 PROFIL

Účelem profilu je předložit výchozí poznatkovou základnu umožňující pochopit problémy obce a příležitosti jejího rozvoje. První část profilu vymezuje území obce a předkládá základní informace o ní. Následuje stručná fyzickogeografická a podrobnější socioekonomická analýza, završená analýzou institucionálního zázemí rozvoje obce. Text profilu doplňují tabelární a grafické výstupy. Statistická data za obec jsou srovnána s daty za tři geograficky blízké obce srovnatelné populační velikostí² a s daty za hierarchicky vyšší území.³

3.1 VYMEZENÍ ÚZEMÍ

Bílá se nachází v jihovýchodní části Moravskoslezského kraje, v nejvýchodnější části Česka. Vymezení obce a základní údaje o ní přibližují následující mapy (obrázek č. 3 a obrázek č. 4) a tabulky (tabulka č. 1 a tabulka č. 2).

Obrázek č. 3: Lokalizace Bílé v územně-správním členění Česka

Tabulka č. 1: Lokalizace Bílé v územně-správním členění Česka

Hierarchická úroveň	Celek
NUTS II (region soudržnosti)	Moravskoslezsko
NUTS III (kraj)	Moravskoslezský kraj
NUTS IV / LAU I (okres)	Frýdek-Místek

Obrázek č. 4: Přehledná mapa Bílé a okolí⁴

Tabulka č. 2: Základní údaje o Bílé⁵

Obec / území	Rozloha [km ²]	Počet obyvatel	Míra lidnatosti [obyv./km ²]
Bílá	56,52	267	4,72
Hrčava	2,89	243	84,05
Malá Bystřice	18,32	305	16,65
Vělopolí	3,00	306	102,07
Okres Frýdek-Místek	1 208,44	212 347	175,72
Moravskoslezský kraj	5 430,55	1 177 989	216,92
Česko	78 871,04	10 516 707	133,34

3.2 KRAJINA

Bílá leží v hornaté krajině Moravskoslezských Beskyd (viz obrázek č. 5), tzv. Zadních horách, v údolí Černé a Bílé Ostravice, na samém okraji širšího zázemí průmyslové a silně urbanizované Ostravské pánve. Z jihu a východu je obec rámována hraničním hřbetem Moravskoslezských Beskyd, severní hranici obce vymezuje postranní hřbet

² Hrčava, Malá Bystřice a Vělopolí. Splnění výběrových podmínek umožňuje předpokládat, že situace těchto obcí budou alespoň zčásti srovnatelné se situací Bílé.

³ Okres Frýdek-Místek, Moravskoslezský kraj a Česko.

⁴ Seznam.cz nedatováno.

⁵ K 31. prosinci 2021. Zdroj: ČSÚ 2022k.

Trojačky a koryto Černé Ostravice. Centrum obce (viz obrázek č. 10) se rozprostírá podél obou břehů dolního toku Bílé Ostravice, kromě centra však obec tvoří řada osad, z nichž mnohé mají charakter horských samot (viz obrázek č. 7). Charakter krajiny a jejích složek v obci a jejím okolí je bohatstvím místních obyvatel. Je určujícím faktorem sídelní struktury, ekonomických aktivit a současně zdrojem potenciálů a limitů dalšího rozvoje obce.

Obrázek č. 5: Lysá hora z Konečné

Beskydy jsou z geologického hlediska utvářeny různě odolnými mezozoickými a paleogenními sedimenty Západních Karpat. Nejníže položené části údolí jsou vyplněny aluviálními sedimenty. Odolnost geologického podkladu a procesy, které na jeho tvarování působily, se podílely na utváření specifického reliéfu. Pro Beskydy je charakteristické rytmické střídání horských hřbetů a místy poměrně ostře zaříznutých hlubokých říčních údolí. V jednom z nich leží Bílá. Rozpětí nejvyšších a nejnižších nadmořských výšek v obci činí více než 460 m. Geologická stavba a morfologie terénu vytváří podmínky pro svahové deformace a hloubkovou i plošnou erozi. Svého času byla pro Bílou a její okolí relativně významná těžba pelosideritů pro hutní výrobu a stavebního kamene.

Území náleží k chladnému a velmi chladnému klimatickému typu, mikroklimatické podmínky navíc ovlivňuje relativní uzavřenost údolí Černé a Bílé Ostravice vůči vlivům od severu. S rostoucí nadmořskou výškou teplota klesá, poměrně často se vyskytují teplotní inverze a meteorologické stavy podmíněné místní konfigurací terénu. Tyto stavy způsobují občasné nepříznivé rozptylové podmínky a hromadění exhalací z lokálních topenišť, dopravy a hospodářské činnosti. Srážkové poměry souvisí jak s nadmořskou výškou, tak se směrem převládajících vlhkých větrů a polohou území směrem k nim. Návětrné svahy Beskyd jsou deštivější, než by jim příslušelo podle nadmořské výšky (o 30–60 %), což souvisí s jejich nekrytou nárazovou polohou. Sněhová nadílka v této části Beskyd patří v republikovém srovnání k nejbohatším a nejdéle se drží. Čas od času bývá území postiženo extrémními meteorologickými jevy typu přívalových nebo několikadenních vytrvalých srážek. Potenciální hrozbou, jejíž průběh a dopady lze v současnosti obtížně vyhodnotit, mohou být dlouhodobé klimatické změny.

Obec je zdrojovou oblastí Ostravice, jejíž hlavní pramenné toky, Černá a Bílá Ostravice se nachází na samém vrcholu jejího povodí. Platí tedy, že co na Bílé napadne, to z ní taky odtече. Kromě Černé a Bílé Ostravice a jejich přítoků jsou (zejména kulturně, ale též biologicky) relativně významnými hydrologickými prvky historické pozůstatky plavení dřeva, malé vodní nádrže, zvané klauzy (viz obrázek č. 6). Průtoky Černé a Bílé Ostravice a jejich přítoků jsou primárně závislé na srážkách a na tání sněhu, tedy na aktuálních meteorologických podmínkách a v důsledku toho jsou velmi rozkolísané. Tato nestálost průtoků v kombinaci s ne vždy vhodnou zástavbou v potenciálně záplavových územích může být v obdobích rychlého tání sněhu nebo za přívalových dešťů příčinou lokálních povodní se škodami na majetku, zdraví či životech.

Přirozený krajinný pokryv (jedlobučiny) se v obci dochoval pouze v zvláště chráněných zbytcích (zejména v národní přírodní rezervaci Salajka; viz obrázek č. 24). Většinou byl nahrazen produkčními kulturami s dominantním zastoupením smrku a antropogenizovanými loukami. Zejména smrkové monokultury, ač (oproti exponovanějším místům v Beskydech) nebyly tolik zasaženy exhalacemi z blízké ostravsko-karvinské průmyslové aglomerace, mají nízkou biologickou hodnotu a jsou choulostivé vůči meteorologickým kalamitám a škůdcům. Přesto i v nich a na loukách druhotně nalézají útočiště vzácné druhy rostlin a živočichů. V současnosti (byť pomalu) dochází k nárůstu podílu listnatých dřevin (blíže k ekologickému optimu) a k mírnému nárůstu rozlohy lesů.

Z chráněných a ohrožených druhů rostlin se můžeme na Bílé setkat např. s chrpou měkkou, vstavačem mužským, osmahlým a kukačkou, prstnatcem bezovým, lilii zlatohlávkem, česnekem hadím, omějí šalounkem, hořcem tolitovitým nebo vemeníkem zelenokvětým. Na loukách a pastvinách se dochovaly vzácné orchideje, kopretiny nebo zvonky. Podél vodních toků lze nalézt stanoviště některých druhů lakušníků, porosty růžkatce, rdestů a bublinek. Okolí vodních toků je však přinejmenším potenciálně ohroženo invazními druhy rostlin, zejména netýkavkou žláznatou a křídlatkou, případně bolševníkem velkolepým. Nebezpečí představují rovněž původní domácí expanzivní druhy (druhy druhotné sukcese).

Obrázek č. 6: Bedřichův klauz

Typickými obyvateli lesů a luk jsou jelení a srnčí zvěř, prase divoké, liška, kuna, jezevec či kočka divoká. Postupně se do Beskyd vrací velké šelmy: rys, vlk a medvěd. Vedle běžných drobných savců, jako jsou rejsek obecný, veverka obecná, myšovití hlodavci a další, se vyskytují i vzácné druhy plcha lesního, rejska alpského či chránění netopýři (velký, vousatý, ušatý). Předmětem ochrany mezi ptactvem jsou např. čáp černý, jeřábek lesní, tetřev hlušec či datel černý. Lze se zde setkat s řadou druhů obojživelníků a plazů, např. s mlokem skvrnitým, čolkem horským a čolkem velkým, kuňkou žlutobřichou nebo obecnou, zmijí obecnou, užovkou hladkou nebo slepýšem. Bohatost místní fauny doplňují chráněné druhy hmyzu a bezobratlých, např. otakárek fenyklový a otakárek ovocný, roháč jedlový, lesák rumělkový a rak říční. Potenciální hrozbu pro ekosystémy představují nepůvodní druhy živočichů.⁶

⁶ CENIA nedatováno, Pindur a kol. 2022.

3.3 SPOLEČNOST

3.3.1 HISTORIE

Klíčem pro pochopení současných problémů a výzev je historie obce a jejího okolí. Díky své poloze byla Bílá dlouho stranou událostí a procesů, které zásadně přetvářely charakter území a jeho mocenské, kulturní a hospodářské postavení v širším středoevropském regionu. Bílá se nachází na pomezí Moravy, českého Slezska a Slovenska (někdejších horních Uher), v území mimo hlavní obchodní trasy, podél nichž se postupně utvářely základy stabilního osídlení.

Ačkoli se v podhůří Beskyd rozvíjela relativně hustá síť osídlení již od třináctého století, do Zadních hor se ještě po staletí trvalejší osídlení neodvažovalo. Procházela tudy sice obchodní stezka spojující Moravu a Slezsko s Uhry a hranice mezi Moravou a Slezskem, tyto politické, správní a obchodní koridory však neměly odraz ve stabilním osídlení území podél nich. Kraj západně od Ostravice náležel k Moravě a spadal pod správu olomouckého (arci)biskupství, kraj na východ náležel ke Slezsku, k těšínskému knížectví, resp. frýdeckému panství. Území současné Bílé bylo pralesem porostlým občasným předmětem sporů, nikoli však reálného zájmu.

Zásadním milníkem rozvoje Bílé byla pasekářská kolonizace následovaná příchodem valašských kolonizátorů slovenského, polského, ukrajinského a rumunského původu. Ke kolonizaci území docházelo postupně od závěru patnáctého století. Příchozí kolonizátoři do území přinesli salašnický způsob hospodaření, který dal obci typický ráz, dochovaný dodnes (viz obrázek č. 7). V horách zakládali paseky, které prosvětlyly do té doby neprostopupný prales, chovali ovce a kozy, pěstovali nenáročnou plodinu, těžili a svázeli dřevo, v milířích pálili dřevěné uhlí, sbírali pelosiderit pro níže položené pily, hutě a doly a přizívovali se drobnými řemesly. Nic víc zdejší nekvalitní půda a terén v podstatě neumožňovaly.

Obrázek č. 7: Rozptýlená zástavba na Hlavatě

Kromě salašnictví to byla právě těžba dříví, která po další staletí určila hospodářský a společenský vývoj v Zadních horách. Postupem času, zejména v souvislosti s rozvojem manufakturní výroby na Ostravsku, Frýdecku a Frýdlantsku, se salašnictví, doprovázené živelným mycením lesů, dostalo do konfliktu s potřebou zajištění stabilních dodávek dříví do manufaktur. V sedmáctém století byla zakázána toulavá pastva, o století později byl přijat tereziánský kodex a v lesích se začalo prosazovat trvalé lesní hospodaření. To se stalo vítaným zdrojem obživy místních obyvatel, z bačů se stali námezdní dělníci a na Bílé se začalo formovat samostatné středisko. V této době, konkrétně v roce 1817 se objevuje první písemná zmínka o Bílé.

Od počátku devatenáctého století docházelo v souvislosti s průmyslovou revolucí k rychlému hospodářskému rozvoji kraje. Vzhledem k její periferní poloze se industrializace Bílé dotkla nepřímě. Dočasně se zvýšila se potřeba dřeva (než následoval pokles poptávky v souvislosti s rozvojem těžby uhlí) a obyvatelům se naskytly nové pracovní příležitosti. Na pravidelné dojíždění či docházení do práce v okolních centrech to bylo celkem daleko, místní obyvatelé byli občas najímáni na nepravidelné práce, nastartoval se proto proces emigrace z Bílé. Dlouho byl odliv obyvatel z obce více než vyvažován přebytky salda přirozené reprodukce. Situaci navíc zlepšilo vybudování železnice na Ostravici a do Frýdlantu v první dekádě dvacátého století. Ta přispěla kromě zlepšení dopravy dříví také k usnadnění dojížděky za prací a k rozvoji turistiky v Zadních horách.

Za obou světových válek Bílá ze své polohy spíše těžila. Hlavní boje ji minuly, nebylo o co bojovat. V druhé světové válce se však obec stala cílem uprchlíků z českého pohraničí a v závěru války též z válkou zasaženějšího Ostravska. V horách probíhal čilý partyzánský odboj, do kterého se obyvatelé Bílé a okolních obcí aktivně zapojili. Po válce a únorovém převratu bylo pro Bílou nejvýznamnější událostí osamostatnění obce. Do roku 1951 byla Bílá součástí Ostravice. V Předních i Zadních horách však začalo být neúnosné spravovat značně rozptýlené osídlení na rozsáhlých a obtížně dopravně dostupných katastrech Ostravice i sousedních Starých Hamrů. V roce 1951 se proto rozhodlo o sloučení Ostravice a Starých Hamrů a následně o jejich rozdělení na tři samostatné obce. Bílá tím poprvé získala svou samostatnost. V tomtéž roce bylo v obci vybudováno středisko pracujícího dorostu, pozdější střední odborné učiliště lesnické, nynější vzdělávací a sportovní centrum (příspěvková organizace Moravskoslezského kraje; viz obrázek č. 29).

Porevoluční znárodnění se na Bílé týkalo především arcibiskupských lesů, které po několikaletých reorganizacích skončily ve správě Severomoravských státních lesů, pobočného Lesního závodu v Ostravici. Kromě nich byly znárodněny menší provozovny ubytování, obchodu a služeb, což mělo kromě jiného v souvislosti s centrálním plánováním dopady na zhoršení situace v zásobování, zejména o víkendech a v turistické sezóně, kdy obchody nezvládaly nápor návštěvníků a turistů. Problematickou situaci umocňovala rozptýlená zástavba obce. Pouze do některých osad zájezděla pojezdna prodejna.

V letech 1964 až 1969 byla níže po proudu Ostravice vybudována vodní nádrž Šance jako zdroj pitné vody pro nedalekou ostravsko-karvinskou průmyslovou aglomeraci. Ačkoli výstavba probíhala mimo území Bílé a ani zátopové

území do obce nezasahuje, byla Bílá touto akcí významně ovlivněna. Kromě zatopení velké části Starých Hamrů skončila na dně přehrady také železniční trať na Ostravici a do Frýdlantu. Zatopena byla i silnice, ta však byla přemístěna na estakádu vedoucí nad přehradou. Poslední vlak dorazil na Bílou v roce 1965. Zrušením železničního spojení se umocnila periferní poloha obce a proces emigrace z ní. Opouštěné chaloupky stěhujících se obyvatel se v hojné míře přetvořily na objekty druhého bydlení, sloužící rekreaci. Navíc v roce 1974 obec zčásti přišla o svou samostatnost, když byly sloučeny místní národní výbory na Bílé a Starých Hamrech. Do značné míry tak byla pro následující dvě dekády omezena ve svém rozvoji.

Neudržitelnost státem ovládaného socialistického zřízení se projevila po roce 1989, kdy došlo ke zhroucení významné části místních, uměle udržovaných sociálních a ekonomických vazeb. Využití krajiny, vyjma sídelně, dopravně, hospodářsky a turisticky exponovaných lokalit se vrací do podoby blízké původnímu charakteru, méně dynamicky jsou však obnovovány původní sociální vazby. Obnovou obecní samosprávy v roce 1990 (Bílá znovu získala plnou samostatnost v následujícím roce) a vznikem krajů došlo k posílení možnosti samosprávné místní a regionální politiky. Řada problémů vyvstala s potřebou navrátit znárodněné majetky původním vlastníkům, častěji však jejich potomkům v druhé nebo třetí generaci, z nichž mnozí o vrácení majetku z různých důvodů nemohli nebo nechtěli pečovat. Dosud ne zcela vyřešené či nepřehledné majetkové vztahy komplikují nebo dokonce znemožňují realizaci potřebných záměrů i tři desetiletí po pádu totalitního režimu.

Návrat k tržním principům fungování ekonomiky spolu s výraznými vlastnickými změnami vedl v regionu k rozvoji jedněch, zásadním transformacím druhých a zániku třetích provozů v zemědělství, lesnictví, průmyslu i službách. Tyto změny ve struktuře regionálního hospodářství spolu s nárůstem efektivity práce vedly k výraznému propadu poptávky po pracovních silách. Bílá tímto obdobím prošla na regionální podmínky celkem slušně, už proto, že jedinou významnější privatizací byl návrat velké části místních lesů do správy ostravsko-opavského biskupství. Uvolněné pracovní síly spolehlivě absorbovaly úspěšně privatizované a nové podniky. Výrazný podíl na tom měl dynamicky se rozvíjející cestovní ruch v obci. Zásluhou soukromých investorů se v obci podařilo vytvořit infrastrukturu a služby lákající návštěvníky a turisty po celý rok a další investice jsou plánovány. Ačkoli se tím nepodařilo zastavit populační propad obce, situace na trhu práce je víceméně stabilní.⁷

Všechny popsané události a procesy zásadně proměnily krajinou strukturu obce a jejího okolí (viz obrázek č. 8). V důsledku rostoucí poptávky po zajištění infrastruktury a služeb pro bydlení i pro hospodářskou činnost došlo k zahuštění sídelní zástavby obce a její koncentraci podél hlavních komunikačních tahů. S industrializací a koncentrací zemědělství byly postupně zalesňovány dříve holé části obce. Na druhou stranu s intenzivním rozvojem cestovního ruchu jsou budována zařízení pro návštěvníky a turisty, z nichž největší dopad na krajinu mají lyžařská centra na Bílé (viz obrázek č. 12), Mezivodí a Třeštku.

Obrázek č. 8: Změny krajinné struktury mezi padesátými lety minulého století a rokem 2021⁸

3.3.2 OBYVATELSTVO

Na Bílé žilo k 31. prosinci 2021 267 obyvatel, což ji řadí v kontextu regionu mezi nejmenší venkovské obce. Mírou lidnatosti 4,72 obyvatel/km² je vůbec nejméně zalidněnou obcí Moravskoslezského kraje.⁹ V jejím demografickém vývoji se odráží specifika vývoje periferních venkovských obcí a specifika vývoje Moravskoslezského kraje. Pod vlivem industrializace regionu začala populačně ztrácet již v první třetině dvacátého století a v tomto trendu pokračuje dosud,¹⁰ byť průmyslové jádro regionu má svůj intenzivní růst i pokles dávno za sebou a v jeho populačním vývoji se změnilo prakticky všechno. Svého maxima Bílá dosáhla ve třicátých letech minulého století: při sčítání lidu v roce 1930 měla 984 obyvatel, v roce 2001 již jen 334 (viz obrázek č. 9). Nic na tomto trendu nemění ani jinde silně probíhající suburbanizace. Na dojíždění do práce je to z Bílé přeci jen daleko. V mezidobí let 2012 a 2021 Bílá ztratila téměř devět procent svých obyvatel, z toho téměř pět procent migračně (viz tabulka č. 3).¹¹

⁷ CENIA nedatováno, Obec Bílá nedatováno, Pindur a kol. 2022, PROXIMA 2006, WANET nedatováno.

⁸ Nahoře centrum obce, dole prostor mezi Salajkou a Bumbálkou. Vlevo padesátá léta dvacátého století, vpravo rok 2021. Zdroj: CENIA nedatováno.

⁹ Míry lidnatosti referenčních obcí, okresu Frýdek-Místek, Moravskoslezského kraje i Česka jsou výrazně vyšší, pouze podobně lokalizovaná Malá Bystřice s rozsáhlým katastrem má míru lidnatosti alespoň řádově srovnatelnou.

¹⁰ Po skončení druhé světové války se navíc Bílá stala jednou ze zdrojových oblastí dosídlení českých Sudet.

¹¹ Kromě Vělopolí, které je přeci jen dopravně dostupnější vůči okolním pracovním příležitostem, populačně ztrácí také dvě referenční obce, obě jak migračně, tak (především) přirozenou cestou, obě však o poznání pomaleji než Bílá. Okres Frýdek-Místek (a většina jeho venkovských obcí) je přitom celkově populačně ziskový (díky migraci). Populační vývoj Moravskoslezského kraje je podobný populačnímu vývoji Bílé, ta však oproti kraji ztrácí obyvatelstvo dvojnásobným tempem. Zdroj: ČSÚ 2021a, 2022b, j, u, v, Krtička a kol. 2021.

Obrázek č. 9: Vývoj počtu obyvatel¹²**Tabulka č. 3: Dynamika obyvatelstva¹³**

Obec / území	M ^{PP}	M ^{MS}	M ^{CP}
Bílá	-3,86 %	-4,91 %	-8,77 %
Hrčava	-3,19 %	-1,59 %	-4,78 %
Malá Bystřice	-4,75 %	-2,22 %	-6,96 %
Vělopolí	0,35 %	13,29 %	13,64 %
Okres Frýdek-Místek	-0,94 %	2,21 %	1,27 %
Moravskoslezský kraj	-1,73 %	-1,86 %	-3,59 %
Česko	-0,35 %	2,42 %	2,08 %

Hnacím motorem populačních ztrát je na Bílé zejména migrace. Dá se předpokládat, že z obce odchází zejména mladí lidé na počátku svých profesních kariér (viz podseknutá dolní část věkové pyramidy; obrázek č. 11). Obec tím trátí nejen na počtu, ale též na kvalitě svých obyvatel, protože s mladými a perspektivními obyvateli odchází nena-hraditelná kreativní síla. Migračním ztrátám zdatně sekundují přirozené ztráty: výrazně demograficky stará populace vymírá a v obci schází rodiny v reprodukčně aktivním věku a jejich děti. Ve střednědobém výhledu lze očekávat pokračování tohoto trendu či postupnou stabilizaci populace obce: postupně v obci zůstanou pouze ti, kteří v ní zůstat chtějí nebo musejí. Ačkoli se obyvatelé stěhují i opačným směrem: na Bílou, tento migrační protiproud je s emigrací sotva třetinový. Lze předpokládat, že se jedná do značné míry o migranty, kteří preferují atraktivní životní prostředí a na blízkosti pracovních příležitostí a služeb jim až tak nesejde (zvláště po zkušenosti s pandemií COVID 19, kdy si mnozí zaměstnavatelé i zaměstnanci uvědomili možnosti práce z domu).¹⁴

Obrázek č. 10: Obytná zástavba v centru obce**Tabulka č. 4: Intenzita bytové výstavby¹⁵**

Obec / území	Nové byty	I ^{bv}
Bílá	6	0,0217
Hrčava	1	0,0040
Malá Bystřice	2	0,0064
Vělopolí	15	0,0507
Okres Frýdek-Místek	3 616	0,0170
Moravskoslezský kraj	12 659	0,0107
Česko	167 818	0,0160

V obci bylo v letech 2017 až 2021 dokončeno šest nových bytů. Intenzita bytové výstavby je sice vyšší ve srovnání s podobně lokalizovanými obcemi, okresem, krajem i celým Českem, není však taková, aby svědčila o výraznějším přílivu nových obyvatel (viz tabulka č. 4). Obec by přitom ráda s nepříznivým demografickým vývojem něco dělala a své trvale žijící obyvatel různě zvýhodňuje (vratky daně z nemovitostí, platby za pitnou vodu, svoz komunálního odpadu a jiné služby). Je však svázána nedostatkem vhodných ploch k výstavbě a kapitálu. Z důvodu ochrany životního prostředí a polohy obce v CHKO Beskydy lze stavět pouze v zastavěných plochách, tj. v centru obce a v omezené míře též na osadách. Plochy k výstavbě lze spočítat na prstech jedné ruky, z toho většinu vlastní

¹² K datům jednotlivých sčítání lidu. Během druhé světové války sčítání neproběhlo. Zdroj: ČSÚ 2006, 2013, 2022h.

¹³ M^{PP} je míra přirozeného přírůstku (poměr přirozeného přírůstku ke střednímu stavu obyvatelstva), M^{MS} je míra migračního salda (poměr migračního salda ke střednímu stavu obyvatelstva), M^{CP} je míra celkového přírůstku (poměr celkového přírůstku ke střednímu stavu obyvatelstva). Za roky 2012–2021. Zdroj: ČSÚ 2021a, 2022b, j, u, v.

¹⁴ Podobný migrační vzorec vykazují také referenční obce Hrčava a Malá Bystřice a v důsledku celý Moravskoslezský kraj. Obec Vělopolí je přeci jen dopravně výrazně dostupnější vůči pracovním příležitostem v okolí.

¹⁵ I^{bv} je intenzita bytové výstavby (poměr počtu nových bytů ke střednímu stavu obyvatelstva). Za roky 2017–2021. Zdroj: ČSÚ 2022m.

ostravsko-opavské biskupství, které o bytovou výstavbu nejeví zájem. Obec disponuje pouze jednou bytovou jednotkou nad prodejnu potravin Bistro (viz obrázek č. 28) a dvěma bytovými jednotkami v budově mateřské školy (viz obrázek č. 19), ty však situaci nevytrhnou. Dále disponuje prostorami v budově obecního úřadu (viz obrázek č. 25), ty jsou však podle dohody s původním vlastníkem, uzavřené při převodu, vázány na výkon samosprávy a z obytných účelů jsou v nejbližších letech vyloučeny.

Pokud by se z obce stěhovali obyvatelé, kteří k ní mají méně intenzivní vztahy, dalo by se na dané situaci nalézt i něco pozitivního. Obec by mohla sázet na to, že v ní zůstává příslovečné kvalitní tvrdé jádro obyvatel, které je sžité s územím i se sousedy, navzdory omezené dostupnosti pracovního uplatnění a služeb. Opačný proces, tj. živelný populační růst hnaný migrací totiž sice vypadá opticky dobře, ale často prohlubuje stávající a podněcuje vznik nových problémů: tlak na obecní rozpočet v souvislosti se zabezpečením služeb pro obyvatele, nezájem o zapojení do místního společenství či dokonce konflikty staro- a novousedlíků atp. Bohužel však pro vylidňování postižená území platí, že jsou postižená kumulativními deficity v reprodukci, stárnutím populace, zhoršující se vzdělanostní strukturou a dalšími negativními jevy.

Obrázek č. 11: Věková struktura obyvatelstva¹⁶

Tabulka č. 5: Věková struktura obyvatelstva¹⁷

Obec / území	I ^s	δ ^s	δ ^{ss}
Bílá	2,5357	23,43 %	3,96 %
Hrčava	1,3226	15,83 %	5,41 %
Malá Bystřice	2,0000	22,63 %	5,20 %
Vělopolí	0,9000	20,30 %	4,89 %
Okres Frýdek-Místek	1,2521	20,27 %	4,17 %
Moravskoslezský kraj	1,3587	19,94 %	4,15 %
Česko	1,2809	20,65 %	4,29 %

V souladu s obecnými populačními trendy i na Bílé k demografickému stárnutí (viz obrázek č. 11), jeho průběh je navíc umocněn selektivním charakterem migrace obyvatel v biologicky reproduktivním věku a následným propadem v porodnosti. Hodnota indexu demografického stáří¹⁸ obyvatel Bílé je výrazně vyšší ve srovnání s hodnotami za celé Česko, Moravskoslezský kraj, okres Frýdek-Místek i za všechny referenční obce (viz tabulka č. 5). Na jedno dítě do patnácti let věku připadá více než 2,5 seniora staršího 65 let.

Do budoucna lze předpokládat další (a ještě intenzivnější) demografické stárnutí obyvatel obce. Již nyní vysoký podíl poproduktivní složky obyvatelstva (65 a více let) vzroste na hodnoty přes 30 %; na úkor podílu již nyní poddimenzované předproduktivní složky (0–14 let) a zejména obyvatel v mladém produktivním věku (15–40 let). Vzhledem k současné struktuře seniorské populace lze v horizontu deseti let očekávat výrazný nárůst podílu nejstarších obyvatel (superseniů; 80 a více let) na hodnoty vyšší než 8 %. Tyto změny budou klást vysoké nároky na přizpůsobení kapacity a struktury sítí infrastruktury a služeb v obci a jejím okolí.

Vylidňování obce výrazně ovlivňuje vzdělanostní strukturu jejího obyvatelstva. Ve všech jejích ukazatelích je struktura obyvatel Bílé horší ve srovnání se strukturou obyvatel okresu Frýdek-Místek a celého Česka (viz tabulka č. 6). Ve srovnání s referenčními obcemi záleží hodně na jejich poloze a migrační bilanci. Podobně situovaná Malá Bystřice a též Hrčava jsou na tom v některých ukazatelích lépe, v jiných hůře. Obecně totiž platí, že migrace z vylidňujících se území je silně selektivní: pryč se stěhují zejména mladí a vzdělaní obyvatelé, kteří v místě původního bydliště nenalézají uplatnění odpovídající jejich kvalifikaci.

¹⁶ K 31. prosinci 2021 a k 31. prosinci 2011. Zdroj: ČSÚ 2012, 2022c.

¹⁷ I^s je index demografického stáří, δ^s je podíl obyvatel starších 65 let na celkovém počtu obyvatel, δ^{ss} je podíl obyvatel starších 80 let na celkovém počtu obyvatel. K 31. prosinci 2021. Zdroj: ČSÚ 2022d, e, l.

¹⁸ Poměr počtu obyvatel v poproduktivním věku a počtu obyvatel v předproduktivním věku.

Tabulka č. 6: Vzdělanostní struktura obyvatelstva¹⁹

Obec / území	I ^v	Δ ^{zš}	Δ ^{vš}
Bílá	1,3704	18,98 %	16,20 %
Hrčava	1,1295	16,06 %	8,81 %
Malá Bystřice	1,3525	13,11 %	12,70 %
Vělopolí	1,6371	12,24 %	24,89 %
Okres Frýdek-Místek	1,4978	12,21 %	17,07 %
Moravskoslezský kraj	1,4094	13,79 %	15,41 %
Česko	1,4865	12,54 %	17,58 %

3.3.3 EKONOMICKÁ SITUACE

Ačkoli je obec na samém okraji širšího zázemí blízké ostravsko-karvinské průmyslové aglomerace, byla, je a bude s ní hospodářsky úzce provázána. Sice není úzce provázána s jednotlivými odvětvími, které aglomeraci dominují v pozici producentů, řada místních obyvatel je však v tamních firmách zaměstnána a Bílá jako rekreační zázemí Ostravska je závislá na kupní síle a náladách jeho obyvatel. Když počátkem devadesátých let minulého století postihly region vážné hospodářské problémy, důsledky pocítili i lidé na Bílé.

Hospodářské problémy byly způsobeny souběhem několika procesů. Celý systém domácího hospodářství předně musel projít přeměnou centrálně plánované ekonomiky na ekonomiku založenou na tržních principech, otevřít své trhy zahraniční konkurenci a vytvořit příležitosti pro příchod zahraničních investorů. Zároveň se Ostravsko muselo, podobně jako jiné tradiční průmyslové, strukturálními deformacemi postižené regiony v bývalých socialistických státech, vypořádat s náhlým hospodářským propadem, jehož přímým důsledkem byl pokles celkové zaměstnanosti v jádru průmyslové oblasti i v jejím širším zázemí. Celý region byl dále znevýhodněn chybějícím dálničním napojením na růstové regiony, periferní polohou v rámci Česka, horší vzdělanostní strukturou obyvatelstva, v samotném Ostravsku pak i nižší kvalitou životního prostředí a nepříznivým image udržovaným sdělovacími prostředky. V přilehlých oblastech byla situace o to obtížnější, že transformaci procházelo rovněž místní zemědělství.

Bílá se rozhodla jít cestou rozvoje cestovního ruchu. Navazovala přitom na staletou tradici, kterou nepřerušily ani nepříznivé okolnosti dvacátého století. Obec investovala, investuje a nadále bude investovat nemalé částky z vlastního rozpočtu do svého majetku, který kromě místních obyvatel slouží také početným návštěvníkům a turistům. Vedle toho se obec stává cílem také soukromých investic. SKI Bílá např. investovala do rozvoje lyžařského areálu vybudováním lanovky a singletrailových drah. Celkovou rekonstrukcí prošly např. hotely Bauer (viz obrázek č. 18) a Ondrášův dvůr (viz obrázek č. 14). Jiří Nakládal se svým týmem investovali do výstavby letního dětského parku nebo vybudování polyfunkčního domu Domovjanka. Do svého majetku také investovalo ostravsko-opavské biskupství rekonstrukcí hájenek. Další investice se v současnosti nachází ve fázi příprav.

Obrázek č. 12: Areál Bílá – Sever

Probíhající a plánované investice v obci na jedné straně přispívají ke zvyšování její atraktivity a k tvorbě potřebných pracovních příležitostí. Na druhou stranu mohou být stávající a nové podnikatelské aktivity nemalou zátěží pro místní životní prostředí a kvalitu života obyvatel Bílé. Nesporně zvyšují tlak na zajištění odpovídajících kapacit dopravní, technické i sociální infrastruktury a navazujících služeb a je spravedlivé, aby zisk z nich neměl pouze investor, ale také obec a její obyvatelé, kteří jsou budováním a provozem podnikatelské infrastruktury zasaženi. V případě nerovnoměrné dělby nákladů a zisků z podnikání hrozí konflikty s občany a neziskovými organizacemi, tím spíše, že se Bílá kompletně nachází na území chráněné krajinné oblasti. Kromě pasivního spoléhání se na zvnějšku přicházející investory budující na zelené louce by se obec měla zaměřit na revitalizaci a využitkování nedostatečně

¹⁹ I^v je index vzdělanosti, Δ^{zš} je podíl obyvatel se základním vzděláním (včetně nedokončeného) na celkovém počtu obyvatel starších 15 let, Δ^{vš} je podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním na celkovém počtu obyvatel starších 15 let. Index vzdělanosti je poměr součtu počtu vysokoškolsky vzdělaných obyvatel (násobeno vahou 3), počtu středoškolsky vzdělaných obyvatel s maturitou (včetně nástavbového a vyššího odborného vzdělání; násobeno vahou 2) a počtu středoškolsky vzdělaných obyvatel bez maturity (včetně vyučených) k celkovému počtu obyvatel starších 15 let. K 27. březnu 2021. Zdroj: ČSU 2022t.

či zcela nevyužitých objektů a ploch a na podporu podnikatelské aktivity místních obyvatel a kvalitu místního inovačního prostředí.

Ekonomická aktivita

K 31. prosinci 2022 bylo na Bílé evidováno 63 aktivních podnikatelských subjektů. Koefficient podnikatelské aktivity²⁰ je ve srovnání s celorepublikovými, krajskými i okresními hodnotami i hodnotami za všechny referenční obce výrazně vyšší (viz tabulka č. 7). Vyšší hodnoty koeficientu zpravidla svědčí o absenci středně velkých a velkých zaměstnavatelů ve spádovém území. Vysokou míru podnikatelské aktivity na Bílé lze kromě toho přičíst i objektivně horší dopravní dostupnosti obce a pracovních příležitostí v jejím okolí.

Tabulka č. 7: Intenzita podnikatelské činnosti²¹

Obec / území	Počet subjektů	K ^{pa}
Bílá	63	0,2360
Hrčava	45	0,1852
Malá Bystřice	54	0,1770
Vělopolí	50	0,1634
Okres Frýdek-Místek	26 768	0,1261
Moravskoslezský kraj	141 559	0,1202
Česko	1 629 262	0,1549

Sektorová struktura hospodářství Bílé je charakteristická vysokým zastoupením primárního sektoru: zemědělství a především lesnictví. Jeho podíl ve struktuře podnikatelských subjektů i ve struktuře zaměstnanosti výrazně převyšuje celostátní, krajské i okresní hodnoty. Z referenčních obcí mají podobnou sektorovou strukturu podobně periferně položené obce Hrčava a Malá Bystřice. Méně významnou roli v sektorové struktuře podnikatelské činnosti i zaměstnanosti hraje průmysl, což je dáno absencí významných podniků jak v obci, tak v jejím dostupném okolí. Naopak, celkem významně je zastoupen sektor služeb, zejména ve struktuře zaměstnanosti. Ve službách pracuje více než čtvrtina obyvatel Bílé, což je výrazně více než v celém Česku, Moravskoslezském kraji a okrese Frýdek-Místek i ve srovnání se všemi referenčními obcemi (viz obrázek č. 13, tabulka č. 8 a tabulka č. 9).

Tabulka č. 8: Sektorová struktura podnikatelské činnosti²²

Obec / území	Zemědělství, lesnictví rybářství	Průmysl	Obchod a služby (výběr) ²³
Bílá	36,51 %	6,35 %	19,05 %
Hrčava	37,78 %	11,11 %	22,22 %
Malá Bystřice	35,19 %	12,96 %	12,96 %
Vělopolí	18,00 %	12,00 %	18,00 %
Okres Frýdek-Místek	7,72 %	15,23 %	19,18 %
Moravskoslezský kraj	5,36 %	15,03 %	18,92 %
Česko	5,62 %	13,85 %	20,49 %

Ačkoli je Bílá díky své poloze a struktuře hospodářství do značné míry imunní vůči vlivům, které působí na ostravsko-průmyslovou aglomeraci, hrozbou pro ni může být její vysoká závislost na cestovním ruchu a na subjektech, které v obci sice působí, ale sídlí někde jinde. Do jisté míry ji také ohrožují vlivy působící na ostatní sektory místního

²⁰ Poměr počtu aktivních subjektů k počtu obyvatel.

²¹ K^{pa} je koefficient podnikatelské aktivity. K 31. prosinci 2022. Zdroj: ČSÚ 2023a.

²² Podíl aktivních subjektů působících v daném sektoru na celkovém počtu aktivních subjektů. K 31. prosinci 2022. Zdroj: ČSÚ 2023a.

²³ Velkoobchod, maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel, ubytování, stravování a pohostinství.

hospodářství, zejména u těch subjektů a obyvatel, kteří jsou závislí na velkých dodavatelích, odběratelích a zaměstnavatelích působících v okolí obce (a to okolí může být v jednotlivých případech značně široké a komplexní).

Obrázek č. 13: Sektorová struktura podnikatelské činnosti²⁴

Tabulka č. 9: Sektorová struktura zaměstnanosti²⁵

Obec / území	Zemědělství, lesnictví rybářství	Průmysl	Obchod a služby (výběr) ²⁶
Bílá	17,32 %	18,11 %	25,20 %
Hrčava	14,42 %	25,00 %	14,42 %
Malá Bystřice	12,33 %	34,93 %	13,01 %
Vělopolí	4,70 %	24,83 %	18,79 %
Okres Frýdek-Místek	2,38 %	33,78 %	14,49 %
Moravskoslezský kraj	2,21 %	31,36 %	14,35 %
Česko	3,16 %	27,26 %	14,74 %

Ekonomické vazby mezi místními producenty, zpracovateli, poskytovateli služeb a spotřebiteli jsou v obci a jejím okolí dosud spíše slabé, ačkoli je zde významný potenciál tvorby sítí mezi nimi a ve společnosti obecně roste zájem o místní a regionální produkty a služby (zejména s vysokou přidanou hodnotou). Využití těchto příležitostí a rozvoji podnikání obecně brání jak interní faktory na straně stávajících subjektů a zájemců o podnikání (především nedostatečná motivace), ale také přebujelá a nekvalitní legislativa a systémy norem a nedostatečné poradenství. Z těchto a dalších důvodů jsou v hospodářské struktuře obce významně zastoupeny subjekty s rezervami v rentabilitě a přidané hodnotě produkce, produktivitě práce a s mnohdy zastaralým technickým a technologickým vybavením.

Zemědělství a lesnictví

Zemědělství hraje v ekonomice Bílé okrajovou roli. Neúživná půda a nepřístupný terén pro ně nevytváří vhodné podmínky. Historicky se orientovalo na živočišnou výrobu, která nacházela odbytu v obci a zejména v jejím blízkém okolí. Byla po salašnicku založena na chovu ovcí, koz, skotu, prasat a drůbeže. Živočišnou výrobu doplňovalo pěstování méně náročných obilnin, především však brambor. V horské krajině, kde klimatické podmínky, půda i reliéf snižují ekonomickou efektivitu rostlinné produkce na minimum, byla tato orientace účelná. V období před rokem 1989 se zemědělství na Bílé věnovali jednotně hospodařící rolníci. Dokonce i pro jednotná zemědělská družstva s jejich produktivitou výroby v socialistických podmínkách bylo zemědělství na Bílé nezajímavé. Už před rokem 1989 však řada zemědělců své podnikání opustila a většina zemědělské půdy byla zatravněna či zalesněna.

I díky tomu Bílou prakticky nezasáhly problémy, se kterými se museli vyrovnat zemědělci z úrodnějších oblastí. Zemědělská půda byla většinou restituována ostravsko-opavským biskupstvím, pouze v menší míře zůstala v rukou svých původních vlastníků, nebo přešla do rukou nových majitelů. V obci chybí zemědělské brownfieldy a zbývající zemědělská půda je řádně obhospodařována. Z významnějších (zde by byly na místě uvozovky) zemědělců, působících v obci lze zmínit alespoň JZD Staré Hamry, Jiřího Krpeše nebo René Kočajnara. Je zde minimální závislost na systému dotací a plateb, který nedostatečně motivuje jednotlivé producenty a zpracovatele k zavádění inovací do tržně nekritické produkce s vyšší přidanou hodnotou. Prakticky zde chybí jinde běžný problém s nedostatečně vyřešenými vlastnickými vztahy a rozsahem, v jakém je zemědělská půda obhospodařována na základě nájemních vztahů.

V současnosti se na Bílé nachází pouze necelých dvacet hektarů orné půdy (ani ne půl procenta celkové výměry katastru). Významnější jsou výměry trvalých travních porostů (234 ha), ale i ty se podílejí na celkové výměře obce pouhými čtyřmi procenty (z toho zhruba polovinu tvoří pastviny). Naopak, více než devadesát procent obce je pokryto lesy, což vypovídá o významu lesnictví pro ni. Před rokem 1989 byly lesy spravovány Severomoravskými státními lesy, pobočným Lesním závodem v Ostravici. O významu lesnictví svědčí i fakt, že v obci bylo založeno

²⁴ Podíl aktivních subjektů působících v daném sektoru na celkovém počtu aktivních subjektů. 1: zemědělství, lesnictví a rybářství; 2: průmysl; 3: stavebnictví; 4: velkoobchod, maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel; 5: ubytování, stravování a pohostinství; 6: činnosti v oblasti nemovitostí; 7: profesní, vědecké a technické činnosti; 8: ostatní činnosti. FM: Frýdek-Místek; MSK: Moravskoslezský kraj. K 31. prosinci 2022. Zdroj: ČSÚ 2023a.

²⁵ Podíl zaměstnaných v daném sektoru na celkovém počtu zaměstnaných. K 27. březnu 2021. Zdroj: ČSÚ 2022i.

²⁶ Velkoobchod, maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel, ubytování, stravování a pohostinství.

střední odborné učiliště lesnické. Těžené dřevo bylo zpracováváno a využito na ostravické pile, ale také při výrobě nábytku, hudebních nástrojů a papíru a v dolech. Část dřeva byla určena pro export. Po roce 1989 přešly lesy do majetku soukromých majitelů a jejich značná část (v roce 2015) do majetku a správy ostravsko-opavského biskupství, resp. Biskupských lesů, Lesní správy Ostravice. Největší regionální odběratel dřeva, ostravická pila, bohužel neustál transformaci a v roce 2011 ukončil svou činnost.²⁷

V současnosti dochází k posilování alternativních funkcí lesa i zemědělství, zejména v souvislosti s ochranou a tvorbou krajiny, v případě lesů i v souvislosti s rekreací. Značný a dosud nedostatečně využitý potenciál představuje vzhledem k rostoucí poptávce po zavádění alternativních zdrojů energie odpadní dřevo a účelově pěstovaná biomasa. Zvyšující se zájem o zdravý životní styl a o kvalitní a bezpečné potraviny vybízí k orientaci směrem k ekologickému zemědělství a agroturistice. Pro rozvoj těchto a jiných aktivit obec a její okolí disponují dostatečným potenciálem zemědělské a (především) lesní půdy.

Průmysl

Po roce 1989 a zhroutilí centrálně plánovaného hospodářství a jeho trhů prošla celá ekonomika ostravsko-karvinské průmyslové aglomerace privatizací a transformací. Nejvýznamnější podniky přizpůsobily svou orientaci, strukturu a rozsah svého zaměření a po turbulentních devadesátých letech stabilizovaly svou pozici na trhu. Postupně se v regionu prosadily i nové, dynamicky se rozvíjející společnosti. Bez ohledu na celkový pokles počtu pracovních míst měl transformační proces ozdravný efekt a projevil se i na zaměstnanosti a konkurenceschopnosti regionálních průmyslových podniků. To má pozitivní dopad i na zaměstnanost obyvatel Bílé, jejichž část zaměstnaná v průmyslu za prací vyjíždí mimo obec.

S průmyslem je na tom Bílá podobně jako se zemědělstvím. Nikdy zde v podstatnější míře nezakořenil a nepůsobí zde žádné významnější průmyslově zaměřené subjekty. Nějakou činnost, zařazenou podle klasifikace NACE mezi průmysl, vykazují pouze čtyři aktivní podnikatelské subjekty (viz obrázek č. 13 a tabulka č. 8). Spíše než o průmyslu je třeba v souvislosti s Bílou hovořit o drobných řemeslech. Těm se dříve věnoval na Bílé kdekdo, v současnosti se jedná o činnost řemeslných specialistů. Téměř pětina obyvatel Bílé je v průmyslu zaměstnaná (viz tabulka č. 9), za prací však většina z nich vyjíždí mimo obec.

Sousední Staré Hamry jsou na tom s průmyslovou výrobou podobně, více průmyslových subjektů proto lze nalézt až na Ostravici. Z tradičních odvětví zde působí např. firma Radima Janošce (výroba a prodej dřevěných polotovarů) nebo společnost HAGER EXPORT s.r.o. (výroba nábytku na míru). Řádově významnější průmysloví zaměstnavatelé působí ve Frýdlantu nad Ostravicí. Největším z nich je FERRIT s.r.o., který se zabývá dodávkami závěsných systémů, důlních strojů, transportních systémů a dalších technologií. Dále zde působí např. GIFF a.s. (výroba odlitků z litiny), LAKUM – KTL, a.s. (povrchová úprava a zušlechťování kovů), nebo BATZ CZECH, s.r.o. (výroba dílů a příslušenství pro motorová vozidla).²⁸ Významnými zaměstnavateli jsou také město Frýdlant nad Ostravicí (obec s rozšířenou působností), tamní školy a další organizace veřejného sektoru. Další průmyslové provozy se nachází v Rožnově pod Radhoštěm a okolí.

Služby

Po letech až nepřiměřeného rozvoje služeb a maloobchodu v devadesátých letech došlo ke zpomalení a následné ekonomické racionalizaci rozmístění nabídky. Silnou konkurenci místním poskytovatelům tvoří nabídka v okolních obcích a zejména městech, především pak síla rychle se rozvíjející sítě hyper- a supermarketů. Velké zahraniční obchodní společnosti se díky propracovanější kultuře prodeje, lepšímu marketingu a systému nízkých cen dokázaly snadněji prosadit na domácím trhu a vytlačit tak část domácích prodejců. Uzavírání provozoven služeb a maloobchodu (často jediných svého druhu v obci) zvyšuje tlak na mobilitu obyvatel obce a činí část z nich kriticky závislou na veřejné dopravě.

Obrázek č. 14: Hotel Ondrášův dvůr

Oproti zemědělství a průmyslu je sektor služeb na Bílé výrazněji zastoupený (viz obrázek č. 13, tabulka č. 8 a tabulka č. 9). Soustřeďuje se spolu s maloobchodem na pokrytí potřeb místních obyvatel, zejména však návštěvníků a turistů (koncových zákazníků), kteří zlepšují finanční udržitelnost pro obyvatele kritických služeb. Naopak, služby navazující na zemědělskou a průmyslovou výrobu a komerční služby (podnikatelským subjektům) jsou mnohem méně rozvinuté.

Nabídku služeb a maloobchodu koncovým zákazníkům lze s ohledem na velikost obce a její rekreační zaměření považovat za standardní, nikoli však za dostatečnou. Místní obyvatelé za mnoha službami a maloobchodem musí vyjíždět mimo obec, a i návštěvníci a turisté se musí spokojit s nabídkou, která je konkurenceschopná v Beskydech,

²⁷ Pindur a kol. 2022.

²⁸ MAS Frýdlantsko – Beskydy 2021, Pindur a kol. 2022.

nikoli však v kontextu Česka nebo střední Evropy (k nabídce služeb v cestovním ruchu viz níže). V centru obce se nachází pouze prodejna potravin Bistro (viz obrázek č. 28), zvláště problematická situace je však mimo centrum obce. Do některých osad svého času (do roku 2005) zajišťovala alespoň pojiždná prodejna, v současnosti jsou však (kromě služeb pro návštěvníky a turisty) zcela bez maloobchodu. Obec částí obyvatel, kteří se přihlásili, rozváží za celkem rozumnou cenu (se slevou pro seniory) a příplatek za dopravu obědy z kuchyně mateřské školy. Seniorsky také dopravuje za nákupy, lékařem nebo k autobusu vlastními prostředky. Poštovní služby jsou v omezeném rozsahu k dispozici na sousedních Starých Hamrech.

Samostatnou kapitolou na pomezí služeb pro obyvatele a návštěvníky a turisty jsou restaurační zařízení. Pro ubytované hosty nabízí stravovací služby (v nějaké podobě) všechna ubytovací zařízení. Pro veřejnost, tedy i neubytované návštěvníky a turisty a pro obyvatele obce, nabízí restaurační služby např. lyžařské bistro Špicar a restaurace Bauer v centru obce (viz obrázek č. 18), Ondrášův dvůr na Mezivodí (viz obrázek č. 14), Masarykova chata na Beskydu, Sůkenická na Třeštitku, Dorotanka na Vjadačce a další horské chaty rozmístěné po katastru obce.

V dotazníkovém šetření, které obec uskutečnila v roce 2022, se její obyvatelé kromě jiného vyjadřovali ke kvalitě služeb prodejny potravin Bistro (viz obrázek č. 28). Byť se jedná pouze o jeden obchůdek, odpovědi lze vztáhnout na místní maloobchod jako celek. Respondenti ocenili otevírací dobu, dílčí výhrady měli ke kvalitě a ceně sortimentu a ve větší míře se vyjadřovali k přístupu personálu.²⁹

Cestovní ruch

Turistika má na Bílé stoletou tradici a stejně dlouho se v ní rozvíjí také služby pro návštěvníky a turisty. V současnosti patří v regionálním měřítku mezi významná střediska cestovního ruchu. Nabízí vhodné podmínky pro zimní i letní rekreaci a poznávací turistiku zaměřenou zejména na přírodní zajímavosti. Na druhou stranu, postrádá výrazné atraktivitu, na kterých by mohla budovat image turistické destinace národního nebo mezinárodního významu. Nejvýznamnějšími atraktivitami obce jsou lyžařské areály Bílá (viz obrázek č. 12), Mezivodí a Třeštit. Atraktivitou samou o sobě je beskydská krajina s jejími vrcholy, ostře zaříznutými údolími, lesy, loukami, vyhlídkami a horskými chatami (viz obrázek č. 5). Pravdou však je, že Zadní hory, pod nimiž se Bílá nachází, jsou stranou hlavního zájmu pěších turistů, cykloturistů i běžkařů. Ten se koncentruje severněji, v Předních horách: na Lysé hoře, Smrku, Kněhyni a Radhošti. Z kulturně-historických zajímavostí se nachází na Bílé pouze dřevěný kostelík svatého Bedřicha (viz obrázek č. 15) a lovecký zámek. Nabídku aktivit doplňují sportovní a kulturně-společenské akce místního až regionálního významu. Území je protkáno hustou sítí značených tras pro pěší, cyklisty i běžkaře.

V Česku dlouhodobě roste zájem turistů o domácí destinace, Moravskoslezské Beskydy přitom patří mezi nejatraktivnější turistické cíle v zemi. Mezi jejich návštěvníky však převažují obyvatelé Moravskoslezského kraje a nejbližšího okolí, což se odráží v nadprůměrném zastoupení jednodenních návštěv, v relativně krátké průměrné době pobytu vůbec a v nízkých částkách, které značná část návštěvníků a turistů v cílových destinacích utrácí za služby cestovního ruchu.³⁰ Další rozvoj cestovního ruchu, jenž se zaměřuje na využití místních kulturních a přírodních zajímavostí, limituje nedostatečně rozvinutá turistická a volnočasová infrastruktura, která ve srovnání s konkurenčními regiony zaostává jak rozsahem, tak kvalitou nabízených služeb. Rozsáhlejší investice naráží na nedostatek kapitálu a v některých lokalitách se dostávají do přímého konfliktu s potřebami ochrany životního prostředí a se zájmy obyvatel. Potenciál spolupráce jednotlivých poskytovatelů, tvorby integrovaných turistických balíčků a cíleného marketingu prozatím zůstává nevyužit.

Na Bílé se nachází patnáct hromadných ubytovacích zařízení,³¹ a to jak v centru, tak v osadách na celém území obce (viz tabulka č. 10). K nejvýznamnějším patří např. hotel Bauer (viz obrázek č. 18), horská chata Bílá, hotel Ondrášův dvůr (viz obrázek č. 14), horský hotel Sůkenická, horská chata Třeštit a další. Kromě zařízení volného cestovního ruchu obec disponuje značnými lůžkovými kapacitami v objektech individuální rekreace, z nichž však pouze nepatrný zlomek je komerčně využíván pro volný cestovní ruch.

²⁹ Obec Bílá 2022a.

³⁰ Krtička a kol. 2021.

³¹ Obecní úřad má v evidenci dokonce 28 ubytovacích zařízení.

Tabulka č. 10: Kapacity hromadných ubytovacích zařízení³²

Obec / území	Hotely, motely	Penziony	Ostatní zařízení
Bílá	5	4	6
Hrčava	-	-	-
Malá Bystřice	-	1	-
Vělopolí	-	1	-
Okres Frýdek-Místek	67	93	67
Moravskoslezský kraj	215	320	202
Česko	2 949	4 736	3 213

Obec je vlastníkem lyžařského areálu Bílá – Jih, který v současnosti provozuje společnost SKI Bílá. Obec areál průběžně rozvíjí: v minulosti investovala do čerpací stanice a sněžných děl, modernizuje vlek a připravuje projekt na vybudování čtyřsedadlové lanovky a rozšíření celého areálu. V dotazníkovém šetření, které obec realizovala v roce 2022, se na otázku, zda v modernizaci a rozšiřování areálu pokračovat, obyvatelé rozdělili na dvě zhruba stejně velké části, z nichž jedna byla pro, druhá proti.³³

Obrázek č. 15: Kostelík svatého Bedřicha

Velkou výzvou pro Bílou i místní provozovatele služeb je rozložit, resp. udržet zájem návštěvníků i mimo zimní období a prodloužit jejich délku pobytu v obci prostřednictvím rozšiřování portfolia nabízených služeb. Délkou pobytu 3,18 noci se průměrná návštěva ubytovaných hostů v hromadných ubytovacích zařízeních sice řadí v kontextu okresu, kraje i celého Česka k nadprůměrným (viz tabulka č. 11), přesto se nedá srovnat s délkou návštěvy v turisticky atraktivnějších středoevropských centrech. Kromě sjezdového lyžování s nabídkou půjčoven a lyžařských škol pro začínající lyžaře se nabídka služeb ski areálů rozšířila např. o singletrailové dráhy, tematické stezky (Pašerácká, Medvědí atp.), letní dětský park, půjčovny kol a koloběžek nebo o nabíjecí stanice pro elektrokola. Příkladem ucelených balíčků v cestovním ruchu může být nabídka Resortu Bílá Beskydy, svého druhu vlašťovky destinačního managementu sdružující kolem osoby Jiřího Nakládala obec a další významné poskytovatele služeb cestovního ruchu. Pod značkou NaBílě.cz a hlavičkou Spolku Bílá v Beskydech společně koordinují a propagují své nabídky, včetně společenských, kulturních a sportovní akcí, a dělí se o náklady s touto činností spojené.

Silná pozice cestovního ruchu v hospodářství i v životě obce na jednu stranu přináší potřebná pracovní místa obyvatelům i atraktivní image. Na druhou stranu je závislost obce na jednom hospodářském sektoru rizikem, neboť v obdobích jeho propadu se může destabilizovat nejen trh práce, ale také sociální a ekonomická situace obyvatel i obce jako celku. Jako se tomu stalo např. za pandemie COVID 19, kdy související protipandemická opatření paralyzovala cestování a všechny provozovatele rekreačních služeb.

Tabulka č. 11: Hosté a přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních³⁴

Obec / území	Hosté	Přenocování	Noci
Bílá	24 794	68 206	3,18
Hrčava	-	-	-
Malá Bystřice	<i>i. d.</i>	<i>i. d.</i>	<i>i. d.</i>
Vělopolí	<i>i. d.</i>	<i>i. d.</i>	<i>i. d.</i>
Okres Frýdek-Místek	221 599	566 951	2,56
Moravskoslezský kraj	645 902	1 922 160	2,98
Česko	11 383 601	31 924 242	2,80

³² Za rok 2021. Zdroj: ČSÚ 2022o.

³³ Obec Bílá 2022a.

³⁴ V Malé Bystřici a ve Vělopolí působí po jednom hromadném ubytovacím zařízení. Český statistický úřad v takových případech (individualizovaná) data nezveřejňuje. Za rok 2021. Zdroj: ČSÚ 2022n.

Trh práce

Situace na trhu práce na Bílé je dána směsicí vlivů, které jsou charakteristické pro periferní venkovské oblasti a turistická centra a vlivů, které jsou dány specifiky ekonomického a sociálního vývoje v podmínkách celého Moravskoslezského kraje, Česka a globální ekonomiky. Na jedné straně je nabídka pracovních míst na venkovském trhu práce výrazně omezená a zpravidla lokálně silně specifická (v případě Bílé je dominantním sektorem cestovní ruch a na něj navázané služby). To snižuje potenciál uplatnění kvalifikovaných specializovaných pracovních sil nebo osob se znevýhodněním v místě jejich bydliště a je jedním z hnacích motorů vysoké míry vyjížděky nebo dokonce emigrace za prací, zvláště u osob mladšího a středního ekonomicky produktivního věku. Na druhou stranu omezená nabídka pracovních sil s jejich převažující kvalifikační strukturou a pracovní morálkou omezuje rozvoj hospodářství nejen v odvětvích s vyšší přidanou hodnotou.

Vysoká nezaměstnanost spojená s transformací průmyslu a zemědělství v celém strukturálně postiženém Moravskoslezském kraji se postupně snižovala během první dekády 21. století v souvislosti s rozvojem sektoru služeb, příchodem velkých investorů a s napojením regionu na zbytek Evropy. K dalšímu zhoršení situace na trhu práce došlo na přelomu let 2008 a 2009 v souvislosti s tzv. ekonomickou a finanční krizí, obecný trend snižování nezaměstnanosti však nadále pokračuje. V současnosti je nezaměstnanost na hodnotách, které nelze snížit jinak než neproveditelnými zásahy do trhu práce.

Ekonomická aktivita obyvatelstva Bílé je srovnatelná s ekonomickou aktivitou obyvatel okresu i kraje a Hřčavy. O poznání nižší je ve srovnání s ekonomickou aktivitou obyvatelstva dalších dvou referenčních obcí a Česka jako celku. Tento fakt lze přičíst demografickému stáří bílanské populace (vysokému zastoupení seniorů). K 26. březnu 2011 denně vyjíždělo mimo obec svého obvyklého pobytu za prací 22,32 % pracujících osob, což je i na poměry periferních venkovských obcí nebyvale málo (viz tabulka č. 12). To lze přičíst dostatečnému potenciálu místních firem, zvláště Biskupských lesů, Lesní správy Ostravice, a firem působících v sektoru cestovního ruchu, zaměstnat místní obyvatele a také vzdálenosti a dopravní dostupnosti nejbližších srovnatelných zdrojů pracovního uplatnění. Dojíždět denně za prací mimo obec není pro mnoho místních obyvatel žádoucí ani výhodné.

Tabulka č. 12: Pracovní síla a vyjížděka do zaměstnání³⁵

Obec / území	Pracovní síla	δ ^{ps}	δ ^v
Bílá	130	60,19 %	22,32 %
Hřčava	117	60,62 %	33,33 %
Malá Bystřice	153	62,70 %	33,09 %
Vělopolí	152	64,14 %	63,56 %
Okres Frýdek-Místek	106 411	60,71 %	30,31 %
Moravskoslezský kraj	591 399	60,18 %	22,44 %
Česko	5 563 258	62,99 %	21,00 %

Obrázek č. 16: Vývoj nezaměstnanosti³⁶

O poptávce a nabídce na lokálním trhu práce lze získat z dat dostupných za jednotlivé obce pouze hrubou představu.³⁷ Nezaměstnanost na Bílé se dlouhodobě pohybuje v mezích okresní, krajské i celostátní nezaměstnanosti (viz obrázek č. 16). V prosinci 2022 sice dosáhl podíl nezaměstnaných na Bílé na zdejší poměry neobvyklých 8,93 %, což lze přičíst dopadům pandemie COVID 19 a souvisejících protipandemických opatření na sektor cestovního ruchu, v předpandemických dobách se však několik let udržoval pod pěti procenty. Celkovou situaci dokresluje ukazatel převisu poptávky na trhu práce (viz obrázek č. 17). I ten vykazuje v prosinci 2022 nezvyklý výkyv na hodnotu

³⁵ δ^{ps} je čistý podíl pracovní síly (poměr počtu pracovní síly k celkovému počtu obyvatel starších 15 let). K 27. březnu 2021. δ^v je podíl vyjíždějících denně za zaměstnáním mimo obec svého obvyklého pobytu na celkovém počtu zaměstnaných. K 26. březnu 2011. Zdroj: ČSÚ 2013, 2022f, g.

³⁶ MSK: Moravskoslezský kraj; FM: Frýdek-Místek. K 31. prosinci daného roku. Zdroj: ČSÚ 2015, 2016, 2017a, 2018, 2019, 2020, 2021b, 2022q, 2023b, c.

³⁷ Data publikovaná za území správního obvodu obce s rozšířenou působností jsou sice dostatečně detailní, bohužel však pro zmapování situace lokálního trhu práce nepoužitelná (výrazně je deformuje několikanásobně větší okolní trh práce). Za jednotlivé obce jsou dostupná pouze základní data.

1,36 uchazečů na jedno volné pracovní místo (viz tabulka č. 13). V předpandemických dobách se přitom pohyboval hluboko pod hodnotou 1,00 (na trhu bylo mnohem více volných pracovních míst, než pracovních sil).³⁸

Tabulka č. 13: Nezaměstnanost, volná pracovní místa a převis poptávky na trhu práce³⁹

Obec / území	Nezaměstnanost	VPM	Převis poptávky
Bílá	8,93 %	11	1,36
Hrčava	10,53 %	3	6,00
Malá Bystřice	4,12 %	-	x
Vělopolí	1,56 %	20	0,15
Okres Frýdek-Místek	3,45 %	2 258	2,25
Moravskoslezský kraj	5,12 %	12 254	3,42
Česko	3,72 %	288 647	0,94

Obrázek č. 17: Vývoj převisu poptávky na trhu práce⁴⁰

Pandemickému výkyvu se místní trh práce rychle přizpůsobí. Další pokles podílu nezaměstnaných a převisu poptávky na trhu práce je však již obtížně představitelný. To neznamená, že je situace na místním a regionálním trhu práce bezproblémová. Horší postavení na trhu práce mají osoby starší 55 let, zdravotně hendikepovaní, ale také ženy po mateřské dovolené a osoby pečující o závislé osoby. Omezené možnosti pro sladění profesního a rodinného života zhoršují přístup na trh práce další významné části ekonomicky aktivních osob. Na druhé straně, nízká nezaměstnanost v obci a okolí komplikuje situaci zaměstnavatelům, neboť v omezené nabídce volných pracovních sil jsou výrazně zastoupeny osoby s horší kvalifikací, nedostatečně rozvinutými pracovními návyky, méně adaptabilní, závislé na systému sociální podpory atp.

3.3.4 DOPRAVA

Hierarchicky nejvýznamnějšími silnicemi procházejícími obcí jsou silnice č. I/56 (Opava – Ostrava – Frýdlant nad Ostravicí – Bílá; viz obrázek č. 7, obrázek č. 18 a obrázek č. 25), č. I/35 (Hrádek nad Nisou – Hradec Králové – Olomouc – Valašské Meziříčí – Bumbálka) a č. II/484 (Černá – Konečná). Při sčítání dopravy v roce 2020 dosahovala intenzita dopravy na těchto silnicích následujících hodnot (tabulka č. 14):

Tabulka č. 14: Intenzita dopravy na vybraných silnicích⁴¹

Silnice (úsek)	Cyklisté	Vozidla			
		jednostopá	osobní	TM	Celkem
I/56 (Černá – Hlavatá)	95	127	3 230	1 008	4 365
I/35 (Hlavatá – Bumbálka)	74	106	3 186	1 610	4 902
II/484 (Černá – Konečná)	91	32	1 793	175	2 000

Do roku 1965 Bílá ležela na konci železniční tratě z Frýdlantu a Ostravice. Ta však skončila na dně vodní nádrže Šance a od té doby Bílé napojení na železniční síť schází. Nejbližším nádražím tak je železniční stanice na Ostravicí (13 km), ležící na místní trati č. 324, která se ve Frýdlantu nad Ostravicí napojuje na regionální trať č. 323 (Ostrava – Valašské Meziříčí). Nejbližší mezinárodní veřejné letiště se nachází v Mošnově (52 km). Bílou prochází cyklotrasy

³⁸ Na rozkolísanost hodnot ukazatelů nezaměstnanosti i převisu poptávky na trhu práce má přirozeně vliv omezená nabídka pracovních sil i volných pracovních míst na místním trhu práce (nízká čísla vstupující do výpočtů).

³⁹ Nezaměstnanost je vyjádřena podílem nezaměstnaných, VPM je počet volných pracovních míst. K 31. prosinci 2022. Zdroj: ČSÚ 2023b, c.

⁴⁰ MSK: Moravskoslezský kraj; FM: Frýdek-Místek. K 31. prosinci daného roku. Zdroj: ČSÚ 2015, 2016, 2017a, 2018, 2019, 2020, 2021b, 2022q, 2023b, c.

⁴¹ TM jsou těžká motorová vozidla. Za 24 hodin. Zdroj: ŘSD 2021.

č. 461 (Ostravice – Staré Hamry – Konečná), č. 6176 (Černá – Bumbálka), č. 6177 (Podolánky – Mezivodí – Salajka), č. 6180 (Samčanka – hotel Bauer), č. 6181 (Staré Hamry – Bílý Kříž – Černá), č. 6182 (Černá – Bobek – Velká Smradlava) a č. 6183 (Velká Smradlava – Maxova nádrž). Další cyklostezky, cyklotrasy a značené turistické stezky vedou okolím obce. Na jejím území se nachází dva silniční hraniční přechody na Slovensko: Bumbálka / Makov a Bílá / Klokočov. Nejbližší železniční hraniční přechody na Slovensko jsou v Mostech u Jablunkova a v Horní Lidči. Nejbližší hraniční přechody do Polska jsou v Českém Těšíně (53 km; silniční i železniční), v Horní Lištné (61 km; pouze silniční) a v Bukovci (73 km; pouze silniční).

S periferní polohou Bílé souvisí horší dopravní dostupnost okolních center individuální i hromadnou dopravou. I pro obyvatele obce s vlastním autem jsou vzdálenosti do obce s rozšířenou působností, okresního a krajského města poměrně značné (viz tabulka č. 15), tím spíše, když do těchto center obyvatelé dojíždějí nejen v občasných úředních záležitostech, ale také každodenně do práce a do škol, za nákupy a dalšími službami, kterých se na Bílé nedostává.

Tabulka č. 15: Dostupnost obce s rozšířenou působností, okresního a krajského města autem⁴²

Obec	ORP	Okresní město	Krajské město
Bílá	0:23	0:32	0:42
Hrčava	0:21	0:49	1:03
Malá Bystřice	0:16	0:16	0:50
Vělopolí	0:15	0:19	0:33

Spojení autobusovou hromadnou dopravou zajišťuje ČSAD Frýdek-Místek. Obyvatelé, kteří jsou na hromadné dopravě závislí, nemají automobil, řidičský průkaz nebo obojí, jsou na tom s dostupností okolních sídel řádově hůře, neboť Bílá leží na samém konci všech linek. Do Frýdlantu nad Ostravicí (obec s rozšířenou působností) se na časnou ranní směnu (6:00) nelze rozumně dostat. O něco lépe jsou na tom ti, kteří se dopravují do školy nebo na pozdější ranní, odpolední nebo noční směnu (8:00, 14:00, resp. 22:00; viz tabulka č. 16 a tabulka č. 17). Ještě horší situace s dopravní obslužností je směrem na Rožnov nad Radhoštěm. Omezená dopravní obslužnost může zvyšovat riziko sociálního vyloučení méně mobilních obyvatel obce (především dětí, dospívajících a seniorů). Aby toto riziko bylo co nejnižší, obec svými vlastními zdroji zajišťuje rozvoz seniorů za nákupy, lékařem nebo k autobusu.

Tabulka č. 16: Délka dojížděky hromadnou dopravou do obce s rozšířenou působností⁴³

Obec	Na 6:00	Na 8:00	Na 14:00	Na 22:00
Bílá	-	0:48	0:30	0:30
Hrčava	-	-	0:45	0:55
Malá Bystřice	-	0:28	0:26	0:26
Vělopolí	-	0:36	0:33	0:21

⁴² ORP je obec s rozšířenou působností (Frýdlant nad Ostravicí, Jablunkov, Vsetín a Třinec). Nejrychlejší trasa v hodinách a minutách od obecních úřadů k městským úřadům, magistrátům a krajským úřadům. Zdroj: Seznam.cz nedatováno.

⁴³ Nejrychlejší cesta v pracovní den z Bílé, autobusového stanoviště do Frýdlantu nad Ostravicí, železniční stanice, z Hrčavy, konečné do Jablunkova, autobusového stanoviště, z Malé Bystřice, restaurace u Kočibů do Vsetína, autobusového nádraží a z Vělopolí, obecního úřadu do Třince, autobusového stanoviště. Uvedený čas je čas příjezdu. Počítaly se pouze cesty započaté max. dvě hodiny před zadaným časem příjezdu a trvající max. devadesát minut. Zdroj: MAFRA 2023.

Tabulka č. 17: Počet spojů hromadnou dopravou do obce s rozšířenou působností⁴⁴

Obec	Na 6:00	Na 8:00	Na 14:00	Na 22:00
Bílá	-	2	2	1
Hrčava	-	-	1	1
Malá Bystřice	-	1	2	1
Vělopolí	-	3	1	1

Silniční síť na Bílé a v okolí sice disponuje dostatečnou hustotou dopravních komunikací umožňující dobrou propustnost krajinou, ale kvalita povrchu, především místních komunikací je nízká úměrně možnostem jejich vlastníků investovat do jejich údržby, obnovy a modernizace. Kromě míst, která leží na páteřních silnicích, jsou osady a samoty s údolím spojeny místními komunikacemi, které jsou na řadě míst v dezolátním stavu. Kapacita celé dopravní sítě, jež vyhovovala objemu přepravy v minulosti, neodpovídá dnešním nárokům. Páteřní komunikace jsou nadměrně zatěžovány nákladní tranzitní dopravou, což se zpětně projevuje na jejich technickém stavu. Dopravní tahy vedené zástavbou jsou zdrojem snížené bezpečnosti provozu a horších životních podmínek obyvatel. Situace je zvláště závažná v některých neuralgických bodech dopravní sítě a v turistické sezóně a o víkendech, kdy obec zaplaví návštěvníci a turisté (viz obrázek č. 18). Dopravní dostupnost osad a samot je zvláště v zimním období problematická v důsledku vysokých nároků na zajištění sjízdnosti silnic. Ostatně i páteřní komunikace bývá v zimě periodicky paralyzována kamiony, které na sněhu nezvládnou vyjet estakádou na Šancích. Obec spolu s Ostravicí a Starými Hamry dlouhodobě usiluje o omezení tranzitní nákladní dopravy touto cestou.

Obec je vlastníkem pouze 1,5 km místních komunikací (kromě pěšin a chodníků), zbývající jsou převážně ve vlastnictví ostravsko-opavského biskupství. Obec se stará o jejich zimní i letní údržbu, biskupství o jejich technický stav, rekonstrukce a modernizace, včetně doprovodných staveb (mostů, propustků atp.). Podobně na pozemcích biskupství leží pěší zóna, cyklostezka a některé plochy využívané v obci k parkování. Omezený rozsah místních komunikací je úlevou pro obecní rozpočet (i tak jej nároky na jejich rekonstrukce a modernizace výrazně zatěžují), zároveň má však obec pouze omezený vliv na stav komunikací, které nejsou v jejím vlastnictví.

Společně se společností SKI Bílá je obec vlastníkem centrálního parkoviště s kapacitou cca sedmi set míst, které zhruba pokrývá potřeby parkování v centru obce, není však dořešen systém parkování, který kromě uspokojivé dopravní situace obci nic nepřináší. V osadě Konečná je potřeba řešit situaci s parkováním, zejména v zimním období, kdy zde parkují majitelé rekreačních nemovitostí, ke kterým se pro nesjízdnost komunikací nemohou blíže dostat. Situace je zde navíc komplikována tím, že je zde točna autobusů (viz obrázek č. 30). Nedořešená situace je rovněž na ploše u loveckého zámečku. Plocha pro parkování je v majetku ostravsko-opavského biskupství, které zde parkování toleruje, nicméně k parkování tato plocha není určena. K živelnému parkování různě po obci sice dochází, dotčené pozemky však nejsou v majetku ani obce, ani obyvatel a konflikty s parkujícími řeší CHKO Beskydy, případně Biskupské lesy.

Prakticky v celé obci chybí chodníky. Na většině lokalit to nepředstavuje zásadní problém, situace je však kritická v centru obce a na Konečné, kde je jak vysoká intenzita pěších, tak motorové dopravy. Kromě chodníků také v obci není jediný přechod pro chodce, který schází obzvláště v centru obce (viz obrázek č. 18), kde dopravní situaci komplikuje živelný pohyb zejména návštěvníků a turistů mezi lyžařskými areály sever a jih. Stávající cyklostezka vede od Černé po depo (obecní úřad), schází však (na obou jejích koncích) jakékoli napojení. Veřejné osvětlení místních komunikací je víceméně dostatečné. Pokrývá většinu lokalit (jsou zde však rezervy) a jeho technický stav je uspokojivý. Naopak, neuspokojivě jsou řešeny autobusové zastávky. Na většině z nich chybí záclivy a přistavující autobusy stojí dopravě přímo v cestě.

Obrázek č. 18: Dopravně exponované centrum obce

Vysoká intenzita dopravy na tranzitních silnicích a v centru obce je zdrojem snížené bezpečnosti dopravy. Za účelem snížení rizik obec spolupracuje s frýdlantskou městskou policií, která v obci měří rychlost projíždějících vozidel. Obec Bílá hradí městské policii náklady spojené s měřením, pokuty vyměřuje a inkasuje město Frýdlant nad Ostravicí. Kromě tohoto nevyváženého vztahu jsou k řešení i další možné služby městské policie na Bílé.

K dopravní infrastruktuře a dopravní obslužnosti směřovala série otázek dotazníkového šetření, které obec realizovala v roce 2022. Respondenti se v něm vyjádřili pro prodloužení cyklostezky do centra obce, osvětlení hřbitova

⁴⁴ Spoje v pracovní den z Bílé, autobusového stanoviště do Frýdlantu nad Ostravicí, železniční stanice, z Hrčavy, konečné do Jablunkova, autobusového stanoviště, z Malé Bystřice, restaurace u Kočibů do Vsetína, autobusového nádraží a z Vělopolí, obecního úřadu do Třince, autobusového stanoviště. Uvedený čas je čas příjezdu. Počítaly se pouze cesty započaté max. dvě hodiny před zadaným časem příjezdu a trvající max. devadesát minut. Zdroj: MAFRA 2023.

a příjezdové cesty chytrými solárními svítidly a (sice nejednoznačně a s výhradami) také pro zřízení přechodu pro chodce v centru obce (viz obrázek č. 18). Také mezi různými variantami volili zimní údržbu pro chodce na pěší zóně a cyklostezce. Kupodivu (vzhledem k objektivním skutečnostem), byli i celkem spokojeni se zimní údržbou komunikací i s dopravní obsluhností obce, byť navrhli spoustu úprav konkrétních spojů.⁴⁵

3.3.5 SOCIÁLNÍ INFRASTRUKTURA A SLUŽBY

Sociální infrastrukturou se rozumí nabídka zdravotnických, sociálních (v užším slova smyslu), vzdělávacích, volnočasových a jim podobných zařízení a služeb, které přispívají k zabezpečení celkově kvalitních životních podmínek v obci. Jejich nabídka je úměrná významu Bílé v sídelní struktuře území a je ovlivněna řadou protisměrně působících vlivů, zahrnujících neúprosný tlak ekonomické racionalizace sítí služeb, rostoucí nároky na jejich kvalitu, turbulentní demografické trendy (zejména vylidňování obce a demografické stárnutí) a faktory mobility obyvatel. Negativně na rozvoj místní nabídky působí konkurence dostupných zařízení a služeb v okolí. Tyto vlivy vyžadují intenzivní a efektivní spolupráci samosprávy a dalších případných zřizovatelů jednotlivých zařízení, sdílení kapacit a nákladů v případě specializované infrastruktury a služeb a hledání alternativních způsobů zajištění základních služeb pro obyvatele.

Zdravotnictví

Na Bílé se nenachází žádné zařízení zdravotní péče, obyvatelé obce proto za zdravotnickými službami dojíždějí do sousedních obcí. Nejbližší ordinace praktického lékaře pro dospělé i děti a dorost se nachází na sousedních Starých Hamrech (5 km) a na Ostravici (14 km), tamní lékařka poskytuje služby obyvatelům Bílé na základě smlouvy a finančního příspěvku od obce. Její ordinace má však omezené kapacity a ordinační dobu. Na Ostravici se také nachází samostatná ordinace lékaře specialisty a jedno další samostatné zdravotnické zařízení. Nejbližší ordinace stomatologů jsou na Horní Bečvě (15 km) a ve Frýdlantu nad Ostravicí (22 km).⁴⁶ Náročnější odbornou péči poskytují nemocnice v okolních městech, nejbližší je ve Frýdku-Místku (33 km).

Sociální infrastruktura a služby (v užším slova smyslu)

Na Bílé se nenachází žádné zařízení sociální péče.⁴⁷ Pobytové, ambulantní a terénní služby pro osoby postižené nebo ohrožené sociálním vyloučením poskytují neziskové organizace sídlící mimo její území. Charita Frýdek-Místek a Frenštát pod Radhoštěm nabízí služby odborného sociálního poradenství. Organizace Náš svět z Pržna provozuje sociálně terapeutické dílny, domov pro osoby se zdravotním postižením, chráněné bydlení a domov se zvláštním režimem. Společnost Renarkon z Čeladné poskytuje pobytové terapeutické služby osobám ohroženým závislostí nebo závislým na návykových látkách. Slezská diakonie nabízí sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi. Středisko sociálních služeb města Frýdlant nad Ostravicí provozuje sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením, odlehčovací služby, domov pro seniory, domov se zvláštním režimem a pečovatelskou službu. Společnost Medela – péče o seniory z Ostravice provozuje domov se zvláštním režimem.

Výčet těchto organizací a služeb není ani zdaleka konečný.⁴⁸ V souvislosti s demografickým stárnutím obyvatelstva a rostoucím podílem osob, které jsou či budou zčásti či zcela závislé na pomoci druhých, lze očekávat trvalý nárůst poptávky po sociálních službách, jejichž dostupnost se stane jedním z hlavních faktorů kvality života místních obyvatel. Lze očekávat, že rostoucí množství starších osob bude potřebovat nějakou formu podpory nebo pomoci. Hrozba sociálního vyloučení seniorů se zvyšuje také v kontextu měnící se role rodiny a dlouhodobého rozvolňování sociálních vazeb. Žádoucí jsou aktivity umožňující starším občanům aktivně se účastnit společenského života podle jejich možností a žít zdravým a důstojným způsobem života.

Kromě seniorů a osob se zdravotním hendikepem je potřeba věnovat větší pozornost při snaze o lepší zapojení do života společnosti také dětem, dospívajícím a rodinám s dětmi. Děti a dospívající jsou ohrožováni nejen selháním vlastních rodin při výchově a socializaci, ale také omezeným výběrem přátel a kamarádů, pronikáním sociálně patologických jevů, konkurencí virtuálního světa a virtuálních společenství, nízkou mobilitou a závislostí na veřejné dopravě nebo na dopravních prostředcích svých rodičů. V nelehké situaci se nachází část mladých rodin s dětmi.

O sociální situaci obyvatelstva do jisté míry vypovídá výskyt exekucí a bankrotů, byť tyto představují až extrémní konce tíživé ekonomické situace jednotlivců a domácností. V exekuci se v závěru roku 2021 nacházelo více než šest procent obyvatel Bílé. Jedna osoba dokonce měla deset či více exekucí a dvě osoby byly v osobním bankrotu.

⁴⁵ Obec Bílá 2022a.

⁴⁶ Žádné zařízení zdravotní péče nemají ani referenční obce. Zdroj: ČSÚ 2022a.

⁴⁷ Žádné zařízení sociální péče nemají ani referenční obce. Zdroj: ČSÚ 2022a.

⁴⁸ MAS Frýdlantsko – Beskydy 2021, Město Frýdlant nad Ostravicí 2022.

Ve srovnání s celorepublikovými a krajskými hodnotami (viz tabulka č. 18) se mohou tyto hodnoty jevit pozitivně, nicméně ve srovnání s okolními venkovskými obcemi se jedná o průměrné až mírně nadprůměrné hodnoty. Chudoba a její extrémní projevy mají totiž tendenci koncentrovat se ve městech a v jejich sociálně vyloučených lokalitách. To však neznamená, že se na venkově chudoba nevyskytuje. Je pouze více skrytá.

Tabulka č. 18: Exekuce a bankroty⁴⁹

Obec / území	δ ^e	δ ^{e10+}	δ ^b
Bílá	6,28 %	0,42 %	0,84 %
Hrčava	10,38 %	1,89 %	0,94 %
Malá Bystřice	3,73 %	0,37 %	0,00 %
Vělopolí	2,85 %	0,41 %	0,41 %
Okres Frýdek-Místek	5,45 %	0,97 %	1,21 %
Moravskoslezský kraj	9,21 %	2,11 %	1,69 %
Česko	7,60 %	1,85 %	1,29 %

Rozvoj sociálních služeb na území správního obvodu obce s rozšířenou působností Frýdlant nad Ostravicí probíhá podle komunitních plánů sociálních služeb. V letech 2023–2025 by měl být zpracován nový plán v rámci projektu garantovaného MAS Frýdlantsko – Beskydy, jejímž partnerem na tvorbě plánu bude odbor sociálních věcí Frýdlantu nad Ostravicí. Je žádoucí, aby se obec Bílá do komunitního plánování sociálních služeb aktivně zapojila.

Obec nemůže nevnímat sociální problémy, které na Bílé existují, nebo které jí hrozí. Seniorům (i jiným zapojeným) nabízí k rozvozu obědy z kuchyně mateřské školy za rozumné ceny (se slevou pro seniory) a poplatky za rozvoz. Seniory také rozváží za nákupy, lékařem nebo k autobusu. Zvažuje vybudování domu s byty pro seniory (včetně případných návštěv zdravotnického personálu). K tomu směřovala otázka z dotazníkového šetření, které obec realizovala v roce 2022. V něm se pro vybudování takového zařízení vyslovila poměrně jednoznačně většina respondentů.⁵⁰

Vzdělávání a výchova

Na Bílé působí malotřídní mateřská škola (příspěvková organizace obce), do níž dojíždí kromě místních také děti ze Starých Hamrů a Ostravice (viz obrázek č. 19). Děti tak mají možnost alespoň předškolní vzdělávání absolvovat ve své obci, což v obcích této velikosti není samozřejmostí (viz tabulka č. 19).⁵¹ Za základním vzděláváním žáci vyjíždí na Staré Hamry (5 km), na Ostravici (14 km), Horní Bečvu (15 km) nebo do Frýdlantu nad Ostravicí (21 km). Nejbližší střední školy se nachází ve Frýdlantu nad Ostravicí, Rožnově pod Radhoštěm (27 km), Frenštátu pod Radhoštěm (32 km) a Frýdku-Místku (32 km). Nejbližší vysoké školy se nachází v Ostravě (53 km) a v Karviné (67 km).

Tabulka č. 19: Školství⁵²

Obec	Kapacita ⁵³		
	MŠ	ZŠ (1–5)	ZŠ (6–9)
Bílá	25	-	-
Hrčava	15	30	-
Malá Bystřice	-	-	-

⁴⁹ δ^e je podíl osob v exekuci (poměr počtu osob v exekuci k celkovému počtu obyvatel starších 15 let), δ^{e10+} je podíl osob s deseti a více exekucemi (poměr počtu osob s deseti a více exekucemi k celkovému počtu obyvatel starších 15 let), δ^b je podíl osob v bankrotu (poměr počtu osob v bankrotu k celkovému počtu obyvatel starších 15 let). K 31. prosinci 2021. Zdroj: Otevřená společnost 2022a, b.

⁵⁰ Obec Bílá 2022a.

⁵¹ Z referenčních obcí má pouze Hrčava mateřskou, a dokonce i neúplnou základní školu (odloučené pracoviště základní školy a mateřské školy Mosty u Jablunkova 750).

⁵² MŠ je mateřská škola, ZŠ (1–5) je prvostupňová základní škola, ZŠ (6–9) je druhostupňová základní škola. Za školní rok 2022/23. Zdroj: MŠMT 2023.

⁵³ Počet dětí, resp. žáků.

Obec	Kapacita ⁵³		
	MŠ	ZŠ (1–5)	ZŠ (6–9)
Vělopolí	-	-	-

Dostupnost a kapacity venkovských zařízení předškolní a školní péče jsou konfrontovány s realitou dlouhodobého poklesu počtu dětí v Česku,⁵⁴ s dočasnými a lokálně působícími výkyvy v důsledku migrace a stěhování rodin s malými dětmi⁵⁵ a s existující konkurencí městských škol. Dlouhodobá udržitelnost venkovského školství je kromě toho spojena s otázkou hledání a nalézání jeho alternativních funkcí, k nimž přispívá tradiční poslání venkovských škol jako hybatelů místního společenského života. Zajímavou perspektivu představuje využití stávajících zařízení pro potřeby komunitního vzdělávání. Obavy místních aktérů vyvolává stále klesající důraz na rozvoj některých kompetencí (manuálních, technických, jazykových apod.), podstatných pro pozdější uplatnění žáků a studentů na trhu práce. Neméně znepokojujícím jevem je nárůst sociálně patologických jevů na školách, zvláště ve spojení s chybějícími kapacitami odborníků, vyškolených pro jejich prevenci a řešení.

Udržení mateřské školy na Bílé patří mezi priority obce. V minulém období obec investovala do kuchyně mateřské školy a jejího sociálního zázemí. Ke zvýšení využití budovy školy v ní uvažuje o výstavbě dvou bytových jednotek.

Obrázek č. 19: Mateřská škola

Volný čas

Pro společenské, kulturní a sportovní vyžití jsou na Bílé k dispozici tři lyžařské areály: Bílá, Mezivodí a Třeštík (z toho areál Bílá – Jih je v majetku obce⁵⁶), kostel svatého Bedřicha (viz obrázek č. 15), místní knihovna (organizační složka obce) a řada dalších volnočasových zařízení. Patří mezi ně např. obůrka (viz obrázek č. 20), multifunkční hřiště s umělým povrchem, dvě dětská hřiště a prolézačky na pěší zóně, hřiště s dětskými herními prvky v zahradě mateřské školy, workoutové hřiště, pingpongový venkovní stůl, Pašerácká, Medvědí a další tematické stezky, běžecký osvětlený okruh v centru obce (vše v majetku obce), fotbalové hřiště, dětský letní park nebo singletrailové dráhy. Území je protkáno sítí značených pěších, cyklo- a běžeckých tras.⁵⁷ V obci působí vzdělávací a sportovní centrum (příspěvková organizace Moravskoslezského kraje; viz obrázek č. 29). Další infrastrukturou disponují místní podnikatelské subjekty, zejména poskytovatelé ubytovacích služeb, a okolní obce. Vzhledem k rekreačnímu zaměření Bílé lze místní nabídku ve srovnání s podobně velkými obcemi považovat za nadstandardní, byť nevyváženou: v nabídce volnočasové infrastruktury převažují zařízení pro sport, zatímco zařízení a služeb pro společenské a kulturní vyžití místních obyvatel, ale i návštěvníků a turistů je pomálu.

Spolkové činnosti na Bílé kvůli jejímu historickému vývoji schází tradice. Aktivní spolky byly svého času příliš spojené s Ostravicí a po osamostatnění Bílé na ně v této obci nebylo navázáno. Před rokem 1989 v obci provozovalo svou činnost několik spolků, kromě sboru dobrovolných hasičů a tělovýchovné jednoty se však jednalo o spolky ideově provázané s vládnoucím režimem. Po jeho pádu většina spolků ukončila svou činnost, a to bez náhrady. Společenskému, kulturnímu a sportovnímu vyžití obyvatel se tak v současnosti věnuje kromě soukromých podnikatelských subjektů, které tomuto vyžití slouží na komerční bázi, především (v podstatě pouze) obec. Z významnějších akcí, které se na Bílé konají, lze zmínit např. Bílanský bál, dětský den, Bílanský přebor ve střeleckém trojboji, Bílanskou valašku (obří slalom), velikonoční turnaj ve stolním tenise, turnaj v nohejbalu, mikulášskou nadílku, rozsvícení vánočního stromu, adventní koncert, stavění a kácení máje, smažení vaječiny, setkání Čechů a Slováků na Konečné: Lidé lidem v Beskydech, zájezdy důchodců, svatohubertské mše, poutě v centru a na Hlavaté, zájezdy do divadel pro seniory atp.⁵⁸ Z výčtu je zřejmé, že se jedná vesměs o akce lokálního charakteru, které nemají potenciál přitáhnout do obce návštěvníky a turisty. Vzhledem k omezeným kapacitám se tyto akce konají porůznu, např. v horské chatě Bílá, vzdělávacím a sportovním centru (viz obrázek č. 29), v zasedací místnosti obecního úřadu (viz obrázek č. 1 a obrázek č. 25), na veřejných plochách, např. před obecním úřadem, na centrálním parkovišti, na sjezdovce atp.⁵⁹

⁵⁴ Ve srovnání se sedmdesátými a osmdesátými lety dvacátého století. Nárůst počtu dětí v mateřských školách, zaznamenaný v desátých letech souvisí s vlnou zvýšené porodnosti započaté v druhé polovině nultých let. Po odeznění této vlny lze očekávat návrat plodnosti na úroveň přelomu století a propad počtu dětí v předškolním a školním věku. Mezitím relativně silné populační ročníky protečou jednotlivými ročníky základních škol.

⁵⁵ V případě suburbanizací zasažených území do obcí v zázemí měst, v případě Bílé jak do, tak (především) z obce.

⁵⁶ Obyvatelé obce mají zdarma permanentky, a to do celého areálu Bílá i na Mezivodí.

⁵⁷ ČSÚ 2017b, Obec Bílá 2020.

⁵⁸ Pindur a kol. 2022.

⁵⁹ Obec Bílá 2023.

Obrázek č. 20: Obůrka

Absence aktivního spolkového života, resp. nepoměr mezi poptávkou po volnočasových akcích (jednorázových i průběžně probíhajících) a reálnou ochotou se na organizaci těchto akcí podílet, nebo alespoň následně účastnit (byť pasivně) je slabou stránkou obce. Ve společnosti bohužel dlouhodobě upadá zájem o společenský život a přinejmenším znepokojivě působí názor (nikoli okrajový), že o volnočasové vyžití jednotlivce by se měla starat obec, tj. veřejný sektor. V dotazníkovém šetření, které obec realizovala v roce 2022, občané s nabídkou akcí, které pro ně obec organizuje, vyjádřili spokojenost a přišli s vlastními tipy, např. na cvičení pro ženy i seniory, výstavy chovatelů drůbeže nebo trh s květinami, letní kino, zájezdy na muzikály do Prahy, grilování s kytarou, opékání špekáčků, tenisový turnaj, besedy se známými osobnostmi atp.⁶⁰ Z uvedeného je zřejmé, že jistý zájem o rozvoj společenského života v obci je, otázkou však zůstává, proč by jej veškerý měla zajišťovat obec a doufat, že se její aktivita setká alespoň s pasivním zájmem obyvatel.

3.3.6 TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA

Technická infrastruktura zahrnuje vybavení obce inženýrskými sítěmi, tj. napojení domů na přípojky elektrické energie, plynovodu, vodovodu, kanalizace, na čistiřnu odpadních vod, dostupnost telekomunikačních služeb apod. Správci inženýrských sítí v regionu jsou energetická skupina ČEZ (dodávky elektrické energie), společnosti koncernu RWE (dodávky plynu), Severomoravské vodovody a kanalizace (sítě vodovodu a kanalizace a čistiřna odpadních vod) a Česká telekomunikační infrastruktura (sítě telekomunikačního vedení). Indikátorem vybavenosti území technickou infrastrukturou je podíl bytového a domovního fondu napojeného na jednotlivé sítě. Z přehledu hodnot vybavenosti domů (viz tabulka č. 20) vyplývá, že Bílá je infrastrukturně nedostatečně vybavena, a to jak v oblasti plynofikace, tak v oblasti připojení domů na kanalizaci s čistiřnou odpadních vod a vodovod.⁶¹

Tabulka č. 20: Vybavenost obydlených domů technickou infrastrukturou⁶²

Obec / území	Podíl domů vybavených		
	kanalizací	vodovodem	plynem
Bílá	35,21 %	42,25 %	1,41 %
Hrčava	-	75,00 %	-
Malá Bystrice	-	4,30 %	-
Vělopolí	-	92,39 %	-
Okres Frýdek-Místek	32,14 %	85,50 %	62,38 %
Moravskoslezský kraj	45,36 %	92,03 %	72,24 %
Česko	61,68 %	87,22 %	64,36 %

Obrázek č. 21: Čistiřna odpadních vod

Na kanalizaci s čistiřnou odpadních vod (viz obrázek č. 21) je napojena pouze část centra obce, na vodovod kromě části centra pouze osada Konečná. Plynofikována obec není vůbec. Provozovatelem vodovodní sítě je obec, provozovatelem kanalizace a čistiřny odpadních vod jsou Severomoravské vodovody a kanalizace. V centru obce je dostupné připojení k internetu prostřednictvím kabelové sítě, v osadách pomocí bezdrátové technologie. Konektivitu zajišťují společnosti TKR Jašek a Nordic Telecom.

Limitujícími faktory lepší vybavenosti Bílé sítěmi technické infrastruktury jsou rozlehlost obce, existence celé řady malých osad mimo vlastní centrum a komplikovaný terén. Dosažení zásadně vyšších hodnot pokrytí Bílé konvenčními sítěmi technické infrastruktury je mimo realitu, a to z finančních i technických důvodů. Na průzkum, posílení a budování zdrojů pitné vody v místech, kde není možné napojení na vodovodní řad, má obec vlastní program. Provoz již existující infrastruktury je značně nákladný a její část je ve stavu, který vyžaduje nemalé investice do obnovy. Nároky na výstavbu nové a modernizaci stávající vodohospodářské infrastruktury na Bílé, vyčíslené krajským plánem

⁶⁰ Obec Bílá 2022a.

⁶¹ Na této nedostatečnosti nic nemění ani fakt, že vyjma napojení domů na vodovod jsou na tom všechny referenční obce ještě hůře.

⁶² Vybavenost domů se rozumí připojení na veřejnou síť (individuální soukromá řešení tabulka nezahrnuje). K 27. březnu 2021. Zdroj: ČSÚ 2022r, s.

rozvoje vodovodů a kanalizací, dosahují sice pouhých 450 tisíc korun,⁶³ s ohledem na použité zdroje informací je však jisté, že je tento údaj hrubě podhodnocený.

Vzhledem k finančním a technickým problémům spojeným s výstavbou a provozem sítí veřejné technické infrastruktury je nutné v jednotlivých lokalitách hledat lokálně specifické a individuální způsoby řešení. Decentralizované čištění může být nástrojem řešení problematiky nakládání s odpadními vodami tam, kde konvenční řešení není proveditelné nebo finančně opodstatněné. Neplynofikované domy (kde napojení na plynovod není možné) představují potenciál pro zavádění alternativních způsobů vytápění, např. biomasou. Na podporu výměny systému vytápění za ekologický má obec vlastní program.

V obci jsou zavedeny a dále se rozvíjejí vlastní systémy odpadového hospodářství. Díky nim se daří snižovat rozsah živelného skládkování odpadů v místech, která k tomu nejsou určena. Komunální odpad je v obci svážen ve dvou-tydenních cyklech společností AVE CZ odpadové hospodářství. Obyvatelé za svoz odpadů neplatí, podnikatelské subjekty si svoz zajišťují individuálně. V obci se nachází devět sběrných hnízd pro tříděný sběr plastů, papír a sklo a jedno sběrné místo (viz obrázek č. 31), kde probíhá navíc sběr kovového a bioodpadu, jedlých olejů a tuků. Obec dvakrát ročně (jaro a podzim) organizuje mobilní sběr velkoobjemového a nebezpečného odpadu ze sedmi míst po celém katastru a zpětný odběr elektrozařízení a pneumatik. Zpětný odběr drobného elektrozařízení, baterií, léků a textilu zajišťuje průběžně. Do února 2022 mohly subjekty z Bílé využívat ostravský sběrný dvůr. Po ukončení smlouvy Bílá zvažuje přemístění a úpravu svého sběrného místa. Stávající se nachází na pozemcích ostravsko-opavského biskupství a nelze je dále rozšiřovat. Rovněž usiluje o zvýšení efektivity třídění odpadu, ideálně v místě jeho vzniku.

K technické infrastruktuře a souvisejícím službám směřovala baterie otázek z šetření, které realizovala obec v roce 2022. S internetovým připojením, vodovodem i rozvody kabelové televize byli respondenti přes drobné výhrady většinou spokojeni. Také s otevírací dobou stávajícího sběrného místa, byť by někteří uvítali delší otevírací dobu přes týden. Rovněž s možnostmi odběru velkoobjemového, nebezpečného a dalších druhů odpadu (mobilní svoz) a množstvím a rozmístěním kontejnerů na separovaný odpad byli respondenti většinou spokojeni. Uvítali by, pokud by obec zajistila pro každou domácnost zahradní kompostéry na biologicky rozložitelný odpad a popel.⁶⁴

3.3.7 ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A JEHO OCHRANA

Stav jednotlivých složek životního prostředí je ovlivňován množstvím znečišťujících vstupů a jiných škodlivých vlivů a jejich charakterem. V devadesátých letech dvacátého století došlo k zásadnímu zlepšení prakticky všech složek životního prostředí, u kterých byl takový vývoj v omezeném čase z věcné podstaty možný. Přesto nelze stav životního prostředí v obci a jejím okolí považovat za zcela uspokojivý.

Tvářnost krajiny je určována kromě jiného vegetačním krytem. Původní vegetace se dochovala pouze v nepatrných, dnes přísně chráněných zbytcích. V současnosti převládá staletími utvářená kulturní krajina, jíž dominují druhotné lesy s poměrně homogenní skladbou dřevin. Hodnoty podílů orné půdy a dalších ekologicky méně stabilních ploch jsou ve srovnání s celostátními, krajskými i okresními hodnotami a hodnotami za všechny referenční obce zanedbatelné (obrázek č. 22). Těto struktuře krajinného pokryvu odpovídají výrazně vysoké hodnoty koeficientu ekologické stability⁶⁵ (viz tabulka č. 21).

Životní prostředí Bílé těží z její periferní polohy. Leží stranou téměř všeho, čím člověk v současnosti životní prostředí nejvíce devastuje: těžkého i lehkého průmyslu, intenzivního zemědělství, hlavních dopravních tahů, krajinářsky, urbanisticky a architektonicky nekonceptní obytné i komerční výstavby. Nepatrné zbytky zemědělské půdy jsou postupně zatravňovány či zalesňovány. Nenacházejí se zde (kromě drobností, např. bývalé celnice na Konečné nebo bývalé chatové osady; viz obrázek č. 23) ani zdevastované plochy a nevyužívané objekty, pozůstatky někdejších socioekonomických aktivit, které by hyzdily vzhled obce.

⁶³ Moravskoslezský kraj 2021.

⁶⁴ Obec Bílá 2022a.

⁶⁵ Poměr ploch stabilních a nestabilních krajinotvorných prvků. Stabilními krajinotvornými prvky jsou chmelnice, vinice, zahrady, sady, trvalé travní porosty, lesní a vodní plochy. Nestabilními krajinotvornými prvky jsou orná půda, zastavěné plochy a nádvoří a ostatní plochy.

Tabulka č. 21: Ekologická stabilita území⁶⁶

Obec / území	Výměra [km ²]		KES
	stabilní prvky	nestabilní prvky	
Bílá	55,11	1,42	38,8939
Hrčava	2,58	0,31	8,1868
Malá Bystrice	16,94	1,38	12,2597
Vělopolí	1,94	1,05	1,8514
Okres Frýdek-Místek	889,61	318,83	2,7902
Moravskoslezský kraj	3 128,09	2 302,45	1,3586
Česko	41 240,08	37 630,96	1,0959

Obrázek č. 22: Struktura využití půdy⁶⁷

Obrázek č. 23: Bývalá chatová osada

Jedním z nejpálčivějších ekologických problémů Bílé je vysoké znečištění ovzduší, zejména v zimním období, kdy obec bývá pokryta inverzní pokličkou. Zdrojem znečištění jsou zejména doprava a lokální topeniště: tranzitní trasa prochází centrem obce a několika osadami a situaci zhoršují víkendové a sezónní návaly návštěvníků a turistů. Ačkoli se v minulých letech se státní a unijní podporou investovaly nemalé prostředky do ekologizace vytápění v obytných domech, nárůst cen paliv v posledních letech může vést některé jejich vlastníky k postupnému návratu k méně ekologicky šetrným alternativám. Samostatnou kapitolou je vysoká energetická náročnost provozu řady morálně i technicky zastaralých soukromých i veřejných objektů, které přestávají vyhovovat stále náročnějším legislativním i technickým normám.

Níže po proudu (mimo Bílou) se nachází vodní nádrž Šance, která je napojena na ostravský oblastní vodovod, který zásobuje pitnou vodou ostravsko-karvinskou aglomeraci. K zabezpečení kvality pitné vody je v souladu se zákonem v okolí této nádrže vyhlášeno pásmo hygienické ochrany. Toto ochranné pásmo zahrnuje téměř celý katastr Bílé. Na kvalitu povrchových vod má výrazný vliv nedostačující míra odkanalizování obce s napojením na čistírnu odpadních vod. Potřeba investic do čištění odpadních vod je vnímána zvláště intenzivně s ohledem na nutnost plnit stále přísnější zákonné a technické normy. Ke zhoršování kvality vod přispívají i občasná povodňové stavy horských toků a eroze půdy. Odolnost krajiny vůči plošné a hloubkové erozi a její retenční schopnost byla v minulosti výrazně snížena nedomyšlenými terénními úpravami. V posledních dekáдах však i na Bílé dochází k realizaci projektů zaměřených na obnovu těchto klíčových krajinných funkcí.

V neposlední řadě je pro obec rizikem živelný rozvoj cestovního ruchu. Samotná existence stávajících zařízení, která mají daleko od ekologické stability, svým způsobem využívají území, spotřebovávají zdroje a produkují nežádoucí výstupy a kolem kterých se koncentruje intenzivní zájem návštěvníků a turistů ze všemi souvisejícími projevy, je pro životní prostředí zátěží. Pohyb návštěvníků se přitom neomezuje pouze na tato zařízení, jejich bezprostřední okolí a přístupové komunikace, ale zasahuje území celé obce, včetně cenných a nejvzácnějších partií, do kterých je přístup z titulu ochrany životního prostředí omezen. Nastavení mezí prospěšného rozvoji cestovního ruchu a únosných pro tamní životní prostředí, přírodu i obyvatele, je jednou z významných výzev do budoucna.

Celá obec leží na území chráněné krajinné oblasti Beskydy, v první až třetí zóně ochrany, která je zároveň evropsky významnou lokalitou ochrany přírody. Nachází se zde dvě maloplošná chráněná území: národní přírodní rezervace Salajka (zbytky původního jedlobukového pralesa; viz obrázek č. 24) a přírodní památka Lišková (lesní porosty s hojnou květenou původních společenstev). Obec také leží v beskydské oblasti tmavé oblohy a nachází se zde další lokality a objekty (zejména prvky systému ÚSES), chráněné zvláštními formami ochrany. Ekologická hodnota území vyjádřená intenzitou jeho ochrany má nejen pozitivní vliv na životní prostředí samotné, ale také na image obce. Zároveň však limituje možnosti místního hospodářského rozvoje. Řada rozvojových záměrů díky tomu může narážet na odpor ze strany orgánů ochrany životního prostředí a ekologických organizací nebo na individuální zájmy jednotlivců.

⁶⁶ KES je koeficient ekologické stability. K 31. prosinci 2021. Zdroj: ČSÚ 2022p.

⁶⁷ Podíl na celkové rozloze území. 1: orná půda; 2: chmelnice; 3: vinice; 4: zahrady; 5: ovocné sady; 6: trvalé travní porosty; 7: lesní pozemky; 8: vodní plochy; 9: zastavěné plochy a nádvoří; 10: ostatní plochy. FM: Frýdek-Místek; MSK: Moravskoslezský kraj. K 31. prosinci 2021. Zdroj: ČSÚ 2022p.

Obrázek č. 24: Salajka

3.3.8 BEZPEČNOST

Bezpečnostní situaci na Bílé objektivně ovlivňují vlivy dané jejím venkovským charakterem a turisticky exponovanou polohou. Na jedné straně se zde vyskytují čistě venkovská bezpečnostní rizika, na druhé straně zde dochází ke kriminálním činům a přestupkům, které se vyskytují ve městech nebo jiných lokalitách s vysokou koncentrací potenciálních obětí. Z trestných činů páchaných na území obce se nejčastěji jedná o blíže nespecifikovanou majetkovou trestnou činnost, krádeže vloupáním, trestnou činnost spáchanou v souvislosti s alkoholem, drogami a jinými omamnými látkami, včetně řízení pod vlivem omamných látek, krádeže (bez vloupání) a podvody. Celkově se kriminalita v obci pohybuje v mezích běžné venkovské, turisticky atraktivní lokality, daleko od kriminality v exponovaných městských centrech.⁶⁸ Obec spadá do působnosti obvodního oddělení Policie České republiky ve Frýdlantu nad Ostravicí.

V obci na základě smlouvy působí frýdlantská městská policie. Dohlíží na dodržování maximální povolené rychlosti ze strany účastníků silničního provozu v dopravně nejvytíženějším centru obce. Náklady na provoz systému hradí obec Bílá, výnosy z pokut inkasuje město Frýdlant nad Ostravicí (což není zcela rovnocenný vztah). Existuje zde potenciál pro další služby městské policie, zejména v oblasti parkování. V obci je také instalováno několik kamer, které dohlíží na bezpečnost v exponovaných lokalitách.

Podobně je na Bílé zajištěna protipožární ochrana. Obec na základě smlouvy se sousedními Starými Hamry využívá služeb tamního sboru dobrovolných hasičů, kterému Bílá přispívá na provoz a jehož členy jsou i někteří Bílanští. I proto na Bílé není žádná infrastruktura protipožární ochrany. Někdejší hasičská zbrojnice nyní slouží jako maloobchodní prodejna (viz obrázek č. 28).

3.3.9 INFORMOVANOST

Základem informovanosti na Bílé je v důsledku intenzivních sociálních interakcí a tradice ústní podání. Oficiální informace o obci jsou zprostředkovány různými kanály, z nichž k informovanosti obyvatel nejvíce přispívají obecní webové stránky, Bílanský občasník a měsíčník Mikroregion Frýdlantsko – Beskydy. K okamžitému informování i sběru zpětné vazby obec využívá mobilní rozhlas a aplikaci V obraze. Na různých místech v obci jsou informační vývěsky (tabule), případně úřední desky. S informovaností obyvatel úzce souvisí také obcí garantovaná kabelová a bezdrátová síť zabezpečující připojení nejen obyvatelům centra, ale také osad.

K informovanosti směřovala série otázek šetření, které obec realizovala v roce 2022. S internetem a kabelovou televizí i jednotlivými informačními kanály obce byli respondenti většinou spokojeni,⁶⁹ což by poukazovalo na dostatečnou informovanost obyvatel. Přesto lze předpokládat, že nedostatečná informovanost obyvatel obce je jednou z příčin jeho současných problémů a bariérou dalšího rozvoje v některých oblastech.

3.4 ÚZEMNÍ ROZVOJ

Na rozvoj obce působí řada aktérů s různými zájmy a kapacitami. V různých oblastech se zájmy jednotlivých aktérů protínají, v jiných se míjejí či působí navzájem protichůdně. Zájmy některých aktérů jsou explicitně formulovány v koncepčních dokumentech nejrůznějšího druhu, zaměření a působnosti. Zejména hierarchicky výše působící aktéři jejich prostřednictvím dosahují vlastních cílů vlastními prostředky a jejich využití je významnou příležitostí pro rozvoj obce.

3.4.1 AKTÉŘI

Trendem posledních dvou dekad je postupné zahušťování institucionálního prostředí rozvoje obce. Pouze část aktérů, kteří na rozvoj jejího území působí, zde však má sídlo nebo bydliště, zdaleka ne všichni z nich se podíleli

⁶⁸ Policie ČR 2023.

⁶⁹ Obec Bílá 2022a.

na přípravě této strategie a pouze samospráva bude mít reálnou odpovědnost za její naplňování, kterou přebírá jejím schválením. Samospráva může společně s jinými aktéry zlepšit podmínky pro život obyvatel, podnikatelské prostředí i atraktivitu území, její zástupci si však musí být vědomi svých omezených kapacit, musí respektovat zájmy jiných aktérů a, kde je to jen trochu možné, hledat spolu s nimi odpovědi na současné i budoucí výzvy.

Mezi jednotlivými aktéry na lokální a regionální úrovni se postupem času rozvíjí atmosféra kreativní spolupráce, prostřednictvím níž lze snáze, synergickým spolupůsobením překonávat limity, dané omezeními vlastními kapacitami jednotlivých aktérů. V naprosté většině případů vstupují tito aktéři do vzájemných interakcí v průběhu ad-hoc vyjednávání ohledně přípravy a realizace konkrétních rozvojových záměrů. Systematické a dlouhodobé partnerství a komunitní řízení rozvoje však stále má své rezervy.

Komunikace a spolupráce mezi aktéry dosud zaostává za svými možnostmi. Jednotliví aktéři nedostatečně využívají dostupných příkladů dobré praxe a výsledků vědy a výzkumu, v důsledku čehož dochází k velmi pomalému pronikání inovací do praxe v hospodářství, ve veřejné správě i v neziskovém sektoru. Obec musí soustavně usilovat o zvyšování kvality vlastních lidských zdrojů, aby dokázala přejímat osvědčenou dobrou praxi, vyhýbat se slepým uličkám a přicházet s novými řešeními tam, kde je to zapotřebí.

Obec

Primárním nositelem odpovědnosti za tuto strategii je obec (viz obrázek č. 25), která ze zákona pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů. Klíčovými faktory ovlivňujícími efektivitu výkonu jejích samosprávních funkcí jsou aktivita, stabilita a kapacity politického, řídicího a administrativního aparátu a objem a struktura zdrojů, s nimiž obec nakládá. Organizační zázemí obce je v důsledku toho omezené jak ve vztahu k legislativou daným povinnostem, tak k potřebám přípravy náročnějších rozvojových projektů nebo systematického strategického řízení. Nejvýznamnějšími projekty, do kterých se obec v posledních letech pustila, byly Bílá dětem (vybudování cyklostezky, Pašerácké stezky a obůrky; viz obrázek č. 20), rekonstrukce hygienického zázemí a kuchyně v mateřské škole (viz obrázek č. 19) a dovybavení její zahrady herními prvky a zajištění měření rychlosti projíždějících vozidel (ve spolupráci s frýdlantskou městskou policií).

V období let 2017–2021 dosahovaly průměrné roční příjmy Bílé téměř patnáct mil. Kč, z čehož něco málo přes 72 % tvořily daňové příjmy. Přijaté transfery se na průměrných ročních příjmech podílely zhruba 5 %, nedaňové příjmy více než 22 % a kapitálové méně než 1 % (viz tabulka č. 22 a tabulka č. 23). Daňové příjmy, tvořící drtivou většinu příjmů obecního rozpočtu, vytváří jeho relativně stabilní základ, závislý pouze na občasných (byť zásadních) změnách systému rozpočtového určení daní. Na druhou stranu, příjmy obecního rozpočtu jsou minimálně syceny přijatými transfery, které by mohly daleko výrazněji podpořit rozvoj obce. Sice jsou tyto příjmy závislé kromě aktivity samosprávy obecním nastavením dotačních titulů a nevypočitatelným chováním institucí, které dotační tituly spravují, jejich obecně nízká výše (v absolutních i relativních číslech) však omezuje realizaci investičních i neinvestičních projektů obce.⁷⁰

Obrázek č. 25: Obecní úřad

Tabulka č. 22: Hospodaření obce⁷¹

Obec	Příjmy	Výdaje	Saldo
Bílá	14 813,242	14 314,867	498,375
Hrčava	5 247,875	4 966,495	281,379
Malá Bystřice	6 305,311	5 573,168	732,142
Vělopolí	3 901,439	3 466,441	434,998

Roční výdaje Bílé ve sledovaném období činily průměrně více než čtrnáct mil. Kč, její přebytkové hospodaření tudíž svědčí o celkově dobrém zdraví obecního rozpočtu (viz tabulka č. 22 a tabulka č. 24). Podíl kapitálových výdajů na celkových výdajích v letech 2017–2021 dosahoval téměř 24 % a jejich objem byl více než čtyřnásobný

⁷⁰ Bílá má násobně vyšší příjmy než referenční obce, na čemž se podílí především daňové příjmy (vyplývající z platného rozpočtového určení daní). Také skladba rozpočtu referenčních obcí je jiná. Pro Bílou je charakteristický několikanásobně vyšší podíl nedaňových příjmů ve srovnání se všemi třemi, naopak přijatými transfery výrazně zaostává za Hrčavou nebo Malou Bystřicí. Pouze strukturu příjmů Vělopolí lze objektivně považovat za horší, protože je závislá na jednom druhu příjmů (na daňových příjmech) z více než 93 %.

⁷¹ V tisících Kč. Průměr za roky 2017–2021 (ročně). Zdroj: MF 2018, 2019, 2020, 2021, 2022.

ve srovnání s přijatými transfery.⁷² U venkovských obcí lze přitom pozorovat kritickou závislost investičních výdajů na objemu přijatých transferů. Negativně lze (u venkovských obcí obecně) hodnotit vysoký podíl výdajů na veřejnou správu na celkových výdajích obecních rozpočtů, což svědčí mimo jiné o nákladnosti správy obce v podmínkách vymezených současnou legislativou a samosprávním působením.

Tabulka č. 23: Příjmy obecního rozpočtu⁷³

Obec	Daňové	Nedaňové	Kapitálové	Transfery
Bílá	10 726,895	3 271,045	37,376	777,927
Hrčava	3 279,712	408,587	20,308	1 539,267
Malá Bystřice	5 309,769	94,809	2,534	898,198
Vělopolí	3 647,162	65,340	5,642	183,295

Tabulka č. 24: Výdaje obecního rozpočtu⁷⁴

Obec	Běžné	Kapitálové
Bílá	10 922,603	3 392,265
Hrčava	4 328,486	638,009
Malá Bystřice	4 708,672	864,496
Vělopolí	2 505,590	960,850

Obec disponuje značným majetkem (objekty občanské vybavenosti, plochy komunikací a veřejných prostranství atd.), jehož provoz, údržba a modernizace jsou finančně a organizačně velmi náročné. Nejvýznamnějšími položkami majetku obce jsou budovy obecního úřadu (viz obrázek č. 25), mateřské školy (viz obrázek č. 19) a prodejny potravin Bistro (viz obrázek č. 28), lyžařský vlek a trať. Úhrnná hodnota stálých aktiv k 31. prosinci 2021 dosahovala více než 69 mil. Kč. Ve srovnání s hodnotou těchto aktiv k 1. lednu 2017, tj. na počátku sledovaného období let 2017–2021, Bílá navýšila hodnotu svého majetku o více než dvě procenta, což sice nesvědčí o nějak vysoké investiční aktivitě obce, ale nárůst to přeci jen je.⁷⁵ Celkový objem stálých aktiv více než pětkrát převyšuje hodnotu běžných (daňových a nedaňových) příjmů obecního rozpočtu (viz tabulka č. 25). O celkově dobrém finančním zdraví obce vypovídá i fakt, že k 31. prosinci 2021 neměla žádné dlouhodobé závazky. Ve sledovaném období splatila všechny své závazky, se kterými do něj vstoupila (viz tabulka č. 26).⁷⁶

⁷² Má-li Bílá násobně vyšší rozpočet vůbec, může si pochopitelně dovolit i vyšší objem kapitálových výdajů. Kromě Vělopolí má však nejvyšší podíl kapitálových výdajů i v relativních číslech.

⁷³ V tisících Kč. Průměr za roky 2017–2021 (ročně). Zdroj: MF 2018, 2019, 2020, 2021, 2022.

⁷⁴ V tisících Kč. Průměr za roky 2017–2021 (ročně). Zdroj: MF 2018, 2019, 2020, 2021, 2022.

⁷⁵ Objemem stálých aktiv Bílá výrazně (násobně) převyšuje všechny referenční obce. Jejich změnou sice dosahuje vyšších hodnot než Hrčava (kde došlo dokonce k poklesu), ale ani se neblíží hodnotám Vělopolí, či dokonce Malé Bystřice, která ve sledovaném období hodnotu svého majetku navýšila o 150 %.

⁷⁶ Také Vělopolí nemělo na konci (ani na začátku) období žádné dlouhodobé závazky. U ostatních referenčních obcí byla jejich výše zanedbatelná (Malá Bystřice), či v normě (u Hrčavy nedosahovala jejich výše ani tří čtvrtin výše průměrných ročních daňových příjmů).

Tabulka č. 25: Majetek obce⁷⁷

Obec	SA	KS / PS	SA / BP
Bílá	69 435,758	2,28 %	507,35 %
Hrčava	26 134,317	-3,17 %	708,57 %
Malá Bystřice	29 008,950	149,99 %	536,75 %
Vělopolí	4 065,365	13,81 %	109,50 %

Tabulka č. 26: Závazky obce⁷⁸

Obec	DZ	KS / PS	DZ / BP
Bílá	0,000	-100,00 %	0,00 %
Hrčava	2 665,173	-59,74 %	72,26 %
Malá Bystřice	39,452	x	0,73 %
Vělopolí	0,000	x	0,00 %

Obec je zřizovatelem příspěvkové organizace Mateřská škola Bílá, okres Frýdek-Místek, a místní knihovny, své organizační složky.

Svazek obcí

Bílá je členem svazku obcí Zájmové sdružení Frýdlantsko-Beskydy. Kromě ní je členem tohoto svazku dalších dvanáct obcí.⁷⁹ Svazek byl založen roku 1999 jako zájmové sdružení právnických osob za účelem ochrany a prosazování společných zájmů obcí v mikroregionu Frýdlantsko-Beskydy, a to ve všech oblastech společných zájmů. Posláním sdružení je i vyvíjet vzájemně výhodnou spolupráci ve všech sférách působení obcí. V současnosti je mikroregion veden jako svazek obcí. Jeho orgány jsou rada a předseda sdružení a jeho dva zástupci. Svazek obcí sídlí ve Frýdlantu nad Ostravicí.⁸⁰

Kapacitní omezení na straně obce by mohla být (ale nejsou, přinejmenším ne dostatečně) kompenzována aktivitami svazku obcí. Jeho území se překrývá s územím působnosti stejnojmenné místní akční skupiny,⁸¹ která je v oblasti územního rozvoje mnohem aktivnější (viz níže). Svazek obcí (na rozdíl od MAS) nedisponuje sdíleným administrativním aparátem, který by členským obcím poskytoval sofistikovanější služby. Jeho činnost zabezpečují orgány svazku, účetní a tajemnice a podle potřeby kapacity členských obcí. Přípravu a realizaci náročnějších společných projektů proto musí přinejmenším zčásti zajišťovat outsourcingem. Svazek obcí disponuje společným strategickým plánem z roku 2015.⁸² Jádro společných aktivit se koncentruje především do vydávání společného zpravodaje Mikroregion Frýdlantsko-Beskydy, do oblasti společenských, kulturních a sportovních akcí a řešení operativních úkolů spojených s běžným fungováním obcí. Cenné jsou každodenní výměny informací a zkušeností mezi starosty obcí, vazby svazku na aktivity MAS (s jejími dotačními možnostmi) nebo silnější postoj v jednáních svazku a jednotlivých obcí s třetími subjekty (krajem, Ředitelstvím silnic a dálnic ČR atp.).

Svazek je financován prostřednictvím příspěvků členských obcí a dotací na realizaci společných projektů a vlastního chodu. Ve srovnání s rozpočty jednotlivých obcí jsou běžné finanční zdroje mikroregionu zanedbatelné,⁸³ tím spíše, když velká část ročního rozpočtu kryje náklady zpravodaje. Ve vztahu k potřebám rozvoje území a k přípravě

⁷⁷ SA je objem stálých aktiv k 31. prosinci 2021 v tisících Kč, KS / PS je relativní hodnota změny objemu stálých aktiv v mezidobí od 1. ledna 2017 do 31. prosince 2021, SA / BP je poměr mezi objemem stálých aktiv a objemem průměrných běžných příjmů v letech 2017–2021. Zdroj: MF 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022.

⁷⁸ DZ je objem dlouhodobých závazků k 31. prosinci 2021 v tisících Kč, KS / PS je relativní hodnota změny objemu dlouhodobých závazků v mezidobí od 1. ledna 2017 do 31. prosince 2021, DZ / BP je poměr mezi objemem dlouhodobých závazků a objemem průměrných běžných příjmů v letech 2017–2021. Zdroj: MF 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022.

⁷⁹ Baška, Čeladná, Frýdlant nad Ostravicí, Janovice, Kunčice pod Ondřejníkem, Lhotka, Malenovice, Metylovice, Ostravice, Pržno, Pstruží a Staré Hamry.

⁸⁰ ZSFB 1999.

⁸¹ Dále jen „MAS“.

⁸² ZSFB 2015.

⁸³ V letech 2017–2021 běžné příjmy jen o málo převyšovaly 520 tis. Kč ročně.

a realizaci společných projektů je nutné zabezpečovat dodatečné financování z příspěvků členských obcí nebo z dotačních zdrojů (viz tabulka č. 27).

Tabulka č. 27: Hospodaření svazku obcí⁸⁴

Svazek obcí	Příjmy	Výdaje	Saldo
Zájmové sdružení Frýdlantsko-Beskydy	1 497	1 324	173

Sdružení v minulých letech realizovalo několik rozsahem spíše méně náročných projektů, např. Beskydské hry bez hranice (sranda soutěže pro jednotlivé obce), čipování kol proti krádežím, pořízení infokiosků pro jednotlivé obce, radaru a vah na vážení kamionů pro Policii České republiky. Ve spolupráci s MAS se podílelo na podpoře mikroprojektů místních spolků. Poněvadž se jednalo o převážně neinvestiční projekty, úhrnná hodnota majetku⁸⁵ svazku obcí činila k 31. prosinci 2021 pouhých osmnáct tisíc Kč.⁸⁶

MAS Frýdlantsko – Beskydy

Bílá leží na území působnosti MAS Frýdlantsko – Beskydy. Kromě Bílé toto území zahrnuje území dalších dvanácti obcí.⁸⁷ MAS sdružuje na bázi mezisektorového partnerství celkem čtyřicet členů a jejími orgány jsou valná hromada, výkonná rada, výběrová rada a kontrolní rada. Zájmy Bílé v MAS reprezentuje jak obec Bílá, tak Římskokatolická farnost Bílá, Ostravice a SKI Bílá – Služby s.r.o.⁸⁸ MAS úzce spolupracuje se zájmovým sdružením Frýdlantsko-Beskydy, s jehož územím se kryje.

MAS Frýdlantsko – Beskydy reprezentuje na principech metody LEADER místní partnerství, formuluje strategii rozvoje celého území⁸⁹ a jejím prostřednictvím podporuje přípravu a realizaci rozvojových projektů, které jsou v souladu s jejími cíli. MAS Frýdlantsko – Beskydy je etablovanou organizací, která v oboru působí od roku 2014. V období let 2017–2021 podpořila dva projekty realizované na Bílé⁹⁰ částkou, která přepočtena na roční průměr dosahuje výše 267 tis. Kč.⁹¹ Přípravu a realizaci dalších projektů, které jsou realizovány mimo rámce programů typu LEADER, MAS podporuje svými poradenskými službami.

Ostatní místní a regionální aktéři

Kromě samosprávy, svazku obcí a MAS Frýdlantsko – Beskydy se na současné podobě a budoucím směřování obce výrazně podílí nesčetné podnikatelské a neziskové subjekty, domácnosti a agilní jednotlivci. Někteří jejich zástupci se podíleli na přípravě společného strategického plánu, mohou k jeho naplnění výraznou mírou přispět svými individuálními aktivitami nebo z titulu svých produkčních, spotřebitelských, zaměstnavatelských a mnoha dalších funkcí. Reálný přínos těchto aktérů k naplňování společného strategického plánu je z principu nepředvídatelný, svými kapacitami však mnohonásobně převyšují potenciál samosprávy, svazku obcí i MAS Frýdlantsko – Beskydy.

V posledních dekádách se prohlubuje deficit občanské participace ve veřejném životě. Stagnuje či se dokonce snižuje počet občanů, kteří vyvíjejí aktivity ve prospěch nejen svůj, ale též svého okolí. Neklesá, či dokonce roste počet obyvatel, kteří nemají povědomí o fungování samosprávy a jejích kapacitách a možnostech, zato mají vůči ní nerealistická očekávání. V důsledku nenaplněných očekávání se apatie pasivní většiny občanů prohlubuje a může narůstat také jejich nespokojenost. Absence ocenění může demotivovat aktivní obyvatele od dalších aktivit. Lidský a sociální kapitál vycházející z prostředí místních obyvatel je přitom zásadním faktorem dalšího rozvoje obce.

Aktéři vyšších hierarchických úrovní

Kromě lokálních a mikroregionálních aktérů, ovlivňujících obec zevnitř, působí na jeho rozvoj také řada vnějších aktérů různých hierarchických úrovní a zájmů. Na jedné straně jde o aktéry veřejného, soukromého podnikatelského a neziskového sektoru, kteří do regionu lokalizují své aktivity, na druhé straně o hierarchicky vyšší aktéry veřejné sféry, kteří prostřednictvím svých politik rozvoj obce (stejně jako jiných území) přímo nebo nepřímo podporují

⁸⁴ V tisících Kč. Průměr za roky 2017–2021 (ročně). Zdroj: MF 2018, 2019, 2020, 2021, 2022.

⁸⁵ Stálá aktiva.

⁸⁶ MF 2022.

⁸⁷ Baška, Čeladná, Frýdlant nad Ostravicí, Janovice, Kunčice pod Ondřejníkem, Lhotka, Malenovice, Metylovice, Ostravice, Pržno, Pstruží a Staré Hamry.

⁸⁸ MAS Frýdlantsko – Beskydy 2022, nedatováno.

⁸⁹ MAS Frýdlantsko – Beskydy 2021.

⁹⁰ Jeden realizovaný obcí, druhý ostravsko-opavským biskupstvím.

⁹¹ MAS Frýdlantsko – Beskydy 2023.

či jinak ovlivňují. Hierarchicky nejbližšími aktéry jsou zejména město Frýdlant nad Ostravicí,⁹² Moravskoslezský kraj a (Euro)Region Beskydy. Na vyšších úrovních hierarchie se jedná především o Českou republiku, jednotlivá ministerstva a jim podřízené organizace, Svaz měst a obcí České republiky, Spolek pro obnovu venkova ČR, Národní síť Místních akčních skupin České republiky a další organizace. Klíčovým aktérem současného rozvoje města je Evropská unie.

Tyto instituce definují koncepční rámce vlastních politik a vytvářejí finanční a nefinanční nástroje jejich uplatňování, jejichž využití ve prospěch rozvoje obce je jedním z účelů strategického plánu. Nutno připomenout, že územní působnost těchto institucí zahrnuje nejen Bílou a jejich aktivity mohou mít na rozvoj obce nejen pozitivní, ale i negativní dopady. Schopnost využít příležitostí a odvrátit ohrožení, které z působení těchto vnějších aktérů vyplývají, je jednou z podmínek úspěšné implementace strategického plánu. Vyžaduje od místních organizací a jednotlivců jednotu v klíčových a ofenzivní postup v každodenních otázkách a schopnost přicházet se smysluplnými projekty, které obstojí v konkurenci jiných území. Nepřehledná struktura a působnost jednotlivých aktérů a systémů vnější podpory značně komplikují běžný život a rozvoj území nejen na Bílé. Ačkoli tato situace snižuje efektivitu úsilí místních a regionálních aktérů, je z pragmatického hlediska faktem, který je nutné přijmout a přizpůsobit se mu, především proto, že rozvoj obce byl a bude na vnějších zdrojích kriticky závislý.

3.4.2 KONCEPČNÍ RÁMCE

Rozvoj obce a jejího okolí je koncepčně ukotven v řadě strategických a územně-plánovacích dokumentů s působností na místní, mikroregionální a regionální úrovni a na vyšších hierarchických úrovních. Při zpracování strategického plánu byly tyto rámce v maximální možné míře respektovány. Hierarchicky nižší koncepce strategický plán zastřešuje, hierarchicky vyšší koncepce adaptuje do specifických podmínek obce, vytvářejíc tak vnitřně soudržný podklad pro rozhodování. Je nereálné podat bližší přehled zaměření jednotlivých dokumentů a vazeb ke strategickému plánu. Při extrémně zahuštěném vnějším institucionálním prostředí rozvoje obce a přemíře strategií, plánů a koncepcí různého zaměření, by jejich pouhý výčet překračoval rozsah zbytku tohoto dokumentu.

Strategický plán navazuje na předchozí strategický a rozvojový plán obce Bílá na období 2020–2022.⁹³ Z mnoha desítek dalších strategických a územně-plánovacích dokumentů, které byly vzaty v úvahu při přípravě tohoto plánu, lze zmínit následující:

- Koncepční rámce strategického řízení:
 - strategie regionálního rozvoje ČR 2021+,⁹⁴
 - koncepce rozvoje venkova,⁹⁵
 - další sektorové strategie, plány a koncepce vlády České republiky a jednotlivých ministerstev,
 - strategie rozvoje Moravskoslezského kraje 2019–2027,⁹⁶
 - další sektorové strategie, plány a koncepce Moravskoslezského kraje,
 - strategie zájmového sdružení Frýdlantsko-Beskydy,⁹⁷
 - strategie MAS Frýdlantsko – Beskydy.⁹⁸
- Koncepční rámce územního plánování:
 - politika územního rozvoje České republiky,⁹⁹
 - zásady územního rozvoje Moravskoslezského kraje,¹⁰⁰
 - územní plán obce.¹⁰¹

⁹² Územně příslušná obec s rozšířenou působností.

⁹³ Obec Bílá 2022b.

⁹⁴ Vláda ČR 2019b.

⁹⁵ Vláda ČR 2019a.

⁹⁶ Moravskoslezský kraj 2019.

⁹⁷ ZSFB 2015.

⁹⁸ MAS Frýdlantsko – Beskydy 2021.

⁹⁹ Vláda ČR 2021b.

¹⁰⁰ Moravskoslezský kraj 2022.

¹⁰¹ Obec Bílá 2015.

3.4.3 RÁMCE VNĚJŠÍ PODPORY

Aktéři vyšších hierarchických úrovní ovlivňují Bílou uplatňováním vlastních politik definovaných ve svých strategiích, plánech a koncepcích prostřednictvím přímé lokalizace vlastních aktivit a prostřednictvím vytváření finančních a nefinančních nástrojů podpory rozvojových projektů připravovaných a realizovaných místními aktéry. Význam těchto nástrojů pro obec je zásadní. Rozvojové záměry často bývají připravovány a realizovány bez respektu k názorům místních obyvatel a samospráv. Mnoho organizací i jednotlivců je kriticky závislých na externích finančních tocích, a to nejen z pohledu přípravy a realizace rozvojových projektů, ale i z pohledu udržení vlastní běžné činnosti. Změna této situace je za stávajících podmínek nereálná.

Po roce 2004 výrazně vzrostl význam finančních nástrojů regionální, zemědělské a dalších politik Evropské unie,¹⁰² které v současnosti výrazně zastihují programy vlády České republiky, jednotlivých ministerstev a jim podřízených organizací. Radu nejrůzněji zaměřených vlastních dotačních titulů každoročně vyhlašuje ve své samostatné působnosti Moravskoslezský kraj. Především neziskové organizace mohou na svou činnost čerpat prostředky poskytované četnými nadačními a jinými fondy.

Čerpání externích finančních zdrojů komplikuje nepřehledná a často se měnící struktura dotačních titulů a značná administrativní náročnost přípravy a realizace rozvojových projektů, neúměrná odborným kapacitám značné části potenciálních příjemců dotací a často vlastní náročnosti projektů samotných. V důsledku toho vznikla a nadále se prohlubuje závislost rozvoje území na poskytovatelích poradenských služeb, což přípravu a realizaci rozvojových projektů neúměrně prodražuje.

¹⁰² Viz Vláda ČR 2021a, 2022a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, Vláda SR 2022.

4 SWOT ANALÝZA

Následující silné a slabé stránky, příležitosti a ohrožení rozvoje Bílé byly formulovány na základě profilu území a jsou seřazeny sestupně v pořadí podle významnosti, kterou jednotlivým bodům přiřadili členové pracovní skupiny.

Tabulka č. 28: SWOT analýza

Silné stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Majetek obce. Lyžařský areál Bílá – Jih, byty a část centrálního parkoviště. Investice do jejich využití a postupné modernizace. • Atraktivní a pestrá krajina se zachovalým životním prostředím. Vysoká ekologická stabilita území. Existence chráněné krajinné oblasti, maloplošných chráněných území a jejich vliv na kvalitu životního prostředí a image obce. Absence rozsahem významných nevyužívaných a neudržovaných objektů a ploch. Postupná revitalizace a regenerace původním využitím negativně dotčených součástí krajiny. • Dosud relativně zachovalé mezilidské vztahy. Fungující tradiční sociální instituce a sounáležitost mezi obyvateli. Činorodost neaktivnějších obyvatel. • Dobré finanční zdraví obce. Přebytkové hospodaření a nulové dlouhodobé závazky. • Zavedený systém odpadového hospodářství. Existence sběrného místa. • Dostatek volných ploch a objektů pro investiční činnost. • Významná pozice obce na mapě cestovního ruchu. Vhodné podmínky pro letní a zimní rekreaci a poznávací turistiku. Lyžařské areály, Moravskoslezské Beskydy a ubytovací zařízení. Existence Spolku Bílá v Beskydech. • Stabilní ekonomická situace. Relativně nízká nezaměstnanost. Dostatek pracovních příležitostí v obci. • Bohatství kulturního dědictví a tradic. Uspokojivé základní společenské a kulturní vyžití. Nadstandardní podmínky pro sportovní vyžití. • Předpoklady pro dostatečnou informovanost obyvatel. Zavedené informační kanály. Existence obcí garantované kabelové a bezdrátové sítě. • Spolupráce s frýdlantskou městskou policií. Měření rychlosti účastníků silničního provozu. • Hustá síť dopravní infrastruktury, včetně turistických stezek, cyklo- a běžeckých tras. • Základní dopravní obslužnost centra obce. • Malý výskyt sociálně patologických jevů. • Dostupnost základních sociálních služeb. Pokrytí obce základními terénními službami. • Relativně vysoká podnikatelská aktivita obyvatel. • Základní občanská vybavenost v centru obce. Maloobchodní prodejna a mateřská škola. • Dostatečný potenciál půdy pro lesnictví a zemědělství. • Služby obyvatelům postiženým nebo ohroženým sociálním vyloučením. Seniortaxi a rozvoz obědů za zvýhodněné ceny.
Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Existence lokalit se zhoršenou bezpečností provozu na pozemních komunikacích. Vysoká intenzita provozu a překračování maximální povolené rychlosti a její limit v místech vysokého pohybu chodců. Nedostatečně rozvinutá dopravně-bezpečnostní infrastruktura. Nedostatečná kontrola a sankce. • Nedostatečně rozvinutá síť a špatný technický stav stávajících pozemních komunikací. Chybějící chodníky a cyklostezky. Špatný povrch a kapacita stávajících silnic. Nedostatečné parkovací kapacity a nedořešené autobusové zastávky. Neuralgické body dopravní sítě. Nadměrné zatěžování komunikací tranzitní nákladní dopravou. Zhoršená dopravní dostupnost osad v zimním období a vysoké náklady na její zajištění. Omezený rozsah komunikací ve vlastnictví obce. • Rezervy v obecním rozpočtu. Vysoký podíl daňových příjmů. Nedostatečně využitý potenciál dotací a jiných transferů. Vysoký podíl výdajů na veřejnou správu. • Nedostatečně rozvinutá spolupráce a komunikace mezi aktéry rozvoje území. Nedostatečně využitý potenciál sítí mezi producenty, zpracovateli, poskytovateli služeb a spotřebiteli v soukromé i veřejné sféře. Nedostatečně využitý potenciál meziobecní spolupráce. Špatná komunikace a konflikty mezi aktéry. Nízká míra participace obyvatel na rozhodování. • Specifické deficity odpadového hospodářství. Nedořešené kapacity a umístění sběrného místa. Nedostatečné třídění odpadu. Další specifické deficity v odpadovém hospodářství. • Periferní poloha a špatná dopravní dostupnost a obslužnost. Vzdálenost ekonomických a správních center a hlavních dopravních tahů. Špatná dopravní obslužnost, zejména mimo centrum obce. Závislost významné části obyvatel na veřejné dopravě. • Omezení vyplývající z titulu ochrany životního prostředí. Nedostatek objektů a ploch k výstavbě a jinému využití a jiná omezení. • Závislost obce na cestovním ruchu a na subjektech, které v obci síce působí, ale sídlí někde jinde. • Nedostatečně vytěžený potenciál infrastruktury a služeb. Centrální parkoviště, měření rychlosti účastníků silničního provozu atp. • Nedostatečně rozvinuté sociální a kvazisociální služby. Nedostatečné a nekoordinované pokrytí území sociálními službami v užším slova smyslu. Nedostatek bydlení pro obyvatele postižené nebo ohrožené sociálním vyloučením. Nepřípravenost obce na demografické stárnutí. • Omezená nabídka maloobchodu a služeb, zejména mimo centrum obce. Absence pošty. Nedostatečná (koupěschopná a koupěochotná) poptávka.

- **Špatný technický stav některých budov v majetku obce,**¹⁰³ jejich nízká užitná hodnota a vysoká náročnost jejich provozu, údržby a modernizace.
- **Existence lokalit se zhoršeným stavem životního prostředí.** Špatný stav ovzduší, především v zimě. Environmentální zátěže z dopravy a cestovního ruchu. Zanedbané a z jiných důvodů nevhledné plochy a objekty v intra- i extravilánu. Znečištění povrchových vod. Hluk.
- **Specifické deficity volnočasové infrastruktury.** Nedostatek prostor a ploch pro společenské a kulturní vyžití. Technický a morální stav stávající infrastruktury.
- **Chronický nedostatek vlastních zdrojů** v hospodářství, ve veřejné správě i v neziskovém sektoru. Kritická závislost řady subjektů na dotacích.
- **Ne zcela vyřešené nebo nepřehledné majetkové vztahy** k některým objektům a plochám.
- **Absence spolkové činnosti.**
- **Absence významných atraktivit a služeb cestovního ruchu** (kromě lyžařských areálů, hromadných ubytovacích zařízení a krajiny). Nedostatečný potenciál pro celoroční vyžití. Nevyužitý potenciál objektů individuální rekreace. Suboptimální struktura návštěvníků z pohledu délky návštěv a útraty v obci. Nedostatečný marketing jednotlivých poskytovatelů služeb i Bílé jako celku.
- **Nízká rentabilita a přidaná hodnota místního hospodářství,** především malého a středního. Jeho struktura, nízká produktivita práce a mnohdy zastaralé technické a technologické vybavení.
- **Omezující přírodní podmínky pro rozvoj ekonomiky** v některých sektorech. Neúživná půda, nepřístupný terén.
- **Nedostatečné odborné a organizační kapacity** pro přípravu a realizaci rozvojových strategií a projektů. Závislost rozvoje území na poradenských službách.
- **Nízká úroveň vybavení sítěmi technické infrastruktury,** jak v centru obce, tak (zejména) na osadách. Vysoké náklady na jejich pořízení, provoz a údržbu. Nedostatečné pokrytí obce sítěmi splaškové a dešťové kanalizace a vodovodu.
- **Specifické problémy na trhu práce.** Negativní struktura nezaměstnanosti a nedostatek pracovních příležitostí pro kvalifikované specializované pracovní síly nebo osoby se znevýhodněním na jedné straně. Nedostatek kvalifikovaných a motivovaných pracovních sil pro rozvoj hospodářství (nejen) v odvětvích s vyšší přidanou hodnotou.
- **Nedostatečná vybavenost veřejných prostor mobiliárem** v intra- i extravilánu.
- **Nedostatečné využívání příkladů dobré praxe a výsledků vědy a výzkumu.** Pomalý postup zavádění inovací v hospodářství, ve veřejné správě i v neziskovém sektoru.
- **Rezervy v nabídce společenských, kulturních a sportovních akcí,** jednorázových i průběžně probíhajících. Omezený zájem o stávající akce. Tíha organizace akcí spočívající na bedrech obce.
- **Snížená retenční schopnost krajiny a existence lokalit ohrožených záplavami, svahovými deformacemi a erozí.**
- **Omezená nabídka mimoškolního vzdělávání a výchovy pro děti a vzdělávání pro dospělé.** Omezený zájem o stávající akce.
- **Absence zařízení zdravotnických služeb.**
- **Nedostatečná informovanost občanů v řadě oblastí.**
- **Specifické zdroje pocitu ohrožení.** Drobná kriminalita.
- **Absence základní školy.**
- **Omezené kapacity škol pro řešení specifických potřeb dětí.** Nárůst negativních jevů na školách a počtu dětí se speciálními vzdělávacími potřebami.
- **Absence sboru dobrovolných hasičů** a zájemů protipožární ochrany (a ochrany před jinými riziky). Závislost obce na spolupráci se starohamerskými hasiči.

Příležitosti

- **Rostoucí zájem společnosti o ochranu životního prostředí a krajiny.**
- **Zájem o zdravý životní styl, kvalitní a bezpečné potraviny a o místní produkty.**
- **Existence stávajících a potenciálních partnerů ke spolupráci** v různých oblastech. Potenciál tvorby sítí mezi producenty, zpracovateli, poskytovateli služeb a spotřebiteli. Potenciál spolupráce v cestovním ruchu, sociálních službách, bezpečnosti a dalších oblastech.
- **Zájem návštěvníků a turistů o domácí destinace.**
- **Zájem o aktivní trávení volného času.**
- **Zájem o bydlení na venkově** ze strany solventních rodin s malými dětmi.
- **Poptávka po zavádění alternativních zdrojů energií.**
- **Existence systémů podpory** rozvojových projektů a strategií.
- **Probíhající a plánované investice** ze strany veřejného a soukromého podnikatelského sektoru.
- **Zájem o mimoprodukční funkce lesa a alternativní funkce zemědělství.**
- **Existence a působení Zájmového sdružení Frýdlantsko-Beskydy a MAS Frýdlantsko – Beskydy.**
- **Pokračující evropská integrace.** Odstraňování bariér spojených s existencí státních hranic.
- **Existence zdrojů informací o příkladech dobré praxe** v různých oblastech územního rozvoje.
- **Oživení a měnící se struktura národního a regionálního hospodářství.**

Ohrožení

- **Snížování podílu trvale bydlících obyvatel.**
- **Vylidňování obce.** Migrace mladých, kvalifikovaných a jinak perspektivních obyvatel do měst.
- **Demografické stárnutí obyvatel.** Pokles životní úrovně osob závislých na péči druhých.

¹⁰³ Jinde nezmíněných.

- **Upadající mezilidské vztahy a soudržnost obyvatel.** Narůstající apatie ve vztahu k životu obce a nerealistická očekávání vůči samosprávě. Negativní změny životního stylu obyvatel. Mění se role rodiny a tradičních sociálních institucí. Neshody mezi různými skupinami obyvatel.
- **Klimatické změny a mimořádné projevy počasí.** Povodně, orkány, extrémní teploty, sucho.
- **Ztráta ekonomické konkurenceschopnosti a výkonnosti regionu a státu.** Zhoršení ekonomické a sociální situace domácností v obci a v regionu.
- **Negativní změny rozpočtového určení daní.**
- **Konkurence sítí maloobchodu, komerčních služeb a stravování v okolí.**
- **Pokračování procesu ekonomické a kulturní globalizace.** Oslabování lokálních sociálních a ekonomických vazeb a prohlubování závislosti regionu na vnějších zdrojích.
- **Pronikání a šíření invazních druhů rostlin a živočichů.**
- **Komplikovanost, nepřehlednost a nestabilita vnějšího institucionálního prostředí a rámců vnější podpory.**
- **Legislativní, administrativní a normativní bariéry.** Nevhodně nastavený právní a administrativní systém a systém technických norem.
- **Slabá pozice venkova v systému řízení státu,** nestabilita tohoto systému, nedostatek finančních zdrojů na podporu rozvoje venkova a konkurence jiných regionů při usilování o jejich získání.
- **Krajinářsky, urbanisticky a architektonicky nekoncepční nová výstavba.**
- **Konflikty rozvojových záměrů s místními zájmy,** s požadavky na udržitelný rozvoj obce a ochranu přírody a krajiny nebo s individuálními zájmy jednotlivců a jejich organizací.
- **Konkurence sítí zdravotnických, sociálních a vzdělávacích služeb v okolí.**

5 VIZE

Vize představuje zhmotnění představ místních aktérů o budoucí podobě obce. Její jádro svou platností přesahuje období působnosti jednoho strategického plánu a je svým způsobem nadčasové. Následující vize vychází z diskuse místních aktérů, členů pracovní skupiny, a reaguje na aktuální rozvojové výzvy Bílé.

Strategie rozvoje Bílé je založena na myšlence udržitelného harmonického rozvoje. Princip dlouhodobé udržitelnosti odkazuje na vztah mezi předchozími generacemi, jejichž odkaz je vepsán do krajiny a do paměti místních obyvatel, současnou generací a budoucími generacemi, které v této krajině jednou budou žít, vychovávat své děti, pracovat a trávit volný čas. Princip harmonie klade důraz na vyváženost aktivit s ohledem na různorodé zájmy místních obyvatel a dalších významných aktérů rozvoje obce. V souladu s těmito principy budou místní usilovat o postupné evoluční změny a bránit zásadním revolučním zvrátům dosavadního vývoje území. Obec si zachová prostředí a styl vesnického života, pokud nebyl historií narušen, a budou zde obnoveny ty jeho prvky, které minulost narušila a které stojí za obnovu; obojí adekvátně podmínkám třetího tisíciletí v Evropě při akceptování zdejších specifik a vůle občanů, kteří zde žijí a budou žít.

Bílá bude příjemným místem pro život všech současných i budoucích obyvatel, kteří budou svým dílem přispívat k jejímu rozvoji. Život na venkově bude plnohodnotnou, zdravou a bezpečnou alternativou životu ve městech, čerpající z kvalitního životního prostředí, silných mezilidských vztahů a možnosti všestranného uplatnění obyvatel v práci i ve volném čase. Pro návštěvníky bude přitažlivá a pohostinná. Místní společenství bude oceňovat aktivní jednotlivce, bude solidární se slabými a nesmlouvavé ke každému, kdo bude narušovat jeho pokojné soužití.

Bílá bude obcí, ve které budou hospodářství a zaměstnanost založeny na stabilních základech především jejich vnitřních potenciálů: tvořivosti, podnikavosti, vzdělání, sebevědomí a odpovědnosti místních obyvatel a firem. Rozvoj podnikání bude v maximální možné míře respektovat zájmy životního prostředí a životních podmínek místních obyvatel. Jejich přesvědčení a vůle budou založeny na principu důvěry ve vlastní síly, možnosti a schopnosti, jejichž uplatnění v podnikatelském prostředí obce bude racionálním zdrojem dobré životní úrovně každého jednotlivce, ať už bude v pozici zaměstnavatele nebo zaměstnance.

Bílá zůstane krásnou obcí, jejíž přírodní a kulturní hodnoty budou šetrně využity a kultivovány pro zajištění životních podmínek a obživy obyvatel. Příroda nebude chráněna před člověkem, ale pro člověka. Bude hodnotou, jejíž udržování není pouze správné, ale v mnoha ohledech výhodné a racionální. Každý pozemek a každá budova budou mít svého vlastníka, který je bude užívat nebo alespoň udržovat k prospěchu svému i obecnímu. Každý vlastník nemovitého majetku bude moci být oprávněně hrdý na to, že právě jeho majetek je jeho zásluhou ozdobou obce. Bude společensky a občansky neúnosné vlastnit zanedbaný majetek.

Osud obce bude pevně v rukou místních aktérů, kteří si budou vědomi svých možností a omezení a svého postavení v širší regionální, národní i globální komunitě, jíž budou integrální, a přesto svébytnou a sebevědomou součástí. Rozvoj obce bude založen na potenciálu místních zdrojů, především lidských. Tyto zdroje budou systematicky kultivovány a šetrně využívány. Každý jednotlivec bude přesvědčen o tom, že naplňování této vize je přínosem a slouží k prospěchu jemu samotnému a jeho okolí. Různorodost zájmů jednotlivců a organizací bude považována za bohatství obce a bude racionálně využívána ve prospěch jejího rozvoje. Jednotliví aktéři se budou i přes rozdílná poslání, vize a cíle respektovat a budou schopni vzájemně komunikovat a dosahovat kompromisů, ne-li konsensů v potenciálně konfliktních oblastech.

Bílá bude nejlepším místem pro život, práci i odpočinek každému, kdo o to bude stát.

...

Nejen těm, kteří věří, že je taková už dnes.

6 STRATEGICKÉ CÍLE

Prostřednictvím strategických cílů se obecně formulovaná vize transformuje do konkrétních výsledků. Vzhledem k tomu, že je prakticky nemožné měřit komplexní problematiku rozvoje území, je strategická metrika založena na spokojenosti obyvatel s životními podmínkami v obci. Výchozí základnou pro hodnocení spokojenosti jsou výsledky dotazníkového šetření, které bylo realizováno mezi členy pracovní skupiny v souvislosti s přípravou tohoto strategického plánu.¹⁰⁴

Strategickým cílem rozvoje Bílé je udržet spokojenost s celkovými životními podmínkami přinejmenším na stávajících hodnotách a zvýšit spokojenost v prioritně definovaných oblastech; obojí k datu ukončení platnosti tohoto strategického plánu. Těchto cílů bude dosaženo odstraňováním nejvýraznějších příčin nespokojenosti.

Výchozí a cílové hodnoty indikátorů spokojenosti s životními podmínkami na Bílé uvádí následující tabulka. Prioritní oblasti rozvoje obce¹⁰⁵ jsou v tabulce barevně zvýrazněny.

Tabulka č. 29: Strategické cíle

Oblast	Výchozí hodnota	Cílová hodnota
Ekonomická situace	0,40	0,50
Obchod, služby, stravování	-0,73	-0,63
Dopravní infrastruktura	-0,45	-0,35
Veřejná doprava a dopravní obslužnost	-0,63	-0,63
Zdravotnictví	0,13	0,13
Sociální služby (v užším slova smyslu)	0,17	0,17
Vzdělávání a výchova	0,13	0,13
Volnočasová infrastruktura	0,45	0,55
Volnočasové akce	1,09	1,19
Technická infrastruktura	0,18	0,18
Životní prostředí	0,91	1,01
Bezpečnost	0,55	0,55
Informovanost	1,45	1,45
Obecní úřad	1,55	1,65
Celkem	0,37	0,37

¹⁰⁴ Členové pracovní skupiny mohli na otázky typu: „Jste spokojen(a) s dostupností informací o dění v obci?“ odpovídat na škále „Velmi spokojen(a)“ – „Spíše spokojen(a)“ – „Spíše nespokojen(a)“ – „Velmi nespokojen(a)“. Tomuto hodnocení byly přiřazeny známky v intervalu 2 až -2. Výsledné skóre spokojenosti s danou oblastí i s celkovými životními podmínkami bylo získáno průměrem těchto známek. Může tudíž nabývat hodnot v intervalu 2 (všichni respondenti velmi spokojeni) až -2 (všichni respondenti velmi nespokojeni). Odpovědi „Nevím, nezajímám se“ nebyly do výpočtu zahrnuty. Celková spokojenost je průměrem dílčích hodnot spokojenosti.

¹⁰⁵ Tyto oblasti jsou definovány průměrem priorit (viz kapitola č. 8) do oblastí, na něž se zaměřovalo dotazníkové šetření.

7 PROBLÉMOVÉ OKRUHY

Strategie se zaměřuje na tři principiálně rovnocenné problémové okruhy, členěné dále na oblasti. Takto definovaná struktura vytváří prázdný prostor potenciálního působení strategie, do něhož jsou řazena konkrétní opatření (viz kapitola č. 9).

Obrázek č. 26: Problémové okruhy

Problémový okruh **Společnost** je definován ekonomickými i neekonomickými interakcemi místního společenství a materiálními podmínkami jeho působení v následujících oblastech:

- hospodářství a trh práce,
- zdravotnictví,
- sociální infrastruktura a služby,
- vzdělávání a výchova,
- volný čas,
- bydlení,
- bezpečnost,
- ostatní sociální infrastruktura a služby.

Problémový okruh **Životní prostředí a infrastruktura** se odvíjí od přírodního prostředí obce a infrastruktury, jejímž prostřednictvím se formují vzájemné vztahy mezi ním a místním společenstvím. Sestává z následujících oblastí:

- doprava,
- ovzduší,
- voda,
- odpady,
- krajina vnitřní a vnější,
- ostatní infrastruktura a služby.

Problémový okruh **Územní rozvoj** se zaměřuje na vytváření podmínek pro celkový rozvoj obce v oblastech:

- informovanost,
- občanská společnost,
- partnerství,
- řízení.

8 PRIORITY

Priority rozvoje vymezují problémové oblasti, na něž bude přednostně soustředěno úsilí a zdroje¹⁰⁶ obce a dalších aktérů, kteří přijali či přijmou tento strategický plán za vlastní. Vyplynuly z jednání pracovní skupiny a graficky je znázorňuje následující graf (obrázek č. 27).

Obrázek č. 27: Priority¹⁰⁷

Nejvýznamnějšími prioritami rozvoje Bílé jsou:¹⁰⁸

- doprava (viz kapitola č. 9.2.1),
- bydlení (viz kapitola č. 9.1.6),
- občanská společnost (viz kapitola č. 9.3.2),
- hospodářství a trh práce (viz kapitola č. 9.1.1),
- partnerství (viz kapitola č. 9.3.3).

V pořadí následují: odpady, volný čas, voda, bezpečnost a ostatní infrastruktura a služby.

¹⁰⁶ Aniž by přitom byly zcela puštěny ze zřetele potřeby neprioritních oblastí.

¹⁰⁷ Souhrn všech osmnácti oblastí činí 100 %.

¹⁰⁸ Oblasti s prioritou ≥ 10 %. Řazeno podle významu sestupně.

9 OPATŘENÍ

Struktura problémových okruhů a oblastí definovaná v kapitole č. 7 je naplněna opatřeními a konkrétními projekty podle jejich převažujícího účelu, tj. podle problému, který dané opatření nebo daný projekt primárně řeší. Opatření jsou formulována volně formou obecných strategických principů. Konkrétní projekty jsou popsány natolik detailně, jak to je v současnosti možné vzhledem k aktuálnímu stavu poznání. V textu jsou uvedeny všechny projekty, o jejichž realizaci se uvažuje, v tabulárním souhrnu na závěr částí věnovaných jednotlivým problémovým oblastem jsou uvedeny prioritní projekty s upřesněním předpokládaného rozpočtu a termínu realizace. V případě neinvestičních projektů termín realizace odpovídá jak realizaci pilotního kola daného projektu, tak jeho následným replikacím (uvažuje-li se o nich).

9.1 PROBLÉMOVÝ OKRUH SPOLEČNOST

Tento problémový okruh je definován ekonomickými i neekonomickými interakcemi místního společenství a materiálními podmínkami jeho působení. Sestává z osmi problémových oblastí.

9.1.1 HOSPODÁŘSTVÍ A TRH PRÁCE

Opatření zahrnutá v této problémové oblasti se obecně zaměřují na rozvoj hospodářství a zlepšení situace na trhu práce. Garantem navrhovaných opatření je primárně obec, dominantními hráči v této oblasti jsou však soukromé podnikatelské subjekty v roli producentů a zaměstnavatelů, místní obyvatelé a návštěvníci v roli zákazníků a stávající i potenciální zaměstnanci.

Strategické principy

S vědomím vlastních omezených zdrojů nebude obec aktivně intervenovat ve prospěch zlepšení místní ekonomické situace, neboť tuto situaci nemůže zásadně ovlivnit. Nabídka obchodu, služeb a stravování v zásadě odpovídá poptávce a vměšování se do těchto vztahů se zpravidla míjí účinkem. Obec však také nebude klást žádné překážky podnikání, pokud toto nebude v rozporu s jejími cíli, formulovanými v tomto strategickém plánu a v zásadách spolupráce s investory, a bude vycházet vstřícně takovému podnikání, které bude přispívat ke zlepšování podmínek pro život místních obyvatel a stavu životního prostředí. Obec bude také usilovat o budování dobrého partnerství mezi samosprávou a podnikateli všude, kde o to budou podnikatelé seriózně stát (viz kapitola č. 9.3.3). Vlastní majetek, který tím či oním způsobem slouží podnikání nebo obdobným činnostem, bude zvelebovat tak, aby tím rozvíjela podnikatelské prostředí a kvalitu života obyvatel, ne aby podnikatelům zbytečně konkurovala.

Nezaměstnanost v obci je aktuálně velmi nízká, a proto (podobně jako v případě ekonomické situace) nemá smysl plošně intervenovat ve prospěch jejího dalšího snižování. Kapacity obce jsou navíc nepatrné ve srovnání s kapacitami místních a okolních ekonomických subjektů a obec nemůže situaci na trhu práce jakkoli významně ovlivnit. Obec však může situaci monitorovat a v mezích svých možností poskytovat informace potenciálním zaměstnancům a zaměstnavatelům o nabídce volných pracovních míst a volných pracovních sil. Bude vycházet vstřícně s soukromým i veřejným iniciativám, které situaci na trhu práce zlepšují, nebudou-li v rozporu s cíli tohoto strategického plánu. Bude se zaměřovat především na usnadnění vstupu na trh práce osobám s objektivně horšími podmínkami, zejména osobám v předdůchodovém věku, zdravotně hendikepovaným, nebo ženám po mateřské dovolené a osobám pečujícími o závislé osoby.

Charakteristika opatření

Vzhledem k tomu, že se v majetku obce nachází několik objektů a ploch, které slouží k hospodářské činnosti, bude obec investovat do jejich údržby, obnovy a modernizace. Vlajkovou lodí v této oblasti je modernizace a rozšíření **lyžařského areálu Bílá – Jih**, jejichž součástí kromě jiného bude vybudování čtyřsedadlové lanovky. V sousedství areálu a letního dětského parku společnost BESKYDY SPORT vybuduje **sociální zázemí** pro návštěvníky a **bobovou dráhu**, která umožní využití svahu mimo hlavní, zimní sezonu.

Ke zvýšení kvality služeb návštěvníkům a turistům a zlepšení jejich návštěvnického komfortu obec navíc vybuduje **zázemí v centru obce** a rekonstruuje objekt bývalé **zastávky a zázemí u obecního úřadu**. Z bývalé zastávky

by mohla vzniknout **hospoda** s venkovním posezením (jak pro návštěvníky a turisty, tak pro místní). Obec také pořídí mobilní **zázemí pro prodej o poutích a jiných příležitostech** (např. stánky, sociální zařízení atp.).

Dlouhodobě neuspokojivá je situace **prodejny potravin Bistro**, a to z řady důvodů (viz obrázek č. 28). Je nereálné očekávat, že by Bílá měla svou poptávkou na radikálně lepší nabídku (sortiment, cena, otevírací doba atp.). Podle možností by měla usilovat o zlepšení situace, ale především by měla tento, aktuálně jediný obchůdek v obci zachovat, aby nezůstala ve výsledku bez prodejny. Ve hře by mohly být rovněž alternativní způsoby zajištění maloobchodních služeb.

Obrázek č. 28: Prodejna potravin Bistro

Kromě uvedeného obec nemá příliš možností, jak zkvalitnit podnikatelské prostředí a podpořit, byť jen drobné podnikatele s jejich skromnými potřebami. Může však nabízet **prostory pro coworking a další podnikatelské využití** (občasné) ve vybudované klubovně (viz kapitola č. 9.1.5). Místní podnikatelé je budou moci využít jako občasnou kancelář nebo školicí místnost. Dále bude v Bílanském občasníku a na svých webových stránkách vytvářet prostor pro **informování o místní nabídce** (inzerce, kontaktní údaje), nejen služeb či obchodu, ale také např. pracovních příležitostí. Potenciál pro zlepšení informovanosti je bezbřehý, přitom se jedná o opatření s minimálními náklady. Místo pošty, kterou Bílá nemá a mít nebude, obec zváží podle možností provozovatele zřízení **výdejního boxu zásilkové služby**.

Obec má zpracovány vlastní **zásady spolupráce s investory**, které obec a investory zavazují ke spolupráci při přípravě a realizaci investic. Oběma stranám z těchto zásad a na nich postavených smluv vyplývají závazky nejen při těchto investicích, ale také (především) při budování a provozu navazující infrastruktury a služeb, případně při kompenzaci nákladů s jejich zajištěním spojených. Obec bude v souladu s těmito zásadami postupovat. Spolupráce již nyní v duchu těchto zásad probíhá při přípravě projektu **apartmánových domů AP Bílá**.

Obec důkladně zváží, zda by v zájmu rozvoje kapacit pro návštěvníky a turisty a bytové výstavby (viz kapitola č. 9.1.6) nezavedla nějakou formu **finanční podpory budování lůžkových kapacit a bytů**. Mohlo by se jednat o nízkouročené půjčky, dotace na úroky nebo dotace na lůžka, které by motivovaly vlastníky nedostatečně využitých nebo nevyužitých kapacit k jejich zužitkování ve prospěch obce.

Shrnutí prioritních projektů

Prioritní projekty shrnuje tabulka č. 30.

Tabulka č. 30: Hospodářství a trh práce: prioritní projekty

Projekt	Rozpočet (mil. Kč)	Termín realizace
Lyžařský areál Bílá – Jih	78	-
Sociální zázemí u areálu Bílá – Jih	-	-
Bobová dráha	-	-
Zázemí v centru obce	-	-
Zastávka a zázemí u obecního úřadu	-	-
Hospoda	-	-
Zázemí pro prodej o poutích a jiných příležitostech	-	-
Prodejna potravin Bistro	-	-
Prostory pro coworking a další podnikatelské využití	-	-
Informace o místní nabídce	-	-
Zásady spolupráce s investory	0,1	2023
Apartmánové domy AP Bílá	-	-

9.1.2 ZDRAVOTNICTVÍ

Opatření zahrnutá v této problémové oblasti se obecně zaměřují především na rozvoj infrastruktury a služeb zdravotní péče, zejména ordinací praktických lékařů, lékáren a rehabilitačních služeb. Hlavním garantem navržených opatření je obec.

Strategické principy

Na Bílé se v současnosti nenachází žádné zařízení zdravotní péče, tím spíše takové, které by bylo ve vlastnictví obce a které by vyžadovalo péči z její strany. Obec se finančně spolupodílí na provozu ordinace na Starých Hamrech a Bílanští mají jejím prostřednictvím zdravotní péči relativně dostupnou. Tato situace odpovídá velikosti obce a bylo by ekonomicky neopodstatněné a prakticky neproveditelné takové zařízení v obci držet s její podporou. Dominantními hráči v oblasti zdravotnictví jsou poskytovatelé a uživatelé zdravotnických služeb, zdravotní pojišťovny a stát prostřednictvím svých institucí. Obec má v oblasti zajištění dostupnosti a kvality těchto služeb omezené možnosti spočívající v jednání se stávajícími poskytovateli a lákání nových prostřednictvím nákladných pobídek. Přesto bude v rámci svých možností usilovat o zlepšení, nebo alespoň zachování stávající dostupnosti a kvality zdravotní péče.

Občané za zdravotní péči dojíždějí do okolních obcí a obec by se měla v individuálních případech soustředit na to, aby zabezpečila odpovídající dopravní obslužnost do tamních zařízení (viz kapitola č. 9.2.1). V souvislosti s demografickými změnami a případnými investicemi do zařízení sociálních služeb (soukromými i veřejnými; viz kapitola č. 9.1.3) však nelze v dlouhodobém časovém horizontu vyloučit takový nárůst poptávky v obci, který by vznik nějakého zařízení zdravotní péče odůvodnil.

Charakteristika opatření

Vzhledem k poloze Bílé a značné rozlehlosti jejího katastru může jejím obyvatelům prospět rozvoj telemedicíny a zřízení **telemed pointu** na veřejně přístupném místě (např. ve vybudované klubovně; viz kapitola č. 9.1.5). Jeho prostřednictvím by si zájemci mohli nechat změřit vybrané tělesné parametry (hmotnost, BMI, tlak, cukr atp.) a naměřené údaje odeslat svému praktickému lékaři.

Shrnutí prioritních projektů

Prioritní projekty shrnuje tabulka č. 31.

Tabulka č. 31: Zdravotnictví: prioritní projekty

Projekt	Rozpočet	Termín realizace
Telemed point	xxxx	xxxx

9.1.3 SOCIÁLNÍ INFRASTRUKTURA A SLUŽBY

Opatření zahrnutá v této problémové oblasti obecně sledují rozvoj sociálních služeb a jejich materiálního zázemí, včetně kapacit sociálního bydlení. Sociálními službami v pojetí této oblasti jsou nejen služby považované za sociální současnou legislativou (de iure), ale též služby obdobného charakteru, jsou-li určeny osobám postiženým nebo ohroženým sociálním vyloučením, nebo osobám hodným zřetele z jiného důvodu (de facto). Těmito osobami nejsou pouze senioři se sníženou soběstačností, osoby se zdravotním postižením a dlouhodobě nemocní, ale svá znevýhodnění mají též např. děti, dospívající a rodiny s dětmi. Garantem navrhovaných opatření je obec. Ta se však v této oblasti neobejde bez spolupráce s hierarchicky nadřazenými organizacemi veřejné správy, s neziskovými organizacemi a dalšími aktéry působícími v sociální oblasti.

Strategické principy

Základem rozvoje sociální infrastruktury a služeb by mělo být komunitní plánování, ideálně přesahující úroveň jedné obce. Je nutné mít na paměti, že řešení této problematiky vysoce přesahuje možnosti jedné obce a na individuální úrovni přijatá opatření budou polovičatá nebo dlouhodobě neudržitelná. Pouštět se v současnosti do experimentů s rozvojem sociální infrastruktury a služeb z pozice jedné obce je přinejmenším nepromyšlené. Chybí jakékoli

spolehlivé informace o poptávce po těchto službách a informace o jejich aktuální nabídce nejsou o mnoho spolehlivější. Jakékoli současné rozhodování v této oblasti proto stojí na vodě. Současná poptávka po sociálních službách možná není velká, to však obec neopravňuje k přehlížení této problematiky. V souvislosti s demografickým stárnutím lze očekávat dramatický nárůst počtu osob závislých na pomoci druhých. Oč později k demografickému stárnutí dojde, o to drtivější bude jeho nástup. Vzhledem k dlouhodobému úpadku tradičních funkcí rodiny a ústupu státu z této oblasti bude obec ta, která bude právně i morálně odpovědná za situaci těchto osob. V současnosti však na tuto odpovědnost není dostatečně připravena.

Rozvoj sociální infrastruktury by měl vycházet z předchozího komunitního plánování tak, aby reagoval na skutečnou poptávku ze strany cílových skupin. V ideálním případě bude mít o budování a provoz sociální infrastruktury zájem soukromý podnikatelský nebo neziskový sektor, jehož aktivitu by měla obec podporovat. Teprve v případě nedostatečného zájmu ze strany třetích subjektů by měla o budování a provozu sociální infrastruktury uvažovat obec ve spolupráci s okolními obcemi. Individuální aktivity obce by měly být posledním řešením krizové situace v případě naprosté neochoty obcí se dohodnout na společném postupu. Obec může rozvíjet a provozovat víceúčelovou nespécializovanou infrastrukturu (sociální bydlení, nouzové bydlení, dočasné bydlení bez přívlasků atp.), specializovanější infrastruktura by však měla pokrývat svými kapacitami větší spádové území. Minimalizovat riziko zbytečných investic lze rovněž metodou postupných kroků: začít s budováním a provozem sociální infrastruktury v malém měřítku a rozvíjet ji na základě převisu poptávky.

V případě zřizování a rozvoje sociálních služeb platí podobné principy jako v případě budování a provozu sociální infrastruktury. Sociální služby by měly reagovat na poptávku zjištěnou plnohodnotným a soustavným komunitním plánováním. Soukromá a nezisková řešení třetích subjektů s případnou podporou obce by měla být upřednostňována před společnými a individuálními řešeními obcí (v tomto pořadí). Ideálním stavem bude, pokud se sociální problematika stane komunitní záležitostí sousedské výpomoci s případnou podporou obce. Obec může poskytovat nenáročné sociální služby, poskytování kvalitních specializovaných služeb by však mělo být svěřeno specialistům v oboru. Obecně by měly být preferovány terénní služby, umožňující osobám závislým na pomoci druhých zůstat co nejdéle v místě jejich dosavadního bydliště. Menší prioritu by měly mít služby poskytované ambulantně, a ještě menší prioritu by měly mít pobytové služby.

Povědomí o sociálních službách jako takových a o jejich nabídce nebývá příliš velké. I na Bílé je řada sociálních služeb poskytována. Podstatné přitom je, aby se osoby, které se dostanou do stavu dočasné či trvalé nouze, měly na koho obrátit. Je žádoucí, aby v této oblasti Bílá úžeji spolupracovala s Frýdlantem nad Ostravicí, který jako obec s rozšířenou působností disponuje kapacitami, které jednotlivé venkovské obce ani jejich svazky nikdy mít nebudou. Město jistě bude ochotno spolupracovat s Bílou na informační výměně, konzultacích a řešení jednotlivých sociálních případů. Vzhledem k tomu, že tato nabídka okolní obce (téměř) nic nestojí, bylo by obtížné pochopitelné, pokud by ji Bílá nevyužívala.

Charakteristika opatření

Na Bílé (stejně jako v okolních obcích) působí celá řada neziskových organizací poskytujících terénní sociální služby. Bílá spadá do oblastí jejich působnosti a v těchto oblastech tyto organizace poskytují také ambulantní a pobytové služby, které mohou Bílánsťi v nouzi využívat. Pro všechny případy je žádoucí mít **informace o místní nabídce** sociálních služeb k dispozici přinejmenším na obecním úřadu, aby jeho zástupci byli schopni zájemcům poskytnout alespoň základní informace a případně je nasměrovat bližší řešení jejich situace. Město Frýdlant nad Ostravicí vede a pravidelně aktualizuje adresář sociálních a doplňkových služeb, který je komukoli volně k dispozici a který by měl být alespoň v jednom výtisku na úřadu na Bílé a odkaz na jeho elektronickou verzi by mohl vést z obecních webových stránek.

Investicím do sociální infrastruktury a služeb by mělo předcházet plnohodnotné **komunitní plánování** zapojující Bílou a okolní obce na straně zadavatelů sociálních služeb, jejich stávající i potenciální poskytovatele a zástupce cílových skupin. Teprve na základě identifikovaných deficitů v nabídce lze racionálně plánovat další aktivity. Smysluplné komunitní plánování na venkově vyžaduje spolupráci více obcí. Jen tak lze dosáhnout toho, že i početně málo zatoupené cílové skupiny nebudou přehlédnuty a bude ekonomicky racionální s nimi počítat při plánování navazujících aktivit. Bílá se zapojí do komunitního plánování, které garantuje MAS Frýdlantsko – Beskydy, jejímž partnerem na tvorbě plánu bude odbor sociálních věcí Frýdlantu nad Ostravicí. Teprve na základě plnohodnotného komunitního plánu může Bílá, ideálně však ve spolupráci více obcí, přistoupit k realizaci navazujících opatření.

Shrnutí prioritních projektů

Prioritní projekty shrnuje tabulka č. 32.

Tabulka č. 32: Sociální infrastruktura a služby: prioritní projekty

Projekt	Rozpočet	Termín realizace
Informace o místní nabídce	XXXX	XXXX
Komunitní plánování	XXXX	XXXX

9.1.4 VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVA

Opatření zahrnutá v této problémové oblasti obecně sledují rozvoj infrastruktury vzdělávání a výchovy, vzdělávání dětí, dospívajících i dospělých a posilování komunitní role školy. Hlavními garanty navrhovaných opatření jsou především obec a mateřská škola. Spolupráce mezi nimi je nezbytná, spolupráce s okolními poskytovateli služeb v oblasti vzdělávání a výchovy je však rovněž žádoucí.

Strategické principy

Dostupná a kvalitní infrastruktura je nezbytnou podmínkou kvalitního vzdělávání a výchovy. Obec je zřizovatelem mateřské školy a jejím prostřednictvím vlastní a spravuje školní budovu a její zázemí. Tato budova, zázemí a jejich vybavení vyžaduje soustavnou údržbu, občasnou opravu, rekonstrukce, modernizace či reinvestice, a to jak z důvodu jejich morálního a technického zastarávání, tak z důvodu měnících se požadavků na vzdělávání a výchovu a roli školy ve společnosti.

Přestože je obec zřizovatelem mateřské školy (viz obrázek č. 19), její vliv na kvalitu vzdělávání a výchovy je nepřímý a omezený. V případě vzdělávání na základní škole a vyšších stupních vzdělávací soustavy je prakticky nulový. Přesto by obec na kvalitu vzdělávání neměla rezignovat. Spolu s vedením místní školy by měla hledat shodu na společných cílech, motivovat je k jejich osvojení a podporovat je v jeho autonomním rozhodování všude, kde vzdělávání a výchova dětí může k dosažení těchto cílů přispívat. Potenciálních cílů tohoto typu je nespočet a tento strategický plán je jich plný. Místní škola by měla být kromě toho podporována při řešení horkých témat současného vzdělávacího systému (společné vzdělávání, sociálně patologické jevy na školách atp.), při rozvoji kompetencí pro pozdější uplatnění dětí na trhu práce, environmentální výchově, vzdělávání v počítačové a finanční gramotnosti atd. Bolavou patou současného vzdělávacího systému je také nedostatečný důraz, který klade na místní, resp. regionální témata a výchovu k místní, resp. regionální identitě. Existuje značný potenciál spolupráce škol a dalších organizací s přímým i nepřímým vlivem na vzdělávání a výchovu, působících, ne-li v obci, tak za jejími hranicemi. Rozvoj této spolupráce může obec moderovat. V případě okolních škol vyšších stupňů obec může trpělivě vyjednávat s jejich vedeními a s jejich zřizovateli, bude-li to nutné, aby zabezpečila přinejmenším uspokojivé podmínky pro vzdělávání bilanských dětí a dospívajících.

Nabídku vzdělávání (též výchovy a osvěty) pro dospělé v obci a v jejím okolí lze považovat za úměrnou poptávce, přestože může být řada obyvatel přesvědčena o opaku. Problematické body ve vztahu nabídky a poptávky spočívají především v nedostatečné informovanosti potenciálních cílových skupin o jednotlivých akcích a v rozptýlení kapacit organizátorů v různých obcích do řady drobných akcí, závislých na jednotkách zájemců. V oblasti vzdělávání (též výchovy a osvěty) pro dospělé spočívá obrovský potenciál meziobecní spolupráce. Obec by měla vzhledem ke svým kapacitám na straně nabídky i poptávky spolupracovat s okolními obcemi: využívat toho, co okolní obce nabízí, a přispívat k celkové nabídce pouze tam, kde Bílá má co nabídnout a kde existuje prokazatelná poptávka po tématech, která nejsou v blízkém okolí k dispozici. Měla by podporovat či sama realizovat především takové vzdělávací, výchovné a osvětové akce, které se vztahují k cílům této strategie a k tématům, jež tyto cíle naplňují, a akce, které posilují vztah obyvatel k obci a vědomí toho, že každý obyvatel může přispět k tomu, aby vzkvétala.

Malé venkovské školy jsou výrazně závislé na každém dítěti, které je navštěvuje. Pokles počtu dětí je proto existenciálním rizikem, jehož dopady lze minimalizovat posílením komunitní role školy. Škola, jejíž smysl existence nespočívá pouze ve vzdělávání a výchově a jejíž aktivity jsou rozumně diverzifikovány, může být pro venkovské společenství požehnáním. Škola sama by měla hledat a rozvíjet své uplatnění v místním společenství a obec by jí v tom měla podporovat. Do vzdělávání a výchovy by měli být ve stále větší míře zapojováni jednotlivci, kteří mohou pozvednout kvalitu vzdělávání praktickými znalostmi a zkušenostmi, a místní organizace, včetně podnikatelů (viz kapitoly č. 9.3.2 a 9.3.3).

Charakteristika opatření

V obci se nachází malotřídní mateřská škola (viz obrázek č. 19), již je obec zřizovatelem a do níž dojíždějí kromě bílanských také ostravické a starohamerské děti. V minulých letech se do budovy školy a jejího zázemí investovalo a v současnosti se nachází v uspokojivém stavu bez potřeb dalších větších investic. Výjimkou je potřeba vybudování **venkovní učebny**, která by dětem a jejich učitelům umožnila trávit více času ve venkovním prostředí.

Obec se dále pokusí oživit tradici **volnočasových aktivit pro děti**. Prostřednictvím školky zjistí zájem u rodičů a v případě pozitivního ohlasu a najde-li se vhodný tahoun, finančně podpoří provoz odpoledních aktivit, které by navázaly na běžný školní program a umožnily rodičům děti vyzvedávat je alespoň v některé dny v pro ně příznivějších hodinách. Prostřednictvím těchto aktivit se navíc umožní dětem trávit více času v kolektivu, smysluplnými aktivitami, které přispívají k rozvoji jejich dovedností a osobností.

Do roku 1965 vedla na Bílou železnici a do konce čtyřicátých let minulého století zde byly v provozu také úzkorozchodné trati sloužící lesákům a dřevařům. Nabízí se proto možnost vyžít toto unikum a vybudovat v obci či ve spolupráci s okolními obcemi vnitřní či venkovní **muzeum, resp. expozici železniční historie**. Tato expozice by přitom nemusela sídlit nutně v nějaké jedné konkrétní budově (kterou by bylo nutné vytipovat), ale informace a artefakty by mohly být porůznu rozmístěny na významných místech obce (viz též kapitola č. 9.3.1).

Obec též zjistí zájem a možnosti a ve spolupráci s frýdlantskou městskou knihovnou (pověřená knihovna) zváží modernizaci **obecní knihovny** tak, aby lépe plnila potřeby a očekávání čtenářů v 21. století.

Shrnutí prioritních projektů

Prioritní projekty shrnuje tabulka č. 33.

Tabulka č. 33: Vzdělávání a výchova: prioritní projekty

Projekt	Rozpočet	Termín realizace
Venkovní učebna mateřské školy	xxxx	xxxx
Volnočasové aktivity pro děti	xxxx	xxxx
Muzeum, expozice železniční historie	xxxx	xxxx

9.1.5 VOLNÝ ČAS

Opatření zahrnutá v této problémové oblasti se zaměřují na rozvoj volnočasové infrastruktury a volnočasových aktivit v obci. Hlavním garantem navrhovaných opatření je obec. Bez iniciativy místních organizací a činorodých jednotlivců působících na místní úrovni je však zásadní rozvoj této oblasti nejen nemyslitelný, ale také zbytečný.

Strategické principy

Obec může volnočasové, kulturní a sportovní aktivity obyvatel podporovat verbálně, finančně i organizačně, především však rozvojem a provozem infrastruktury, která je nad možnosti jednotlivých organizací i jednotlivců a která slouží de facto všem. Nabídka volnočasové infrastruktury v obci by měla být co nejpestřejší a umožňovat organizaci malých i větších akcí, pod střechou či venku atp. Především venkovní prostory pro setkávání a sport si zaslouží zvláštní pozornost nejen pro svůj přínos k rozvoji společenského života, ale také s ohledem na jejich potenciál k oživení veřejných prostranství (viz kapitola č. 9.2.5). Nenáročná či víceúčelová infrastruktura by měla být k dispozici plošně na území celé obce. Některá opatření, která slouží potřebám volnočasového vyžití obyvatel, ale též návštěvníků a turistů, jsou obsažena v jiných problémových oblastech (zejména v kapitole č. 9.1.1).

Obec bude usilovat o rozvoj jednorázových i průběžně probíhajících společenských, kulturních a sportovních aktivit pro obyvatele i návštěvníky a turisty. Obecně vzato však jejím posláním není organizovat lidem zábavu a soutěžit s jinými organizacemi, televizí a internetem o zájem veřejnosti. Vyčerpává to organizační kapacity samosprávy, odvádí to její pozornost od důležitějších problémů a vychovává to občany k nesamostatnosti. Obec by se měla soustředit na organizaci významnějších akcí, které jsou nad možnosti jednotlivců nebo jednotlivých organizací, především by však měla soukromé iniciativy v oblasti společenských, kulturních a sportovních akcí podněcovat a podporovat (viz též kapitola č. 9.3.2). Viditelnější efekt z pohledu rozsahu a struktury nabídky volnočasových aktivit přináší zpravidla větší množství drobných akcí než jedna velká. Velké akce naopak mohou být příležitostí pro

reprezentaci a navazování kontaktů. Podporovány by měly být zejména aktivity, které se zaměřují na volnočasové využití dětí, mládeže a seniorů a které přispívají k zachování kulturně-historického dědictví obce a k rozvoji její společnosti.

Charakteristika opatření

V oblasti volnočasové infrastruktury se obec přirozeně bude starat o zařízení ve svém majetku. V oblasti rozvoje volnočasové infrastruktury však má velmi omezené možnosti. Nedisponuje téměř ničím, čím by mohla krýt identifikované deficity, zejména v oblasti zastřešených prostor pro setkávání a sport. Místo nákladných a často zbytečně komplikovaných investic bude usilovat o všestranně prospěšnou **spolupráci s podnikateli a dalšími subjekty**, kteří odpovídající infrastrukturu vlastní a kteří by ji mohli za nějakých podmínek poskytovat obci a veřejnosti k volnočasovému využití (jak tomu je koneckonců v řadě případů i nyní; viz též kapitola č. 9.3.3). Do této oblasti spadá i spolupráce obce na přípravě a realizaci přestavby **vzdělávacího a sportovního centra** (viz obrázek č. 29).

Nedostatek vnitřních prostor pro setkávání obec zčásti vyřeší vybudováním **klubovny**, pravděpodobně adaptací části nedostatečně využitých prostor v budově mateřské školy (viz obrázek č. 19). Kromě toho, že by klubovna mohla sloužit pro pravidelná či jednorázová setkávání obyvatel, mohla by být využívána také pro další účely (viz kapitoly č. 9.1.1 a 9.1.2). Pro potřeby konání společenských, kulturních a sportovních akcí i pro běžné každodenní využití obyvateli i návštěvníky a turisty dobuduje, resp. vybuduje **odpočinkové zóny u obecního úřadu a v centru obce** (viz též kapitola č. 9.2.5) a podle aktuální potřeby bude doplňovat a obnovovat **odpočinkové, sportovní a hrací prvky**, které se nachází porůznu v obci. Stávající **obůrku** bude nutné rekonstruovat (oplocení, zařízení výběhů, mobiliář) a při té příležitosti lze uvažovat o jejím rozšíření (včetně počtu chovaných druhů) a zavedení nějakého způsobu ekonomického vytěžení jejího potenciálu, a tak alespoň částečným krytí jejich provozních výdajů. Je možné zpoplatnit vstup, sponzorovat jednotlivá zvířata formou adopce, instalovat automaty na krmivo atd.

Obec bude nadále (spolu)pořadatelem **společenských, kulturních a sportovních akcí** pro místní obyvatele i návštěvníky a turisty a bude tak přispívat k místnímu veřejnému životu a atraktivitě obce uvnitř i navenek. Aby však nebyla tíha organizace pouze na ní a stále stejném okruhu aktivních jednotlivců, bude se snažit o to, aby patronát nad stávajícími i budoucími akcemi nesl někdo další. Bude proto místní veřejný život a akce podporovat všemožnými způsoby, finančně, materiálně, organizačně i morálně tak, aby tím nejen zajistila, že tyto akce budou probíhat, ale také aby se aktivizovala místní občanská společnost (viz kapitola č. 9.3.2). Prostřednictvím svých komunikačních kanálů i kanálů svých partnerů bude distribuovat **informace o místní nabídce** společenských, kulturních a sportovních akcí tak, aby nikomu nic neuteklo a zároveň aby účast na akcích splnila očekávání jejich pořadatelů.

Obec ve spolupráci s provozovateli jednotlivých zařízení provozuje **rezervační systém**, jehož prostřednictvím nabízí svým obyvatelům permanentky do lyžařských areálů nebo vstupy do letního dětského parku. Tento systém bude nadále provozovat a podle možností a dohody s provozovateli jej bude doplňovat o další položky.

Shrnutí prioritních projektů

Prioritní projekty shrnuje tabulka č. 34.

Tabulka č. 34: Volný čas: prioritní projekty

Projekt	Rozpočet (mil. Kč)	Termín realizace
Spolupráce s podnikateli a dalšími subjekty	-	-
Vzdělávací a sportovní centrum	-	-
Klubovna	0,2	2023
Odpočinková zóna u obecního úřadu	-	-
Odpočinková zóna v centru obce	-	-
Odpočinkové, sportovní a hrací prvky	-	-
Obůrka	1	2024
Společenské, kulturní a sportovní akce	-	-
Informace o místní nabídce	-	-
Rezervační systém	-	-

Obrázek č. 29: Vzdělávací a sportovní centrum

9.1.6 BYDLENÍ

Opatření zahrnutá v této problémové oblasti se zaměřují na řešení problematiky rozvoje bytového fondu ve vlastnictví obce a bydlení v ní obecně. Nejsou sem zahrnuta opatření naplňující charakter sociálního bydlení (de iure i de facto; viz kapitola č. 9.1.3), byť hranice mezi sociálním a nesociálním bydlením je otázka čistě arbitrární a mlhavá. Nejsou sem zahrnuta ani opatření na budování dopravní a technické infrastruktury ke stavebním pozemkům (viz kapitoly č. 9.2.1 a 9.2.3). Garantem navržených opatření je obec.

Strategické principy

Obec bude vycházet vstříc soukromým investorům, především domácnostem, které si zvolí Bílou za místo pro svůj život a budou respektovat územní plán a principy pokojného občanského soužití. Principiálně však tato oblast stojí na přesvědčení, že bydlení je především soukromá záležitost, která je až na výjimky řešitelná soukromými prostředky, včetně volného trhu. A kde není, tam s tím obec stejně při svých kapacitách a omezeních mnoho nenadělá. Pouze výjimkám, které nemají soukromá řešení a vyžadují intervence veřejného sektoru, má být věnována zvláštní pozornost (viz kapitola č. 9.1.3).

Obec vlastní velmi omezený bytový fond, který lze sice nepatrně, ale přeci jen rozšířit a který vyžaduje průběžnou údržbu, opravy a modernizaci. Kromě toho je však svázána tím, že mnoho objektů k přestavbě na bydlení nevlastní. Navíc jsou zde omezení daná územním plánem a ochranou životního prostředí a vhodné objekty k rekonstrukci a plochy k výstavbě se hledají těžko. Přesto nelze rozšiřování obecního bytového fondu nad rámec níže uvedených projektů a individuální bytovou výstavbu vyloučit. Nové objekty mohou vznikat výstavbou na zelené louce v zastavěných částech obce nebo rekonstrukcí stávajících objektů využívaných pro jiné účely nebo dočasně nevyužívaných. Vlastnictví přiměřeného počtu bytových jednotek využitelných k překlenutí nouzové situace obyvatel, případně pronajímaných pro krátkodobé účely, je racionálním nástrojem prevence nenadálých situací.

Charakteristika opatření

Obec podle svých možností vybuduje dva **byty nad mateřskou školou** (viz obrázek č. 19) a po vypršení smluvního závazku uvolní další dva **byty nad obecním úřadem** (viz obrázek č. 25). Na první z těchto projektů je v současnosti vydáno stavební povolení, druhý je dočasně vázaný ujednáním uzavřeným při převodu objektu, že prostory v obecním úřadu nebudou po určitou dobu využívány jinak než pro účely spojené s výkonem samosprávy.

Další **bytová výstavba** v obci, ať již realizovaná obcí samotnou, nebo soukromými investory, včetně domácností je omezená nedostatkem vhodných ploch k výstavbě nebo objektů k rekonstrukci. Ploch určených k výstavbě je v územním plánu pouze několik a vymezení nových je prakticky nereálné z důvodu ochrany životního prostředí. Obec má proto pouze možnost jednat s vlastníky těchto ploch (zejména s ostravsko-opavským biskupstvím) a motivovat je k jejich využití, případně tyto plochy převést do svého vlastnictví a využít je sama. Velký potenciál je v objektech, které dočasně neslouží svému původnímu účelu. Podobně zde může obec jednat s jejich vlastníky a motivovat je k přebudování těchto objektů na trvalé či dočasné bydlení (nebo vůbec k jakémukoli dalšímu využití; též viz kapitola č. 9.2.5).

V dlouhodobé perspektivě bude žádoucí, aby obec měla k dispozici alespoň nějaké bytové jednotky **nízkonákladového bydlení** k využití v nenadálých situacích, kdy se někdo ocitne krátkodobě v bytové nouzi, dočasně či trvale pro potřeby začínajících rodin nebo seniorů. Obec zváží vyčlenění výše uvedených bytů nebo vybudování dalších, ideálně v některém z nevyužitých objektů (např. v bývalé škole na Mezivodí). Zároveň bude v této a obdobných záležitostech jednat s dalšími obcemi na vytvoření sdílených kapacit takového bydlení.

Shrnutí prioritních projektů

Prioritní projekty shrnuje tabulka č. 35.

Tabulka č. 35: Bydlení: prioritní projekty

Projekt	Rozpočet (mil. Kč)	Termín realizace
Byty nad mateřskou školou	13,4	2024
Byty nad obecním úřadem	-	2026

Projekt	Rozpočet (mil. Kč)	Termín realizace
Bytová výstavba	-	-

9.1.7 BEZPEČNOST

Opatření zahrnutá v této problémové oblasti se obecně zaměřují další bezpečnostní opatření mimo oblast dopravní bezpečnosti a protipovodňové ochrany (viz kapitoly č. 9.2.1 a 9.2.3). Zahrnují jak monitoring a řešení krizových situací, tak prevenci jejich vzniku. Garantem navrhovaných opatření je obec.

Strategické principy

Nejsilnějším prvkem bezpečnostních opatření na vesnici vždy byla, je a bude silná komunita sestávající z lidí, kteří jsou schopni bránit nejen sebe, ale i své sousedy. Základní formální institucí sebeobranu této komunity obvykle bývají místní hasiči. Na Bílé samostatný sbor neexistuje, Bílou chrání oproti finančnímu příspěvku hasiči ze sousedních Starých Hamrů. Přitom právě sbory dobrovolných hasičů mají svůj význam nejen v ochraně před požáry, ale i v dalších krizových situacích a v organizaci společenského života na dědině. Vzhledem ke své velikosti a omezeným kapacitám Bílá nedisponuje ani žádnými dalšími významnými sebeobranými mechanismy. Situaci v obci lze monitorovat, ale to je tak zhruba všechno, při řešení krizových situací se obec musí spoléhat na druhé. V oblasti prevence před krizovými situacemi se jí nabízí intenzivní spolupráce s místní mateřskou školou a silnými hráči v oblasti bezpečnosti (Policíí České republiky, Hasičským záchranným sborem České republiky a dalšími). Další bezpečnostní opatření stojí za úvahu, nicméně obec musí zvážit veškerá pozitiva a negativa těchto opatření.

Charakteristika opatření

V zájmu prevence a řešení kriminality bude obec provozovat a podle potřeby doplňovat stávající **kamerový systém** na vybraných místech ve městě. V současnosti již **spolupracuje s frýdlantskou městskou policií** na měření rychlosti projíždějících vozidel a vymáhání dodržování rychlostních limitů. K diskusi a případné další spolupráci jsou však i další oblasti bezpečnosti v obci (přes kapacitní limity a velkou vzdálenost mezi Bílou a Frydlantem, které této spolupráci příliš nenahrávají; též viz kapitola č. 9.2.1).

Shrnutí prioritních projektů

Prioritní projekty shrnuje tabulka č. 36.

Tabulka č. 36: Bezpečnost: prioritní projekty

Projekt	Rozpočet	Termín realizace
Kamerový systém	0,3	2023
Spolupráce s frýdlantskou městskou policií	-	-

9.1.8 OSTATNÍ SOCIÁLNÍ INFRASTRUKTURA A SLUŽBY

Opatření zahrnutá v této problémové oblasti obecně sledují rozvoj sociální infrastruktury a služeb nespádajících do žádné z předchozích problémových oblastí nebo spadajících do více problémových oblastí současně.

Strategické principy

Kromě objektů zahrnutých v předchozích problémových oblastech se na Bílé nachází další, o něž se obec musí s péčí řádného hospodáře starat. Toto opatření zahrnuje jejich budování, údržbu, opravy, rekonstrukce a modernizace. Analogicky lze uvažovat o službách, které obec poskytuje.

Charakteristika opatření

Konkrétní opatření pro tuto oblast nejsou aktuálně plánována.

9.2 PROBLÉMOVÝ OKRUH ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A INFRASTRUKTURA

Tento problémový okruh se odvíjí od přírodního prostředí obce a infrastruktury, jejímž prostřednictvím se formují vzájemné vztahy mezi ním a místním společenstvím. Zahrnuje šest problémových oblastí.

9.2.1 DOPRAVA

Opatření zahrnutá v této problémové oblasti se zaměřují především na rozvoj dopravní infrastruktury, veřejné dopravy a dopravní obslužnosti území. Garantem navržených opatření je obec, spolupráce mezi ním a dalšími aktéry je však v některých případech nejen žádoucí, ale přímo nezbytnou podmínkou smysluplného řešení.

Strategické principy

Intenzita dopravy dlouhodobě roste a s ní i nároky účastníků silničního provozu na zajištění dopravní dostupnosti, plynulosti a bezpečnosti. Nalezení uspokojivé rovnováhy mezi těmito třemi principiálně neslučitelnými požadavky vyžaduje investice, které jsou v řadě případů reálně mimo možnosti obce. Správci naprosté většiny komunikací jsou navíc instituce, na něž nemá obec přímý vliv, a jediné, co lze s těmito komunikacemi a jejich správci dělat, je trpělivě vyjednávat. Obec bude udržovat, opravovat, modernizovat a doplňovat stávající dopravní síť, zahrnující komunikace pro pěší, cyklisty, motoristy a další účastníky silničního provozu, tj. silnice, místní komunikace, účelové komunikace, parkoviště, autobusové zastávky, cyklostezky, cyklotrasy, chodníky, turistické a vycházkové trasy pro nenáročného uživatele atp., vše včetně jejich okolí, doprovodných staveb a prvků zvyšujících dopravní bezpečnost, včetně veřejného osvětlení, a omezujících další negativní vlivy dopravy na životní prostředí. Obec si je vědoma potřeby komplexního řešení dopravní infrastruktury, tj. nalezení řádu v dopravní infrastruktuře. S tímto vědomím bude preferovat systémová, jednotlivým lokalitám na míru šitá řešení, založená na jasných prioritách. Nejsou-li tyto priority v jednotlivých případech v současnosti známy, musí být nalezeny.

Veřejnou dopravu a dopravní obslužnost ovlivňují především vztahy mezi nabídkou a poptávkou, tj. mezi dopravci a jejich zákazníky. Obec má v oblasti časování, frekvence, návaznosti a trasování spojů hromadné dopravy omezené možnosti. Dotování ztrátových linek je finančně vysoce náročné a snaha zavděčit se všem by pro obec mohla znamenat finanční sebevraždu. Pokud nebude počet cestujících klesat, bude obec usilovat o zachování stávajícího počtu spojů hromadné dopravy. Koordinovaný postup s dalšími obcemi na hlavních trasách jí přitom může zajistit silnější vyjednávací pozici. V případě, že dotace na ztrátové spoje překročí únosnou mez, obec se zaměří především na individuální potřeby osob, které se v důsledku ekonomické racionalizace hromadné dopravy dostanou do tíživé životní situace (též viz kapitola č. 9.1.3).

Charakteristika opatření

Obec si je vědoma potřeb rozvoje dopravní infrastruktury tak, jak zazněly z jednání pracovní skupiny pro přípravu tohoto strategického plánu. Zároveň si je vědoma toho, že je tento rozvoj s ohledem na skryté dluhy a rozsáhlou dopravní síť v obci černou dírou na finance. Potenciál potřeb je v zásadě nekonečný, na rozdíl od zdrojů, které má obec k dispozici. Nehodlá však na svou funkci rezignovat a podle potřeby bude průběžně udržovat, opravovat, modernizovat a doplňovat síť dopravní infrastruktury zahrnující:

- **místní komunikace,**
- parkoviště,
- **chodníky,**
- cyklostezky a cyklotrasy,
- vycházkové trasy s mobiliářem,
- mosty a propustky,
- veřejné osvětlení,
- **autobusové zastávky,**
- příkopy a okolí cest,
- navigační systém.

V tomto strategickém plánu jsou tyto oblasti prozatím formulovány v obecné rovině. Konkrétní rovina je téměř bezbřehá a vyžaduje do značné míry ad-hoc plánování projektů v místech, která jsou na tom hůře než jiná v obdobném stavu, podle možností obce. Nalezení řádu v těchto potřebách na druhou stranu vyžaduje zastavení se na místě a zvažování, čeho by vlastně mělo být realizací konkrétních opatření dosaženo.

Příklady prvního typu (plánování ad-hoc) jsou ve výčtu výše zvýrazněny. Z konkrétních projektů v těchto oblastech jsou pro nadcházející období připravovány:

- **místní komunikace kolem řadovek:** rekonstrukce povrchu a související stavby a zařízení,
- **optimalizace parkování v centru obce:** modernizace infrastruktury a vybudování systému chytrého parkování se závorami a platebním automatem na centrálním parkovišti (ve spolupráci se spoluvlastníkem),
- **točna autobusů a parkoviště na Konečné:** rekonstrukce povrchu a související stavby a zařízení, včetně případného vypořádání s vlastníkem pozemku (viz obrázek č. 30),
- **chodník v centru obce:** vybudování, včetně souvisejících staveb a zařízení; podél komunikace č. I/56 od obecního úřadu na opačný konec zastavěné části centra obce (viz obrázek č. 18),
- **chodník na Konečné:** vybudování, včetně souvisejících staveb a zařízení; podél komunikace č. II/484 od točny autobusů a parkoviště,
- **přechod pro chodce v centru obce:** zřízení, včetně souvisejících staveb a zařízení; pravděpodobně u hotelu Bauer, mezi centrálním parkovištěm a oběma sjezdovkami areálu Bílá (viz obrázek č. 18),
- **cyklostezka Bílá – Mezivodí:** vybudování, včetně souvisejících staveb a zařízení; aktuálně I. etapa, perspektivně navazující etapy skrze celou obec s návazností na dálkové trasy,
- **most u pěší zóny:** rekonstrukce,
- **veřejné osvětlení na hřbitově a příjezdové cestě:** vybudování s hybridní technologií chytrých solárních svítidel (fotovoltaický zdroj s bateriemi),
- **autobusový záliv u Domovjanky:** vybudování, včetně souvisejících staveb a zařízení.

Příkladem druhého typu opatření (koncepční řešení) je komplexní řešení dopravní bezpečnosti ve vybraných lokalitách. O potřebě opatření, zmíněných ve výčtu výše, není pochyb, stejně jako o potřebě realizovat v zájmu zklidnění dopravy nějaká **dopravně-bezpečnostní opatření na Třeštiku, Konečné, v zastavěné části obce** obecně, či **kolem řadovek** jmenovitě. Dílčí řešení, z nichž některá byla zmíněna, mohou mít racionální opodstatnění, ale platí zde, že zbrklá dílčí řešení mohou v takových případech nadělat více škody než užítku. Vybudování chodníku může být pro řidiče signálem k projíždění zástavbou ještě rychleji. Vybudování retardérů může být sice mezi obyvateli populárním opatřením, ale jen do okamžiku, kdy je konkrétní retardér položen na konkrétní místo, před neméně konkrétní rodinný dům. Obec by měla ve spolupráci s odborníky na dopravní bezpečnost zmapovat situaci na celém území obce, nechat zpracovat komplexní **dopravně-bezpečnostní audit** a na jeho základě postupně realizovat navazující opatření, šitá na míru konkrétním lokalitám.

Obrázek č. 30: Točna autobusů na Konečné

Z dalších dopravně-bezpečnostních opatření bude obec nadále **spolupracovat s frýdlantskou městskou policií**. Aktuálně policie měří rychlost projíždějících vozidel v centru obce. Zatímco Bílá hradí náklady spojené s provozem systému, město Frýdlant nad Ostravicí inkasuje výnosy z jeho provozu. Po vyhodnocení zkušebního provozu by bylo žádoucí jednat s městem o narovnání tohoto vztahu. K jednání je rovněž možnost **rozšíření služeb městské policie** o další, ať již v oblasti dopravní bezpečnosti a plynulosti provozu, tak v oblasti bezpečnosti obecně (viz kapitola č. 9.1.7). Vzhledem ke vzdálenosti Bílé od Frýdlantu a souvisejícím nákladům by obec měla na jednání s městem spolupracovat s dalšími obcemi a související náklady a kapacity sdílet.

S okolními obcemi a dalšími aktéry působícími v obci by Bílá měla rovněž pokračovat v jednáních o omezení **tranzitu nákladních aut** obcí. Nalikolik je toto omezení reálné vzhledem ke statusu hlavních tahů, je otázkou, obec by však neměla v této otázce rezignovat a hledat silné spojení a argumenty. S tranzitem nákladních aut souvisí také zatížení komunikací přetíženými nákladními auty. Zájmové sdružení Frýdlantsko-Beskydy před lety zakoupilo Policii České republiky mobilní váhy. Obec bude této příležitosti využívat a podílet se ve svazku obcí na **vážení nákladních aut**.

Bílá, ležící prakticky na konci všech dopravních linek, má z podstaty věci horší **dopravní obslužnost hromadnou dopravou** ve srovnání s obcemi, ležícími na hlavních dopravních tazích a v zázemí měst, a ve srovnání s reálnými či domnělými potřebami obyvatel. Obec bude monitorovat dopravní obslužnost svých obyvatel a usilovat o zachování či posílení linek, ne však za cenu neúnosných nákladů pro obecní rozpočet. Kromě toho se však zaměří na potřeby obyvatel postižených nebo ohrožených sociálním vyloučením a bude nadále podporovat službu **seniortaxi**. Nalezení vhodného modelu provozu této služby, aby plnila svůj účel a nebyla zneužívána, je podstatnou podmínkou její provozní udržitelnosti. Obec by za tímto účelem mohla spolupracovat s okolními obcemi, které jsou v obdobné situaci.

Posledním příkladem oblasti, která by se měla řešit komplexně, je problematika vztahů mezi obcí a vlastníky místních komunikací (v širokém slova smyslu) nebo pozemků pod nimi. Stávající či projektované komunikace (pěší zóna, plocha u zámečku, točna autobusů na Konečné, cyklostezka atp.) v mnoha případech leží na cizích pozemcích, aniž by přitom byly vztahy s jejich vlastníky uspokojivě a dlouhodobě vyřešeny. Obec proto v následujících letech

majetkoprávně vypořádá pozemky pod dopravní infrastrukturou tak, aby nebyla trvale paralyzována při nakládání s nimi. Podobně by bylo žádoucí smluvně, resp. **právně vypořádat údržbu komunikací** s jejich vlastníky. Obec provádí zimní i letní údržbu na desítkách kilometrů místních komunikací, které nevlastní, ale které jsou klíčové pro zajištění dopravní obslužnosti území. Obec by se proto měla postarat nejen o sjízdnost těchto komunikací, ale také o to, aby je obyvatelé obce, případně návštěvníci a turisté a další účastníci silničního provozu mohli nadále využívat.

Shrnutí prioritních projektů

Prioritní projekty shrnuje tabulka č. 37.

Tabulka č. 37: Doprava: prioritní projekty

Projekt	Rozpočet (mil. Kč)	Termín realizace
Místní komunikace kolem řadovek	1,2	2023 / 2024
Další místní komunikace	-	-
Optimalizace parkování v centru obce	2	2024
Točna autobusů a parkoviště na Konečné	7,1	2024
Chodník v centru obce	42	-
Chodník podél silnice II/484 na Konečné	7,2	2024
Další chodníky v obci	-	-
Přechod pro chodce v centru obce	0,5	2025
Cyklostezka Bílá – Mezivodí	40	2025
Most u pěší zóny - oprava	0,8	2023
Veřejné osvětlení na hřbitově a příjezdové cestě	0,5	2023
Autobusový záliv u Domovjanky	1,3	2024
Další autobusové zastávky	-	-
Dopravně-bezpečnostní opatření na Třeštíku	-	-
Dopravně-bezpečnostní opatření na Konečné	-	-
Dopravně-bezpečnostní opatření v zastavěné části obce	-	-
Dopravně-bezpečnostní opatření kolem řadovek	-	-
Dopravně-bezpečnostní audit	-	-
Spolupráce s frýdlantskou městskou policií	-	-
Tranzit nákladních aut	-	-
Vážení nákladních aut	-	-
Seniortaxi	-	-

9.2.2 OVZDUŠÍ

Opatření zahrnutá v této problemové oblasti obecně sledují především rozvoj environmentálně šetrného vytápění v lokálních topeništích. Změny způsobu vytápění (včetně ohřevu vody) je žádoucí kombinovat s opatřeními zaměřenými na snižování energetické náročnosti vytápění různých objektů, která jsou v logice tohoto strategického plánu brána za součást investic do objektů různého využití (v jim odpovídajících problemových oblastech). Tato problemová oblast se dále zaměřuje na jiné druhy a zdroje znečištění ovzduší, včetně znečištění akustického. Garantem navrhovaných opatření je především obec, spolupráce s vlastníky jednotlivých nemovitostí je však nezbytným předpokladem úspěchu realizace těchto opatření.

Strategické principy

Kromě dopravy mají významný vliv a kvalitu ovzduší lokální zdroje, zejména topeniště. Vlivem benevolentní legislativy jsou možnosti obce silně omezené. Až na pár případů méně zodpovědných obyvatel je situace v obci celkem uspokojivá. Obec však není plynofikována a nikdy nebude. Může investovat do environmentálně šetrného vytápění ve vlastních objektech; v případě soukromých objektů se však musí spoléhat na vůli jejich vlastníků a skromné nástroje regulace znečišťování ovzduší, kterými disponuje. Analogicky lze uvažovat o jiných lokálních zdrojích znečištění.

V případě liniových a plošných zdrojů znečištění (doprava a regionální průmysl) je situace ještě složitější, neboť reálných znečišťovatelů i poškozených je v regionu spousta, k Bílé nemají žádnou reálnou vazbu a Bílá na ně žádný relevantní vliv. Se znečišťovateli lze trpělivě vyjednávat, daleko účinnější (byť ne zcela účinné) je však pasivně reagovat prostřednictvím opatření typu výsadby zeleně (proti prašnosti a hluku) a úklidu veřejných prostranství (proti prašnosti).

Charakteristika opatření

Bílá bude v nadcházejícím období nadále podporovat **environmentálně šetrné vytápění v obytné zástavbě** prostřednictvím stávajících nástrojů a experimentovat s dalšími. Aby se environmentálně šetrné vytápění stalo přijatelnou alternativou konvenčním palivům, je nutné zlomit lenost vlastníků soukromých objektů a vytvořit jim odpovídající komfort při přípravě a realizaci investičních projektů a při provozu jejich výsledků. Kromě toho je nutné je vychovávat k tomu, že je společensky nepřijatelné začadit celou vesnici. Kromě finanční podpory výměny stávajících kotlů za šetrnější (dofinancování kotlíkových dotací) bude obec nadále **centrálně nakupovat ekologicky šetrné palivo** pro své obyvatele za zvýhodněné ceny.

Obec dále vyhledá nemovitosti, v nichž by instalovala systémy **vytápění a ohřevu vody ze solární (či jiné obnovitelné) energie** tak, aby přinejmenším část spotřeby kryla z vlastních zdrojů. V obci se pokusí nastartovat proces **komunitní energetiky**, jehož prostřednictvím by úřad, soukromé podnikatelské i neziskové subjekty a vlastníci dalších nemovitostí mohli vyrábět, navzájem si distribuovat a spotřebovávat energii z vlastních zdrojů. Těmito kroky by obec (v širokém smyslu slova) nejen využila vlastní zdroje, ale také by mohla výrazně ušetřit a stát se méně závislou na obecně nejistých dodávkách energie zvenčí.

Shrnutí prioritních projektů

Prioritní projekty shrnuje tabulka č. 38.

Tabulka č. 38: Ovzduší: prioritní projekty

Projekt	Rozpočet	Termín realizace
Environmentálně šetrné vytápění v obytné zástavbě	-	-
Centrální nákup ekologicky šetrného paliva	-	-
Vytápění a ohřev vody ze solární (obnovitelné) energie	2,5	2024
Komunitní energetika	-	-

9.2.3 VODA

Opatření zahrnutá v této problémové oblasti se obecně zaměřují na budování, modernizaci a celkový rozvoj vodohospodářské technické infrastruktury a na optimalizaci vodního režimu v krajině. Garantem navrhovaných opatření je obec.

Strategické principy

V oblasti budování, modernizace a celkového rozvoje vodohospodářské infrastruktury bude obec preferovat technicky proveditelná a ekonomicky opodstatněná řešení. Ta v případě infrastruktury pro nakládání s odpadními vodami (zejména splaškovými) zahrnují jak centralizované systémy v místech s koncentrovanou zástavbou, tak

decentralizované systémy v místech s rozptýlenou zástavbou. Rozvoj těchto systémů vyžaduje kromě realizace investičních projektů také osvětu (s pozitivními i negativními motivačními prvky).

V případě infrastruktury pro zásobování vodou se může jednat o posilování a modernizaci vodních zdrojů, rozšiřování, opravy, rekonstrukce a modernizace vodovodního řadu a další opatření realizovaná v zájmu posilování soběstačnosti obce v zásobování vodou. Ta mají úzkou vazbu na optimalizaci vodního režimu krajiny jako součást prevence před krizovými situacemi (dlouhodobá sucha, povodně apod.). Opatření zahrnují široké spektrum aktivit zaměřených na zpomalení odtoku vody z krajiny, ochranu před jejím rozlitím v místech zvláštního zájmu,¹⁰⁹ obnovu a revitalizaci vodních toků a ploch atp.

Charakteristika opatření

Obec je vlastníkem a provozovatelem vodovodní sítě v části centra obce a na Konečné. Možnosti rozšiřování vodovodní sítě jsou vzhledem k terénu a charakteru zástavby a vzhledem k omezeným kapacitám zdrojů omezené. Obec musí proto v první řadě investovat do **zdrojů pitné vody**. K tomu má zpracován průzkum zdrojů, testuje jejich vydatnost a má vlastní program na průzkum, budování a posilování vodních zdrojů a v těchto aktivitách bude nadále pokračovat, jak s ohledem na zabezpečení uživatelského komfortu domácností a připojených provozů, tak s ohledem na perspektivu nevyzpytatelných klimatických změn.

Dále je potřeba rekonstruovat a modernizovat stávající **úpravnu vody**, včetně změny filtračního zařízení, aby stačila stávajícím i plánovaným kapacitám a stále přísnějším technickým normám. V těchto souvislostech se uvažuje o celkové koncepci zásobování vodou, zkapacitnění, rozšíření a modernizaci **vodovodu v centru obce a na Konečné**.

S hrozbou klimatických změn na krku a s vědomím toho, že Bílá leží v nejhornější části povodí a z okolí do ní nepříteče ani kapka, je třeba s každým zdrojem vody nakládat uvážlivě. Obec proto v zájmu zefektivnění **nakládání s dešťovou vodou** zvažuje a podle zájmu zajistí pro zájemce z řad domácností a dalších vlastníků nemovitostí nádrže na dešťovou vodu, kterou lze po zachycení využívat jako užitkovou.

Budování a provoz konvenční kanalizační sítě jsou (kromě části centra) z důvodu charakteru zástavby a konfigurace terénu technicky neproveditelné a ekonomicky neopodstatněné. Kromě části centra, která je napojena na konvenční kanalizační síť s čistírnou odpadních vod (viz obrázek č. 21) bude preferovat alternativní, především decentralizovaná a soukromá řešení. Ve spolupráci s vlastníky nemovitostí provede analýzu potřeby veřejné podpory a na základě jejích výsledků a aktuálních možností externího financování případně připraví a realizuje projekt podpory **decentralizovaného čištění odpadních vod**. Vzhledem k tomu, že v současnosti je realizace podobných projektů a provoz jejich výsledků v Česku poměrně exotickou záležitostí a centrální instituce s jejich podporou teprve experimentují, nelze rozsah, rozpočet a harmonogram navazujících opatření seriózně předjímat. Důrazně se však obci doporučuje, aby se inspirovala příklady dobré praxe a důkladně zvažila pro Bílou optimální model přípravy a realizace projektu a provozu jeho výsledků.

Shrnutí prioritních projektů

Prioritní projekty shrnuje tabulka č. 39.

Tabulka č. 39: Voda: prioritní projekty

Projekt	Rozpočet (mil. Kč)	Termín realizace
Zdroje pitné vody	2	2024
Úpravna vody	2	2024
Vodovod v centru obce	1,4	2023
Vodovod na Konečné	1	2024
Nakládání s dešťovou vodou	-	-

¹⁰⁹ Místa, kde hrozí riziko škod na zdraví a majetku.

9.2.4 ODPADY

Opatření zahrnutá v této problémové oblasti se obecně zaměřují především na optimalizaci a rozvoj infrastruktury a služeb odpadového hospodářství, čímž přímo či nepřímo ovlivňují další oblasti životního prostředí v obci. Hlavním garantem navrhovaných opatření je obec. Vzhledem k současným i budoucím změnám v legislativě odpadového hospodářství, jejichž důsledky lze v současnosti seriózně předvídat pouze zčásti, je žádoucí koordinovat postup obce s okolními obcemi a zejména s poskytovateli služeb odpadového hospodářství.

Strategické principy

Stávající systém odpadového hospodářství je výsledkem spontánní evoluce a reflektuje jak vývoj požadavků uživatelů, tak vývoj technologií a legislativy. V důsledku toho se permanentně objevují (a budou objevovat) nedostatky týkající se rozsahu, kapacity, struktury, rozmístění a kvality jednotlivých prvků infrastruktury a služeb odpadového hospodářství. Systém na tyto deficity musí reagovat, přinejmenším v míře stanovené legislativou a normami. Moderní odpadové hospodářství musí umožňovat nejen zbavení se odpadu s minimem nepohodlí, ale také jeho separaci, v lepším případě též druhotné využití alespoň některých jeho druhů a ideálně i podmínky pro předcházení jeho vzniku. Mělo by současně své uživatele vychovávat k žádoucímu jednání tím, že toto jednání bude nejen správné, ale též výhodné, ne-li pro každého, pak přinejmenším pro většinu jeho uživatelů. Součástí opatření spadajících do tohoto problémového okruhu proto nutně musí být vzdělávání, výchova a osvěta (viz kapitola č. 9.1.4).

Charakteristika opatření

Základem fungujícího odpadového hospodářství je dostatečně dimenzovaná a kvalitní infrastruktura. Obec proto najde vhodnou lokalitu a přemístí stávající **sběrné místo** (viz obrázek č. 31). Nalezení vhodného místa umožní, aby byl sběrný dvůr rozšířen a umožnil sběr více druhů odpadu (např. velkoobjemového, nebezpečného, elektroodpadu, pneumatik atp.). Součástí vybudovaného sběrného místa bude i **reuse centrum**, které obyvatelům umožní použitelné věci odložit stranou pro případné využití někým dalším, což kromě vlivu na životní prostředí může prospět i peněženkám nových majitelů a uživatelů.

Obrázek č. 31: Sběrné místo

Obec také bude průběžně sledovat, zda stávající odpadkové **koše a nádoby na tříděný odpad** plní svou funkci, zda jsou dobře rozmístěny a včas vyváženy tak, aby v obci nevznikal nepořádek. V případě zjištěných nedostatků bude stávající zařízení doplňovat či jinak reagovat. Totéž se týká i **košů pro pejskaře**, které v obci v současnosti nejsou vůbec. V případě množících se stížností koše po obci, přinejmenším na frekventovaných místech, rozmístí.

Za účelem lepšího nakládání s odpadní biomasou a biologicky rozložitelným odpadem vůbec obec zjistí zájem a případně zajistí individuální **kompostéry do domácností**. Do životaschopného a silného projektu by přitom mohla jít s některou z okolních obcí či v jejich svazku (nekonkurovat si navzájem).

Z dlouhodobého hlediska se obec musí zamyslet nad celkovou koncepcí odpadového hospodářství. Nejde přitom pouze o dostupnost základních prvků infrastruktury odpadového hospodářství, ale o celkovou myšlenku, která by měla vést ke snížení produkce odpadu, zejména netříděného komunálního. Ačkoli podílem separovaného odpadu na tom není Bílá špatně, ceny neseparovaného komunálního odpadu výrazně rostou. Náklady za svoz neseparovaného komunálního odpadu přitom v současnosti nese obec (nepodnikající zdroje odpadů mají svoz zdarma), což je v přímém rozporu se zásadou, že znečišťovatel platí. V zájmu motivace k vyššímu **třídění odpadu** a minimalizace produkce smíšeného komunálního odpadu se obec nevyhne otázkám zpoplatnění svozu smíšeného komunálního odpadu. Byť je bezplatný svoz jednou z mála výhod, které může obec svým obyvatelům poskytnout, z hlediska produkce odpadů a motivace k environmentálně šetrnému chování je kontraproduktivní. Nemluvě o tom, že uspořené prostředky by šlo využít jinak a lépe.

Svoz tříděného odpadu v současnosti obec zajišťuje pouze pro nepodnikající subjekty. Podnikatelé si svoz řeší samostatně. Bude všestranně výhodnější **svoz tříděného odpadu od podnikatelů** zajistit společně se svozem od ostatních subjektů.

Shrnutí prioritních projektů

Prioritní projekty shrnuje tabulka č. 40.

Tabulka č. 40: Odpady: prioritní projekty

Projekt	Rozpočet (mil. Kč)	Termín realizace
Sběrné místo	1,6	2025
Reuse centrum	0,5	2025
Koše a nádoby na tříděný odpad	-	-
Koše pro pejskaře	-	-
Kompostéry do domácností	-	-
Třídění odpadu	-	-
Svoz tříděného odpadu od podnikatelů	-	-

9.2.5 KRAJINA VNITŘNÍ A VNĚJŠÍ

Tato problémová oblast zahrnuje poměrně širokou paletu opatření, jejichž společným jmenovatelem je užitná hodnota a vizuální vzhled intra- a extravilánu obce. Zaměřuje se v první řadě na jednotlivé prvky vnitřní a vnější krajiny: na veřejná prostranství, památky, krajinné prvky a mobiliář v obci. Dále řeší potřeby rozvoje komunální techniky a jejího zázemí. Zabývá se též rolí soukromých vlastníků nemovitostí, organizací a čínorodých jednotlivců a jejich motivací ve prospěch zvyšování užitné a estetické hodnoty vnitřní a vnější krajiny. Spadá sem též problematika krajinné a biologické diverzity a boje s expanzivními druhy rostlin a živočichů a se škůdci. Nejkomplexnější úroveň opatření spadajících do této oblasti představují pozemkové úpravy. Garantem navrhovaných opatření je především obec, zapojení místních obyvatel a organizací je však významným prvkem dlouhodobě udržitelného řešení vzhledu obce a okolní krajiny.

Strategické principy

Nejviditelnější částí každé obce je náves. I když Bílá vlastně žádnou náves nemá, má svá veřejná prostranství, která mají svou funkční, vizuálně-estetickou i symbolickou hodnotu. Urbanistické a architektonické řešení těchto míst je výsledkem spontánní evoluce, které vyhovuje možná tu či onde, ale rozhodně nevyhovuje (tím spíše stále se měnícím) potřebám jejich uživatelů a jednotlivé plochy v obecním i soukromém vlastnictví jsou ve stavu úměrném jejich stáří. Toto opatření se zaměřuje na dílčí nebo komplexní změny (rekonstrukce, modernizace, doplňování) veřejných prostranství v obci i na jejich pravidelnou údržbu.

V obci se také nachází řada drobných památek a významných krajinných prvků, především místního významu, které jsou připomínkami její minulosti a které dokreslují tvář vnitřní a vnější krajiny. Tyto památky a prvky si zaslouží odpovídající péči, které se jim v některých případech dostává, a v jiných ne. Tuto péči kromě obligátního nedostatku finančních prostředků mohou komplikovat vlastnické vztahy či rovnou nezájem vlastníků dotčených nemovitostí, i když pozice ostravsko-opavského biskupství jako dominantního vlastníka a odpovědného hospodáře situaci velmi zjednodušuje. Některé drobné památky a krajinné prvky v minulosti zanikly a stojí za zvážení, zda je neobnovit. Symbolickou hodnotu mohou získat také nově vybudované památky a krajinné prvky. Tyto aktivity jsou jako stvořené pro iniciativu místních organizací a čínorodých jednotlivců, kteří si mohou bezprizorní památky a krajinné prvky vzít pod patronát a s podporou obce o ně pečovat (viz kapitola č. 9.3.2).

Vzhledu a užitné hodnotě obce a okolní krajiny může chybět detail v podobě laviček, odpadkových košů, případně dalších prvků obecního mobiliáře v místech, která stojí za procházku a odpočinek. Zvláštní pozornost si zaslouží okolí cest, která jsou exponovaná jak s ohledem na relativně vysokou koncentraci pěších, cyklistů, motoristů a dalších účastníků silničního provozu, tak s ohledem na jejich bezpečnost, odvod dešťových vod z okolních pozemků atp.

Obec disponuje v oblasti komunálních služeb skromným zázemím, které umožňuje základní údržbu veřejných prostranství a budov. Jednotlivé položky inventáře však postupně technicky i morálně zastarávají a vyžadují průběžnou obnovu. V případě náhlé potřeby obec může spolupracovat se soukromými vlastníky techniky a z dlouhodobého hlediska může uvažovat o posilování meziobecní spolupráce v této oblasti tak, aby s jednou či více obcemi mohla sdílet specializovanou komunální techniku, na jejíž pořízení by jedna obec stěžejně dosáhla. Analogicky by obec mohla v případě vlastních volných kapacit nabízet své komunální služby na tržním principu obyvatelům, čímž by vytvářela rezervy na obnovu a rozvoj vlastní techniky a jejího zázemí.

Významněji, než obec ovlivňují celkový vzhled sídla a krajiny ostatní vlastníci nemovitostí. Jedna ruina v obci může znehodnotit výhled ze spousty oken a srazit ceny okolních nemovitostí. Ve vztahu k cizím nemovitostem má samospráva téměř svázané ruce. Možná je velmi komplikované přimět vlastníka chátrající nemovitosti, aby přestal hyzdit vzhled obce, lze však ocenit ty, kteří se snaží přispět svým dílem k tomu, aby byla krásná. Kromě jasného signálu ze strany obce vůči těm, kteří se snaží, můžou motivační programy přispět ke stmelení místního společenství, je-li nějak zapojeno.

Charakteristika opatření

Svůj vliv na vzhled intra- a extravilánu obce má řada opatření uvedených na jiných místech tohoto strategického plánu (např. viz kapitola č. 9.1.5). Kromě toho se však obec musí soustředit na **řešení problematiky neudržovaných objektů** jiných vlastníků, které v současnosti neslouží původnímu či dokonce žádnému účelu a hrozí stát se nejen ostudou obce, ale také ekologickou zátěží. Takovými objekty jsou např. bývalá celnice na Konečné nebo bývalá chatová osada (obrázek č. 23). Objektů s více či méně nejistou budoucností je však v obci více. Využití některých (např. vzdělávacího a sportovního centra; viz obrázek č. 29) je na dobré cestě, jiné (např. Ebeka; obrázek č. 32) na svou záchranu čekají. Obec by měla ve spolupráci s vlastníky hledat smysl jejich budoucí existence (viz např. kapitola č. 9.1.6) a cesty jejich revitalizace. Čím dříve, tím lépe, dříve, než se dostanou do stavu, kdy náklady jejich revitalizace či dokonce udržování v již tak neuspokojivém stavu přerostou vlastníkům i obci přes hlavu. Úspěšných příkladů revitalizace nevyužitých objektů je nejen v regionu spousta.

Obrázek č. 32: Ebeka

Sama obec by v tomto úsilí měla jít ostatním vlastníkům příkladem. Byť toho obec moc nevlastní, je přinejmenším morálním garantem vzhledu veřejných prostranství. Obec sama, nebo ve spolupráci s vlastníky funkčně i vizuálně klíčových nemovitostí v místech, ve kterých se soustřeďuje život obce, bude usilovat o to, aby se tato místa stala její vizitkou, na kterou budou Bílanští pyšní. Některá z těchto míst byla v jiných souvislostech zmíněna na jiných místech tohoto strategického plánu. Obec vybuduje **veřejná prostranství v centru obce a u obecního úřadu** (viz též kapitola č. 9.1.5). V návaznosti na vybudování apartmánových domů (viz kapitola č. 9.1.1) převezme do správy **veřejné prostranství v areálu AP Bílá**. Podobně bude průběžně dbát i na rozvoj veřejných prostranství (nebo jim odpovídajících míst) na osadách, aby i tyto měly svá místa pro setkávání.

Součástí veřejných prostranství v obci budou **vítače**, které upozorní návštěvníky obce a projíždějící na vjezd do její centrální části (mezi obecním úřadem a loveckým zámečkem) a které by mohly symbolizovat např. její železniční historii (viz kapitola č. 9.1.4). Obec ve spolupráci s vlastníky pozemků bude dbát také na to, aby veřejná prostranství a další místa s vyšší koncentrací osob (místních i návštěvníků a turistů) byla osazena odpovídajícím **mobiliářem** (lavičky, odpadkové koše, případně informační tabule či vývěsky, ohniště atp.; viz též kapitoly č. 9.1.5, 9.2.4 a 9.3.1).

Majitelem nejvýznamnější obecní památky, dřevěného **kostelíka svatého Bedřicha**, je sice ostravsko-opavské biskupství, obec však přispívá na jeho údržbu. V těchto aktivitách bude ve spolupráci s biskupstvím pokračovat tak, aby tato památka byla nadále pýchou obce.

Aktivity spojené s veřejnými prostranstvími, veřejnou zelení, drobnými památkami a mobiliářem mohou být postaveny na principu aktivního zapojení veřejnosti tak, aby se v myslí obyvatel posiloval jejich vztah k obci a vědomí společné odpovědnosti za její vzhled (viz kapitola č. 9.3.2). V civilizovaném zahraničí bývá zvykem, že patronát přinejmenším nad některými obecními plochami a významnými krajinnými prvky přebírají místní obyvatelé a předhání se v tom, čí zásluhou vypadá obec lépe. I u nás je celkem obvyklé, že přinejmenším jednou ročně se obyvatelé seberou a uklidí obec od za rok nastřádaných odpadků. Obec může takové **občanské iniciativy** podporovat finančně, materiálně, organizačně i jinými způsoby.

Shrnutí prioritních projektů

Prioritní projekty shrnuje tabulka č. 41.

Tabulka č. 41: Krajina vnitřní a vnější: prioritní projekty

Projekt	Rozpočet (mil. Kč)	Termín realizace
Řešení problematiky neudržovaných objektů	-	-
Veřejné prostranství v centru obce	-	-
Veřejné prostranství u obecního úřadu	-	-
Veřejné prostranství v areálu AP Bílá	-	-

Projekt	Rozpočet (mil. Kč)	Termín realizace
Vítače	1,2	2024
Mobiliář	-	-
Kostelík svatého Bedřicha	-	-
Občanské iniciativy	-	-

9.2.6 OSTATNÍ INFRASTRUKTURA A SLUŽBY

Životní prostředí v obci kromě předchozích oblastí ovlivňují další, dříve nezmíněné služby a infrastruktura, na něž se zaměřuje tato (zbytková) oblast. Podobně jako v předchozích je garantem i této oblasti obec, bez spolupráce s dalšími významnými aktéry z řad vlastníků a provozovatelů infrastruktury a jiných nemovitostí, aktéry ochrany životního prostředí a širokou veřejností obecně se však neobejde.

Strategické principy

Kromě dopravní a vodohospodářské infrastruktury a infrastruktury odpadového hospodářství, souvisejících služeb a problematik ovzduší a krajiny přichází v úvahu další infrastruktura a služby, které mají vliv na kvalitu životního prostředí, života obyvatel Bílé a celkovou atraktivitu obce uvnitř i navenek. Jejich vlastníkem a provozovatelem či poskytovatelem je v některých případech obec a zde musí postupovat s péčí řádného hospodáře a s ohledem na zájmy své i obyvatel obce. V ostatních případech může dostupnost a kvalitu infrastruktury a souvisejících služeb ovlivňovat prostřednictvím jednání s třetími osobami.

Charakteristika opatření

Obec je vlastníkem **telekomunikačních sítí** (optických, metalických i vzdušných) a prostřednictvím provozovatelů zajišťuje televizní a internetové připojení obyvatelům a zde působícím subjektům. O tuto síť se bude nadále starat, udržovat ji a průběžně modernizovat a rozšiřovat nejen v centru obce, ale i na osadách, kde jsou na obecní síti zvláště závislí.

Obec dále sama či ve spolupráci s vlastníky nemovitostí vytipuje vhodná místa a zajistí v nich **veřejný přístup k internetu** prostřednictvím Wi-Fi tak, aby signál z vysílače zasahoval pokud možno mimo zdi budovy (bude-li vysílač v budově) a umožňoval tak připojení kolemjdoucím kdykoli, i mimo provozní dobu v daném objektu. Připojená místa lze zevnitř i zvenčí osadit lavičkami a jiným mobiliářem (viz kapitola č. 9.2.5).

Shrnutí prioritních projektů

Prioritní projekty shrnuje tabulka č. 42.

Tabulka č. 42: Ostatní infrastruktura a služby: prioritní projekty

Projekt	Rozpočet (mil. Kč)	Termín realizace
Telekomunikační síť	0,4 / rok	2023 +
Veřejný přístup k internetu	0,3	2024

9.3 PROBLÉMOVÝ OKRUH ÚZEMNÍ ROZVOJ

Tento problémový okruh se zaměřuje na vytváření podmínek pro celkový rozvoj obce. Sestává ze čtyř problémových oblastí.

9.3.1 INFORMOVANOST

Opatření zahrnutá v této problémové oblasti obecně sledují rozvoj informační infrastruktury a informačních kanálů (nezahrnutých v kapitole č. 9.2.6). Hlavním garantem navrhovaných opatření je v současnosti obec. Do budoucna je však nutné počítat s posilováním zapojení aktivních obyvatel obce; především v oblasti rozvoje informačních kanálů a jejich obsahu.

Strategické principy

Kromě telekomunikační infrastruktury zahrnuté výše sleduje toto opatření rozvoj další veřejné informační infrastruktury, včetně tradičních forem, které mají stále své zastánce. Informační systémy v obci musí postupně reagovat na potřeby svých cílových skupin. Týká se to nejen komunikačních novinek, ale také stávajících kanálů, na jejichž kvalitu a dostupnost jsou a budou jejich uživatelé stále náročnější. Je nutné brát v úvahu, že každý informační kanál má svou cílovou skupinu a optimální komunikace je založena na jejich vyváženém mixu. I v době mobilní komunikace je nejvýznamnějším informačním kanálem osvědčený tištěný zpravodaj. Nelze také spoléhat na to, že jednou podaná informace k informování stačí. V informační džungli není těžké informaci přehlédnout, a to i v případě, že ji člověk hledá. Informace musí být lidem podstrčena až pod nos, má-li být předána (často s přiměřenou dávkou agrese). Nelze očekávat, že veškerá informační aktivita bude zajištěna kapacitami starosty, zastupitelů nebo obecního úřadu. Rostou-li nároky na rozsah a kvalitu informací, musí se informovanost stát záležitostí širší komunity, především aktivních obyvatel, které by obec měla v jejich informační aktivitě podporovat.

Charakteristika opatření

Bílá bude v zásadě pokračovat ve stejné informační a komunikační politice, kterou uplatňovala dodnes. Všechny její nástroje budou zachovány a nadále rozvíjeny, dokud budou plnit svou funkci a dokud budou mít svou cílovou skupinu. Zvláště se obec zaměří na následující projekty a dlouhodobé aktivity:

- vydávání a distribuci **Bílanského občasníku**,
- provoz a rozvoj **webových stránek** obce, včetně jejich modernizace tak, aby sloužily nejen k informování, ale také k vyřizování komunikace s úřadem,
- provoz, obnovu a rozvoj sítě informačních **vývěsek**, zejména na frekventovaných místech v obci, např. na autobusových zastávkách.

Obec se v následujícím období zaměří také na rozvoj stávajících a posouzení možností zavedení nových informačních kanálů. Jedním z nich je systém **QR kódů**, který je sice závislý na vlastnictví odpovídající techniky (čtečky a připojení), oproti konvenčním statickým informačním kanálům (zejména informačním tabulím) však prakticky nic nestojí, umožňuje propojení s audio a video obsahem a snadnou aktualizaci a nehyzdí krajinu. QR kódy mohou být umístěny u provozoven služeb obyvatelům, návštěvníkům a turistům, na místních pamětihodnostech či kdekoli, kde je k tomu důvod a příležitost. V souvislosti s tím obec zváží pořízení a instalaci **informačních tabulí** s různými informacemi o místních pamětihodnostech, např. v souvislosti s železniční historií obce (viz kapitola č. 9.1.4).

Shrnutí prioritních projektů

Prioritní projekty shrnuje tabulka č. 43.

Tabulka č. 43: Informovanost: prioritní projekty

Projekt	Rozpočet	Termín realizace
Bílanský občasník	-	-
Webové stránky	-	-
Vývěsky	-	-
QR kódy	-	-

9.3.2 OBČANSKÁ SPOLEČNOST

Tato problémová oblast se zaměřuje na rozvoj spolupráce mezi samosprávou a obyvateli a na zvrácení trendu prohlubující se závislosti stále většího počtu jednotlivců na veřejném sektoru. Je bohužel stále častějším zjevem, že občané požadují od státu nebo obce to, co je v civilizovaných společnostech záležitostí soukromá: jednotlivců, rodin, místního společenství nebo trhu. Navržená opatření zahrnují především rozvoj komunitního plánování a rozvoj spolkové činnosti. Přírozeným garantem této oblasti je obec, jejími klíčovými partnery jsou však místní organizace a místní společenství jako celek.

Strategické principy

Obec informuje své obyvatele o aktuálním dění, ať již prostřednictvím institucionalizovaných či neformálních kanálů. Komunitní plánování ve smyslu vzájemné (obousměrné) diskuse samosprávy s obyvateli nad různými tématy však stále má své rezervy. Zasedání obecního zastupitelstva jsou sice ze zákona veřejně přístupná, účastní se jich však pouze hrstka obyvatel (kromě projednávání horkých témat). Smyslem navržených opatření je rozvinout komunitní plánování jako standardní součást komunikace mezi samosprávou a občany. Prostřednictvím toho lze očekávat zvýšení zájmu a aktivity občanů (alespoň některých) o dění v obci. Lze je naplnit různými formami zapojování veřejnosti, dotazníkovými šetřeními počínaje, veřejnými projednáváními ani zdaleka nekonče.

Přírozenými hybateli života v obci bývají spolky, na Bílé však žádný aktivně nepůsobí, byť řada Bílanských je členy spolků z okolních obcí, nebo spolků působících na hierarchicky vyšších úrovních. Je proto žádoucí, aby obec vznik a činnost spolků, nebo alespoň aktivních obyvatel podporovala, zejména pokud by tito přinášeli užitek nejen svým členům a příznivcům, ale obci jako celku. Aby podpora spolkové činnosti měla svůj hlubší smysl, je žádoucí hledat optimální míru uplatnění principu zásluhovosti. Podpora by neměla být automatická, ale měla by obsahovat motivační prvek. Prostřednictvím podpory může obec nakupovat část své stávající nebo plánované agendy, nebo přinejmenším bonifikační složku podpory vázat na plnění různých cílů formulovaných v tomto strategickém plánu. Prostřednictvím podpory spolkové činnosti může vyslat svým občanům zřetelný signál, že aktivita se cení.

Charakteristika opatření

Na Bílé zcela chybí spolková činnost a společenský, kulturní a sportovní život v obci organizuje samospráva. Obec by se proto měla všemožně snažit tento nenormální stav zvrátit. V první řadě by měla s obyvateli obce lépe komunikovat. Naváže proto na zkušenosti z přípravy tohoto strategického plánu (viz obrázek č. 1) a bude průběžně realizovat **setkávání samosprávy s obyvateli** nad aktuálními problémy a příležitostmi obce. Tato setkání by se měla konat nad každým potenciálně horkým tématem a, v případě, že takové téma nebude aktuálně po ruce, pravidelně, alespoň jednou ročně. Klasický formát obecního zastupitelstva tak, jak vyplývá ze zákona o obcích, není pro tyto účely vhodný, neboť odrazuje svým obsahem a formou obyvatele od účasti. Daleko efektivnější jsou neformální setkání obohacená společenským programem a občerstvením a případně nalepená na organizaci společenských, kulturních či sportovních akcí.

Kromě toho realizuje alespoň co pět let **dotazníkové šetření spokojenosti obyvatel**. Kromě podkladů pro hodnocení průběhu naplňování strategického plánu mohou tato šetření identifikovat nové potenciály a limity rozvoje území. Šetření proběhnou přibližně v polovině období platnosti tohoto plánu (pro účely střednědobého hodnocení) a na jeho závěru (pro účely závěrečného hodnocení a pro účely přípravy nového strategického plánu). Při aktuálnějších příležitostech bude obec podle potřeby realizovat samostatná, dílčí, ad-hoc šetření či ankety.

Obec dále přinejmenším vyzkouší po vzoru jiných obcí zavedení **finanční podpory spolkové činnosti a aktivních obyvatel** a jejich projektů. Na mnoha místech tohoto strategického plánu zmíněný princip posilování angažovanosti místních organizací a obyvatel v životě obce by se měl odrážet v pravidlech podpory jejich činnosti. Obec bude v následujících letech podporovat spolkovou činnost a setkávání obyvatel, přičemž bude permanentně hodnotit přínos této podpory a této spolupráce k naplňování cílů obce formulovaných v tomto strategickém plánu. Prostřednictvím finanční podpory může obec část své agendy nakupovat od svých aktivních obyvatel a zdůraznit princip zásluhovosti tak, aby bylo zřejmé, že žádná podpora není zadarmo a že každá aktivita se cení. Potenciál tohoto nakupování je téměř bezbřehý. Může přímo zasahovat do oblasti volného času (viz kapitola č. 9.1.5), vzdělávání a výchovy (viz kapitola č. 9.1.4), sociálních služeb (viz kapitola č. 9.1.3) či údržby krajiny (viz kapitola č. 9.2.5), čímž okruh témat nemusí být ani zdaleka vyčerpán. Zcela samozřejmé by mělo být, že podporované organizace a jednotlivci budou o své činnosti informovat veřejnost (viz kapitola č. 9.3.1) tak, aby bylo zřejmé, že obec svou podporu poskytuje účelně a že aktivita veřejnosti je podporována.

Kromě finanční podpory lze k podnětění aktivity obyvatel využít přirozené řevnivosti jednotlivých součástí místní společnosti. Prostřednictvím **soutěží a štafet** nejrůznějšího druhu (např. soutěž osad o nejlepší guláš nebo slivovici, fotbalový zápas ženatých a svobodných, vlasatých a plešatých, štafeta typu dnes zveme my vás, zítra vy nás atp.) by mohla být obcí nastartována tradice, v níž by obyvatelé dále pokračovali, protože by bylo ostudou ji přerušit.

Samozřejmě by se na těchto akcích obec finančně a organizačně spolupodílela, ale váha odpovědnosti by byla primárně na místním společenství.

Shrnutí prioritních projektů

Prioritní projekty shrnuje tabulka č. 44.

Tabulka č. 44: Občanská společnost: prioritní projekty

Projekt	Rozpočet	Termín realizace
Setkávání samosprávy s obyvateli	-	-
Dotazníková šetření spokojenosti obyvatel	-	-
Finanční podpora spolkové činnosti a aktivních obyvatel	-	-
Soutěže a štafety	-	-

9.3.3 PARTNERSTVÍ

Opatření zahrnutá v této oblasti se obecně zaměřují především na rozvoj spolupráce mezi institucionalizovanými aktéry rozvoje obce. To se týká jak spolupráce Bílé s okolními obcemi (v rámci svazku obcí i mimo něj), tak s podnikateli a snad jednou i spolky (jako organizacemi). Všeestranně prospěšná spolupráce v první řadě staví na vzájemné komunikaci. Své uplatnění má při realizaci konkrétních rozvojových aktivit, které jsou podle svého tematického zaměření obsaženy v jiných problémových oblastech tohoto strategického plánu. Hlavním garantem navrhovaných opatření je obec, bez vůle partnerů ke komunikaci a spolupráci však tato opatření postrádají smysl a obsah.

Strategické principy

Základním kamenem každého partnerství je komunikace mezi (potenciálními) partnery. Tato komunikace představuje víc než prosté informování (viz kapitola č. 9.3.1). Prostřednictvím komunikace si partneři mohou vyměňovat informace o svých potřebách a očekáváních ve vztahu k druhým. Mohou v partnerství také hledat řešení svých individuálních nebo společných problémů, případně nalézat zdroje k jejich řešení. Především však komunikace mezi partnery brousí hrany a přispívá k budování vzájemné důvěry. Na Bílé, stejně jako v kterékoli jiné obci, nějaká komunikace a spolupráce mezi klíčovými aktéry jejího rozvoje probíhá. Smyslem navrhovaných opatření je komunikaci a spolupráci s partnery rozvinout a usilovat o naplňování vlastních cílů jejím prostřednictvím.

Charakteristika opatření

Obec dlouhodobě spolupracuje s některými hlavními aktéry rozvoje cestovního ruchu, volného času a souvisejících oblastí pod hlavičkou **Spolku Bílá v Beskydech**. Jeho prostřednictvím jsou realizována opatření, jimiž obec sleduje vlastní i společné zájmy a s partnery komunikuje na každodenní bázi. Je žádoucí v této spolupráci pokračovat a případně rozšířit okruh zapojených partnerů, čímž by se synergie jejich aktivit mohla ještě znásobit.

Obec je dále členem Zájmového sdružení Frýdlantsko-Beskydy a MAS Frýdlantsko – Beskydy a jejich prostřednictvím spolupracuje s dalšími členskými obcemi (a v případě MAS i s partnery ze soukromého podnikatelského a neziskového sektoru) na rozvoji regionu, jehož je Bílá součástí. Spolupracuje také s některými obcemi na slovenské straně hranic, zejména v oblasti volnočasových aktivit, ale také na rozvoji infrastruktury v příhraničí. Bílá bude v **mezi-obecní a přeshraniční spolupráci** pokračovat i nadále, není přitom vyloučeno navázání dalších spoluprací s jinými obcemi a subjekty, ať již na úrovni obce nebo na úrovni svazku obcí a MAS, jichž je obec členem. Prostřednictvím této spolupráce by obec mohla ve spolupráci s jinými připravovat a realizovat společné projekty, ale také sdílet kapacity a naplňovat své vlastní cíle tam, kde obci vlastní kapacity nestačí a realizace individuálních projektů je nad její možnosti, příliš riskantní nebo z různých jiných důvodů nedává srovnatelný smysl (viz jiné oblasti tohoto strategického plánu).

Shrnutí prioritních projektů

Prioritní projekty shrnuje tabulka č. 45.

Tabulka č. 45: Partnerství: prioritní projekty

Projekt	Rozpočet	Termín realizace
Spolek Bílá v Beskydech	-	-
Meziobecní spolupráce	-	-
Přeshraniční spolupráce	-	-

9.3.4 ŘÍZENÍ

Opatření zahrnutá v této problémové oblasti se obecně zaměřují na kvalitu řízení správy a rozvoje obce uvnitř ní samotné i v širších souvislostech. Dosažení a udržení přiměřeného standardu řídicích mechanismů na Bílé vyžaduje především zajištění stabilních, kvalitních a odpovědných lidských zdrojů na obecním úřadu a v síti spolupracujících organizací. Garantem navrhovaných opatření je především obec.

Strategické principy

Systematické řízení rozvoje obce vyžaduje osvojení strategické plánovací kultury a jejích principů každým zastupitelem, zaměstnancem obecního úřadu a přinejmenším manažerem spolupracujících organizací. Strategickou plánovací kulturou se zde rozumí především uvažování o každodenních rozhodnutích v kontextu dosahování dlouhodobých cílů tak, aby i ta rozhodnutí, která nejsou v tomto strategickém plánu explicitně zmíněna, směřovala správným směrem. Strategické principy směřování v jednotlivých problémových oblastech jsou v tomto plánu uvedeny na příslušných místech, a byť zcela jistě nepostihují veškeré otázky spojené s rozvojem obce, naznačují více než mnohé. Znalost strategického plánu by měla být základní výbavou všech osob na místech spojených s efektivní správou obce a jejího rozvoje. Politickou odpovědnost za jednotlivé oblasti mohou převzít jednotliví zastupitelé tak, aby každá oblast měla svého konkrétního garanta. Implementace opatření, navržených v kapitole č. 11, by měla být pro systematické strategické řízení samozřejmostí.

Obec a spolupracující organizace by měly usilovat o zkvalitňování svých lidských zdrojů na úrovni zastupitelů, manažerů i úředníků v agendách, které přímo souvisí s naplňováním strategických cílů obce. Nejedná se zde pouze o záležitosti legislativní a administrativní, ale (především!) o přejímání příkladů dobré praxe a vědy a výzkumu do oblastí, které jsou z pohledu obce strategické. Být se mohou zdát některé problémy obce obtížně řešitelné, ne-li zcela neřešitelné, s vysokou pravděpodobností již byly podobné (a možná řádově závažnější) problémy vyřešeny někým jiným někde jinde. Učením se od jiných může obec eliminovat riziko slepých uliček nebo vymyšleného vymyšleného.

Realizace opatření navržených v tomto strategickém plánu vyžaduje zajištění značného množství externích finančních zdrojů. Pro obec velikosti Bílé není ekonomicky opodstatněné držet si vlastního projektového a strategického manažera v době, kdy je jeho potenciální náplň práce vysoce specializovanou záležitostí pro týmy kvalifikovaných odborníků. Obec by měla v první řadě ve spolupráci s ostatními obcemi usilovat o zlepšení projektového a strategického managementu v mikroregionu Frýdlantsko-Beskydy a udržení jeho úrovně v MAS Frýdlantsko – Beskydy. Pro specializovanější spolupráci je určitě výhodné uzavřít a rozvíjet strategickou spolupráci se specializovanou agenturou.

Charakteristika opatření

V souladu s dobrou praxí územního plánování a požadavky danými legislativou obec zpracuje zprávu o uplatňování územního plánu. Následně přistoupí ke zpracování nového, resp. ke standardizaci **územního plánu**. Bude více než žádoucí, aby nový územní plán respektoval cíle, priority a principy vzešlé z procesu tvorby tohoto strategického plánu tak, aby tyto dokumenty byly ve vzájemném souladu. Aby strategický plán vymezoval směr rozvoje území a územní plán definoval jeho prostorovou dimenzi.

Obec se dále bude aktivně účastnit akcí na **vzdělávání zastupitelů, úředníků a dalších osob**. K tomuto účelu bude spolupracovat především se Zájmovým sdružením Frýdlantsko-Beskydy a MAS Frýdlantsko – Beskydy a sousedními obcemi. Vzdelávání může probíhat řadou způsobů, např. tematicky zaměřenými prezentacemi, diskusemi a exkurzemi ve vazbě na opatření definovaná v tomto strategickém plánu i ve vazbě na každodenní agendu obce a nové výzvy, kterým bude v budoucnu čelit.

Shrnutí prioritních projektů

Prioritní projekty shrnuje tabulka č. 46.

Tabulka č. 46: Řízení: prioritní projekty

Projekt	Rozpočet	Termín realizace
Územní plán	0,2	2024
Vzdělávání zastupitelů, úředníků a dalších osob	-	-

10 ZHODNOCENÍ ZDROJŮ A JEJICH ALOKACE

Kapitola ve výstavbě

11 PLÁN REALIZACE

Úspěšné naplnění cílů tohoto strategického plánu bezpodmínečně vyžaduje systematický přístup. Plán sám o sobě by nebyl ničím, pokud by na plánování nenavazovala cílevědomá realizace. Ta stojí a padá s fungujícím organizačním zázemím, každodenní prací s plánem, jeho operacionalizací, monitoringem a vyhodnocováním, přehodnocováním jeho aktuálnosti a případnými aktualizacemi a komunikací vůči veřejnosti a případným partnerům.

11.1 ORGANIZAČNÍ ZAJIŠTĚNÍ

Odpovědnost za realizaci strategického plánu přejímá zastupitelstvo obce jeho schválením. S vědomím vlastních omezených zdrojů by samospráva měla podněcovat aktivitu případných třetích subjektů, včetně činnorodých zástupců veřejnosti, kteří sice nenesou za realizaci tohoto strategického plánu žádnou odpovědnost, mohou však výrazně přispět k naplnění jeho cílů (viz opatření formulovaná v kapitolách č. 9.3.2 a 9.3.3). Řízením realizace by měla být pověřena konkrétní osoba ze zastupitelstva či obecního úřadu a měly by jí být vytvořeny odpovídající podmínky pro výkon její funkce vyčleněním dostatečných finančních zdrojů, o politické a organizační podpoře nemluvě.

11.2 OPERACIONALIZACE

Strategický plán je naplňován aktivitami obce a případných třetích subjektů. Slouží jako zásobník v něm vyjmenovaných projektů a generátor dalších, explicitně nejmenovaných, které řeší v analýze identifikované problémy, naplňují strategické cíle a respektují principy formulovaných opatření.

Pro účely operacionalizace by měla obec zpracovávat akční plány s krátkodobějším časovým horizontem realizace a přesnějšími informacemi o jednotlivých projektech. Doporučuje se tyto akční plány zpracovávat každoročně v návaznosti na přípravu rozpočtu obce, a to s platností na následující rok a s výhledem na rok další (dvouleté klouzavé období). Projekty ze zásobníku by měly být do akčního plánu racionálně vybírány na základě:

- priority,
- finanční efektivity,
- přínosu pro dosažení strategických cílů,
- připravenosti.

11.3 MONITORING A HODNOCENÍ

Bez měření není řízení. Průběh realizace strategického plánu je nutné průběžně monitorovat a ve stanovených intervalech vyhodnocovat. Prostřednictvím hodnocení se posuzuje úspěšnost dosavadních aktivit, vytváří podklady pro rozhodování o dalším postupu a pro případné změny (nápravná opatření). Správné hodnocení vyžaduje jasné a pravidelné milníky, existenci jasných kritérií, ochotu strategicky řídit a nutnou dávku sebereflexe. Předmětem hodnocení jsou:

- Aktuálnost analýzy, vize a strategických cílů. Výstupy hodnocení jsou vstupem pro případné aktualizace a změny strategického plánu (viz kapitola č. 11.4).
- Realizace jednotlivých projektů, jejich termíny a spotřeba zdrojů. Toto hodnocení je vhodné provázat s akčním plánováním (viz kapitola č. 11.2). Hodnocení aktuálně skončeného jednoletého plánovacího období by mělo být vstupem pro rozhodování o akčním plánu pro nadcházející období.
- Dosažené výsledky, tj. stupeň dosažení strategických cílů. Strategické cíle definované v kapitole č. 6 budou v polovině a na závěr období platnosti tohoto strategického plánu vyhodnoceny prostřednictvím dotazníkového šetření (viz kapitola č. 9.3.2). Druhé z šetření bude současně vstupem pro další strategický plán s platností pro nadcházející období.

11.4 AKTUALIZACE A ZMĚNY

Strategický plán je živým dokumentem a je žádoucí jej průběžně aktualizovat či měnit v závislosti na změněných podmínkách v území a nově identifikovaných problémech a příležitostech rozvoje. Aktualizace a změny jsou vždy lepším řešením, než kompletní ukončení realizace a totální rekonstrukce strategického plánu. Bez ohledu na hloubku a rozsah změn podmínek, problémů či příležitostí, kompletně nový plán zpravidla nevede k diametrálně odlišným cílům a opatřením a žádný plán nemůže nahradit ochotu strategicky řídit.

11.5 INFORMOVANOST

V zájmu zvýšení podílu občanů a případných partnerů na rozvoji obce by měl být veřejně dostupný jak strategický plán, tak veškerá navazující dokumentace (akční plány, výsledky hodnocení atp.). Je přitom vhodné mít na paměti, že veřejnost byla od počátku do tvorby tohoto strategického plánu zapojena. Otevřenost při jeho realizaci je tudíž otázkou důvěry, která představuje jeden z klíčových předpokladů rozvoje místního společenství a zdroj jeho naděje do budoucna.

SEZNAM PŘÍLOH

1. Použité zdroje
2. Složení pracovní skupiny
3. Zápisy z jednání pracovní skupiny (pouze v elektronické verzi)
4. Fotodokumentace (pouze v elektronické verzi)

PŘÍLOHA Č. 1: POUŽITÉ ZDROJE

1. CENIA (nedatováno): Národní geoportál INSPIRE. Praha: Česká informační agentura životního prostředí.
2. ČSÚ (2006): Historický lexikon obcí České republiky 1869–2005. Praha: Český statistický úřad.
3. ČSÚ (2012): Obyvatelstvo podle pohlaví a věkových skupin v obcích Moravskoslezského kraje k 31. 12. 2011. Praha: Český statistický úřad.
4. ČSÚ (2013): Sčítání lidu, domů a bytů 2011. Databáze výsledků. Praha: Český statistický úřad.
5. ČSÚ (2015): Veřejná databáze. Nezaměstnanost v obcích vybraného SO ORP. Praha: Český statistický úřad.
6. ČSÚ (2016): Veřejná databáze. Nezaměstnanost v obcích vybraného SO ORP. Praha: Český statistický úřad.
7. ČSÚ (2017a): Veřejná databáze. Nezaměstnanost v obcích vybraného SO ORP. Praha: Český statistický úřad.
8. ČSÚ (2017b): Veřejná databáze. Veřejné občanské vybavení v obcích vybraného SO ORP. Praha: Český statistický úřad.
9. ČSÚ (2018): Veřejná databáze. Nezaměstnanost v obcích vybraného SO ORP. Praha: Český statistický úřad.
10. ČSÚ (2019): Veřejná databáze. Nezaměstnanost v obcích vybraného SO ORP. Praha: Český statistický úřad.
11. ČSÚ (2020): Veřejná databáze. Nezaměstnanost v obcích vybraného SO ORP. Praha: Český statistický úřad.
12. ČSÚ (2021a): Česká republika od roku 1989 v číslech. Praha: Český statistický úřad.
13. ČSÚ (2021b): Veřejná databáze. Nezaměstnanost v obcích vybraného SO ORP. Praha: Český statistický úřad.
14. ČSÚ (2022a): Data pro místní akční skupiny (MAS), roky 2014–2020. Aktualizace k 30. červnu 2022. Praha: Český statistický úřad.
15. ČSÚ (2022b): Databáze demografických údajů za obce ČR. Praha: Český statistický úřad.
16. ČSÚ (2022c): Obyvatelstvo podle pohlaví a věkových skupin v obcích Moravskoslezského kraje k 31. 12. 2021. Praha: Český statistický úřad.
17. ČSÚ (2022d): Obyvatelstvo podle pohlaví a věkových skupin v obcích Moravskoslezského kraje k 31. 12. 2021. Praha: Český statistický úřad.
18. ČSÚ (2022e): Obyvatelstvo podle pohlaví a věkových skupin v obcích Zlínského kraje k 31. 12. 2021. Praha: Český statistický úřad.
19. ČSÚ (2022f): Sčítání 2021: Výsledky. Obyvatelstvo podle ekonomické aktivity. Praha: Český statistický úřad.
20. ČSÚ (2022g): Sčítání 2021: Výsledky. Obyvatelstvo podle věkových skupin a pohlaví. Praha: Český statistický úřad.
21. ČSÚ (2022h): Sčítání 2021: Výsledky. Základní údaje. Praha: Český statistický úřad.
22. ČSÚ (2022i): Sčítání 2021: Výsledky. Zaměstnaní podle odvětví ekonomické činnosti. Praha: Český statistický úřad.
23. ČSÚ (2022j): Stav a pohyb obyvatelstva v ČR – rok 2021. Praha: Český statistický úřad.
24. ČSÚ (2022k): Územně analytické podklady ČSÚ. Praha: Český statistický úřad.
25. ČSÚ (2022l): Věkové složení obyvatel podle pohlaví a rodinného stavu k 31. 12. 2021. Praha: Český statistický úřad.
26. ČSÚ (2022m): Veřejná databáze. Dokončené byty. Praha: Český statistický úřad.
27. ČSÚ (2022n): Veřejná databáze. Hosté a přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních. Praha: Český statistický úřad.
28. ČSÚ (2022o): Veřejná databáze. Kapacity hromadných ubytovacích zařízení. Praha: Český statistický úřad.
29. ČSÚ (2022p): Veřejná databáze. Katastrální výměry – druhy pozemků. Praha: Český statistický úřad.
30. ČSÚ (2022q): Veřejná databáze. Nezaměstnanost v obcích vybraného SO ORP. Praha: Český statistický úřad.
31. ČSÚ (2022r): Veřejná databáze. Obydlené domy podle technické vybavenosti. Praha: Český statistický úřad.

32. ČSÚ (2022s): Veřejná databáze. Obydlené domy podle způsobu odvádění odpadních vod. Praha: Český statistický úřad.
33. ČSÚ (2022t): Veřejná databáze. Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle nejvyššího dosaženého vzdělání. Praha: Český statistický úřad.
34. ČSÚ (2022u): Vybrané údaje za Moravskoslezský kraj – obyvatelstvo. Praha: Český statistický úřad.
35. ČSÚ (2022v): Vybrané ukazatele za okres Frýdek-Místek v letech 2000–2021. Praha: Český statistický úřad.
36. ČSÚ (2023a): Veřejná databáze. Ekonomické subjekty podle převažující činnosti CZ-NACE. Praha: Český statistický úřad.
37. ČSÚ (2023b): Veřejná databáze. Nezaměstnanost v obcích vybraného SO ORP. Praha: Český statistický úřad.
38. ČSÚ (2023c): Veřejná databáze. Podíl nezaměstnaných osob, pracovní místa v evidenci úřadu práce. Praha: Český statistický úřad.
39. KRTOČKA, L. et al. (2021): Atlas rozvoje venkova. Ostrava: Ostravská univerzita.
40. MAFRA (2023): IDOS. Praha: MAFRA, a.s.
41. MAS FRÝDLANTSKO – BESKYDY (2021): Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Frýdlantsko – Beskydy na období 2021–2027. Čeladná: MAS Frýdlantsko – Beskydy.
42. MAS FRÝDLANTSKO – BESKYDY (2022): Výroční zpráva za rok 2021. Čeladná: MAS Frýdlantsko – Beskydy.
43. MAS FRÝDLANTSKO – BESKYDY (2023): Přehled podpořených projektů. Interní dokument. Čeladná: MAS Frýdlantsko – Beskydy.
44. MAS FRÝDLANTSKO – BESKYDY (nedatováno): Členové MAS. Čeladná: MAS Frýdlantsko – Beskydy.
45. MĚSTO FRÝDLANT NAD OSTRAVICÍ (2022): Adresář sociálních a doplňkových služeb pro občany mikroregionu Frýdlantska – Beskydy. Frýdlant nad Ostravicí: Město Frýdlant nad Ostravicí.
46. MF (2017): Monitor. Praha: Ministerstvo financí.
47. MF (2018): Monitor. Praha: Ministerstvo financí.
48. MF (2019): Monitor. Praha: Ministerstvo financí.
49. MF (2020): Monitor. Praha: Ministerstvo financí.
50. MF (2021): Monitor. Praha: Ministerstvo financí.
51. MF (2022): Monitor. Praha: Ministerstvo financí.
52. MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ (2019): Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje 2019–2027. Ostrava: BeePartner a.s. a RADDIT consulting s.r.o.
53. MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ (2021): Plán rozvoje vodovodů a kanalizací území Moravskoslezského kraje. Ostrava: Moravskoslezský kraj.
54. MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ (2022): Zásady územního rozvoje Moravskoslezského kraje. Úplné znění po vydání aktualizací č. 1, 2a, 2b, 3, 4, 5. Beroun: Ateliér Cihlář-Svoboda s.r.o.
55. MŠMT (2023): Rejstřík škol a školských zařízení. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.
56. OBEC BÍLÁ (2015): Územní plán Bílá. Ostrava: Atelier Archplan Ostrava s. r. o.
57. OBEC BÍLÁ (2020): Plán rozvoje sportu v obci Bílá. Bílá: Obec Bílá.
58. OBEC BÍLÁ (2022a): Anketa pro občany. Bílá: Obec Bílá.
59. OBEC BÍLÁ (2022b): Strategický a rozvojový plán obce Bílá na období 2020–2022. Bílá: Obec Bílá.
60. OBEC BÍLÁ (2023): Kalendář akcí. Bílá: Obec Bílá.
61. OBEC BÍLÁ (nedatováno): Historie obce. Bílá: Obec Bílá.
62. OTEVŘENÁ SPOLEČNOST (2022a): Mapa bankrotů. Praha: Otevřená společnost.
63. OTEVŘENÁ SPOLEČNOST (2022b): Mapa exekucí. Praha: Otevřená společnost.
64. PINDUR, D. et al. (2022): Bílá – Ostravice – Staré Hamry. Minulostí beskydských obcí. Třinec: Henryk Wawreczka.
65. POLICIE ČR (2023): Mapa kriminality. Praha: Policie ČR.

66. PROXIMA (2006): Moravskoslezský kraj. Města a obce moravskoslezského kraje. Praha: PROXIMA Bohemia s.r.o.
67. ŘSD (2021): Celostátní sčítání dopravy 2020. Praha: Ředitelství silnic a dálnic ČR.
68. SEZNAM.CZ (nedatováno): Mapy.cz. Seznam.cz, a.s.
69. VLÁDA ČR (2019a): Koncepce rozvoje venkova. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj.
70. VLÁDA ČR (2019b): Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj.
71. VLÁDA ČR (2021a): Operační program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost 2021–2027. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu.
72. VLÁDA ČR (2021b): Politika územního rozvoje České republiky. Úplné znění závazné od 1. 9. 2021. Praha, Brno: Ministerstvo pro místní rozvoj, Ústav územního rozvoje.
73. VLÁDA ČR (2022a): Integrovaný regionální program 2021–2027. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj.
74. VLÁDA ČR (2022b): Operační program Azylového, migračního a integračního fondu 2021–2027. Praha: Ministerstvo vnitra.
75. VLÁDA ČR (2022c): Operační program Doprava 2021–2027. Praha: Ministerstvo dopravy.
76. VLÁDA ČR (2022d): Operační program Fondu pro vnitřní bezpečnost 2021–2027. Praha: Ministerstvo vnitra.
77. VLÁDA ČR (2022e): Operační program Jan Amos Komenský. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.
78. VLÁDA ČR (2022f): Operační program Nástroje pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky 2021–2027. Praha: Ministerstvo vnitra.
79. VLÁDA ČR (2022g): Operační program Rybářství 2021–2027. Praha: Ministerstvo zemědělství.
80. VLÁDA ČR (2022h): Operační program Spravedlivá transformace 2021–2027. Praha: Ministerstvo životního prostředí.
81. VLÁDA ČR (2022i): Operační program Technická pomoc 2021–2027. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj.
82. VLÁDA ČR (2022j): Operační program Zaměstnanost plus 2021–2027. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí.
83. VLÁDA ČR (2022k): Operační program Životní prostředí 2021–2027. Praha: Ministerstvo životního prostředí.
84. VLÁDA ČR (2022l): Program Interreg Česko – Polsko 2021–2027. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj.
85. VLÁDA SR (2022): Program cezhraničnej spolupráce Interreg Slovensko – Česko 2021–2027. Bratislava: Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie.
86. WANET (nedatováno): Místopisný průvodce po České republice: Bílá. WANET s.r.o.
87. ZSFB (1999): Stanovy Zájmového sdružení Frýdlantsko-Beskydy. Frýdlant nad Ostravicí: Zájmové sdružení Frýdlantsko-Beskydy.
88. ZSFB (2015): Strategie území správního obvodu ORP Frýdlant nad Ostravicí v oblasti předškolní výchovy a základního školství, sociálních služeb, odpadového hospodářství a bezpečnosti. Frýdlant nad Ostravicí: Zájmové sdružení Frýdlantsko-Beskydy.

PŘÍLOHA Č. 2: SLOŽENÍ PRACOVNÍ SKUPINY

- Pavel Blažek
- Lucie Červinková
- Igor Fucyman
- Anna Góralíková
- Karel Janoščík
- Jitka Kaděrková
- Daniel Káňa
- Radim Káňa
- Jan Kavka
- Petr Kubačák
- Tomáš Kubačák
- Lenka Kubačáková
- Karel Matula
- Jiří Nakládal
- Petr Ochmann
- Michal Petřek
- Petr Raška
- Jaroslav Vrzgula
- Martin Wlosok